ಕರ್ನಾಟಕ ಸರಕಾರ

*ನಾಟಕ

ಜೋಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ

ಡಾ॥ ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಕಂಬಾರ

ಪ್ರಥಮ ವಿಶ್ವ ಕನ್ನಡ ಸಮ್ಮೇಳನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮಾಲೆ

ಅರ್ಪಣೆ

ಬಿ. ವಿ. ಕಾರಂತರಿಗೆ

ಜೋಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ

[ನಾಟಕ]

ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಕಂಬಾರ

ವಿಶ್ವ ಕನ್ನಡ ಸಮ್ಮೇಳನ
14-3 ಎ, ನೃಪತುಂಗ ರಸ್ತೆ,
ಬೆಂಗಳೂರು-560 002

Vishwa Kannada Sahitya Male

JOKUMARASWAMY - by Dr. Chandrashekara Kambara

Published by K. Jayacharya, K.A.S., Additional Director, Directorate of Kannada & Culture (Vishwa Kannada Sammelana), 14/3 A, Nrupathunga Road, Bangalore-560 002.

ಈ ನಾಟಕವನ್ನು ಅಭಿನಯಿಸುವವ
100 ರೂ. ಗೌರವ ಧನ ಕೊ
ತಕ್ಕದ್ದು.

19

ರ್ಸ್
ನೇ ಅಡ್ಡರಸ್ತೆ, ಒಂದನೇ ಮುಖ್ಯರಸ್ತೆ,
೮ನೇ ಹಂತ, ಜಯನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು - ೫೬೦೦೮೨

ಆರ್. ಗುಂಡೂರಾವ್
ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ

ವಿಧಾನಸೌಧ
ಬೆಂಗಳೂರು

ದಿನಾಂಕ: ೧೮-೯-೮೨

ಸಂಕಲ್ಪ....ಸಿದ್ಧಿ

ಸುಮಾರು ಎರಡು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳಿಗೂ ಹೆಚ್ಚು ದೀರ್ಘವಾದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಪರಂಪರೆ ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನದು. ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ಕಲೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳು ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿ, ಶ್ರೀಮಂತವಾಗಿ ಬೆಳೆದು, ಈ ನಾಡಿನ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಭವ್ಯವಾಗಿಸಿವೆ.

ಒಂದು ನಾಡಿನ ಅಂತಃಸತ್ವ ಅಡಕವಾಗಿರುವುದೇ ಅದರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನೆಲೆಗಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ. ಈ ನೆಲೆಗಟ್ಟು ಭದ್ರವಾಗಿರಬೇಕಾದರೆ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಂಪರೆ ಉತ್ಕರ್ಷಕ್ಕೆ ಏರಲು ಔನ್ನತ್ಯ ಸಾಧಿಸಲು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ನಡೆಯಬೇಕು.

ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಾಗಿ ಬೆಸೆದುಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ಕನ್ನಡ ತನ್ನದೇ ಆದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು, ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಭವ್ಯ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಜಾಗತಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿ, ವಿಶ್ವಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಸಾರುವ ಸದುದ್ದೇಶದಿಂದ ಪ್ರಥಮ ವಿಶ್ವ ಕನ್ನಡ ಸಮ್ಮೇಳನವನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರಮುಖ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕೇಂದ್ರವಾದ ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಏರ್ಪಡಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಇದೊಂದು ಚರಿತ್ರಾರ್ಹವಾದ ಸಂದರ್ಭವೆಂದು ನನ್ನ ನಂಬಿಕೆ. ಈ ಚರಿತ್ರಾರ್ಹ ಸಮ್ಮೇಳನ ಸಾರ್ಥಕವಾಗಲು ಮತ್ತು ಬಹುಕಾಲ ಇದರ

ಸವಿ ನೆನಪು ಉಳಿಯಲು ಹಲವು ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಕನ್ನಡದ ಖ್ಯಾತ ಲೇಖಕರ ಮಹತ್ವದ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿ, ಸುಲಭ ಬೆಲೆಗೆ ಒದಗಿಸುವುದು ಈ ಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು. ಇದರಂತೆ ಒಂದುನೂರಾ ಎರಡು ಕೃತಿಗಳನ್ನು, ಹದಿನೇಳು ಸಂಕಲನಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಈ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮಾಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕವನ, ಕಾದಂಬರಿ, ನಾಟಕ, ವಿಚಾರ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲದೆ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸತ್ವವನ್ನು ವೈವಿಧ್ಯವನ್ನು ಪ್ರತಿಫಲಿಸುವ ವಿವಿಧ ಬಗೆಯ ಸಂಕಲನಗಳು ಇವೆ. ಅನ್ಯ ಭಾಷಿಕರಿಗೆ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕಂಪು ಬೀರುವಂತೆ ಕೆಲವು ಆಯ್ದ ಕೃತಿಗಳ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷಾಂತರವನ್ನು ಕೂಡ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಸಾಹಿತ್ಯ ಮಾಲೆಯ ಈ ಕೃತಿರತ್ನಗಳನ್ನು ಸಹೃದಯ ವಾಚಕರು ಓದಿ ಆಸ್ವಾದಿಸಿದರೆ ನಮ್ಮ ಶ್ರಮ ಸಾರ್ಥಕ ; ಸಮ್ಮೇಳನ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗುವುದೆಂದು ನನ್ನ ಅಭಿಲಾಷೆ.

ಈ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮಿತಿಯ ಪರಿಣತ ಸದಸ್ಯರು ಸಾಕಷ್ಟು ಶ್ರಮಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸುದೈವದಿಂದ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಭಾವಂತ ಲೇಖಕರ ಅಮೂಲ್ಯ ಕೃತಿಗಳಿಗೆ ಕೊರತೆ ಇಲ್ಲ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಿತ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುವುದು ಸುಲಭದ ಕೆಲಸವಲ್ಲ. ಆದರೂ ಬಹುಜನರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಾಗುವಂತೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮಿತಿ ತನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಿದೆಯೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ. ಈ ಸಮಿತಿಗೆ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವುದು ನನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯ. ಈ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಲು ಅನುಮತಿ ನೀಡಿ, ಲೇಖಕರು ಉಪಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಉದಾರ ಉಪಕಾರವನ್ನು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕೃತಜ್ಞತಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನೆನೆಯುತ್ತೇನೆ.

ಈ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ ಕನ್ನಡಿಗರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ತಟ್ಟಿ, ಹೃದಯಸ್ಪಂದನ ಮಾಡಿದರೆ ನಮ್ಮ ಸಂಕಲ್ಪಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧಿ ದೊರಕಿದಂತೆ. ಈ ಪ್ರಯತ್ನ 'ನ ಭೂತೋ' ಎಂದು ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಹೇಳಬಲ್ಲೆ. ತಾಯಿ ಭುವನೇಶ್ವರಿ ಈ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಹರಸಿ, ಮಂಗಳವುಂಟುಮಾಡಲೆಂದು ವಿನೀತ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತೇನೆ.

ರಾ. ಗುಂಡೂರಾವ್

ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ

ಗಣ್ಣಪದ

ಶರಣು ಹೇಳೇವ್ರಿ ಸ್ವಾಮಿ ನಾವು ನಿಮಗ
ಸದ್ದುಗದ್ದಲ । ಮಾಡಬ್ಯಾಡ್ರಿ ಆಟದೊಳಗ

ಸಣ್ಣ ಹುಡಂಗರು ನಾವು ಬಣ್ಣಕ ಹೆದರವರು
ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕೇಳರಿ ನಮ್ಮ ಕವನ

ಕೂತೀರಿ ಹೆಣ್ಣುಗಂಡು ಭರ್ತಿಸಭಾ ಇರಲಿ
ಬುದ್ಧಿವಂತರ ಪ್ರೀತಿ ನಮ್ಮ ಮ್ಯಾಲಾ

ಭೂಸನೂರಮಠದಯ್ಯಾ ಸಾವಳಗಿ ಶಿವಲಿಂಗಾ
ಇರಲೆಪ್ಪಾ ನಿಮ್ಮ ಪ್ರೀತಿ ನಮ್ಮ ಮ್ಯಾಗ ॥

ಪೂರ್ವರಂಗ

[ರಂಗದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ತರಕಾರಿ ತುಂಬಿದ ಒಂದು ಬುಟ್ಟಿ, ಅದರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪಡವಲ ಕಾಯನ್ನು ಲಂಬವಾಗಿ ನೆಟ್ಟಿದೆ]

ಸೂತ್ರಧಾರ : ಕೂತ ನಿಂತಂಥಾ ಬುದ್ಧಿವಂತರಿಗೆಲ್ಲಾ ಶರಣು. ಈ ನಮ್ಮ ಹೊಸಾ ದೇವರು ಕಾಣಸ್ತಾನಲ್ಲ, – ಹೆಸರು ಜೋಕುಮಾರ ಸ್ವಾಮಿ ಅಂತ. ಜೋಕುಮಾರನ ಸುದ್ದಿ ನಿಮಗೇನೂ ಹೊಸದಲ್ಲ, ಆದರೆ ಬ್ಯಾರೆ ದೇವರಿಗೂ ಈ ದೇವರಿಗೂ ಒಂದ ಫರಕ ಐತಿ. ಉಳಿದ ದೇವರು ಸ್ವಲ್ಪ ಮುಖಸ್ತುತಿ ಮಾಡಿದರ ಸಾಕು, ಬಾಯಿತುಂಬ ವರ ಕೊಡತಾವ. ಆದರ ಯಾಕೋ ಏನೋ ಒಂದ ವರಾನೂ ಖರೆ ಬರಾಣಿಲ್ಲ. ಅವೂ ನಮ್ಮ ಮಂತ್ರಿಗಳ ಮಾತಿನ್ಹಾಂಗ ಹುಸಿಹೋಗತಾವಪ್ಪ, ಆದರ ಈ ನಮ್ಮ ದೇವರು ನೈವೇದ್ಯ ನೀಡಿದರ ಮಾತಾಡ್ಯಾನು ಅಂದೀರಿ, ಪೂಜಿ ಮಾಡಿ ಮ್ಯಾಲ ತೋಳ ತೆಕ್ಯಾಗ ಹಿಡಕೊಂಡರ, ಕೆಳಗ ಉಡೀತುಂಬ ಮಕ್ಕಳಾ ಕೊಟ್ಟಿರತಾನ। ಇಂಥಾ ವಿಪರೀತ ದೇವರ ಕಥೀನs ಇಂದಿನ ಆಟ.
ಎಲ್ಲಿ? ಅಪೂ ಹಿಮ್ಮ್ಯಾಳ್ಯಾ—

ಹಿಮ್ಮೇಳ : ಯಾಕ್ಕರದಿ? ಯಾಕ್ಕರದಿ?

ಸೂತ್ರಧಾರ : ಆಟದ ಆರಂಭಕ್ಕ ಜೋಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ ಪೂಜಿ ಮಾಡ ಬೇಕು. ಸಾಮಗ್ರಿ ಸಮೇತ ಬಂದು, ಶಾಸ್ತ್ರದ ಪ್ರಕಾರ ಈ ದೇವರನ್ನ ಪೂಜಿಸುವಂಥವನಾಗು...

ಹಿಮ್ಮೇಳ : ದೇವರು ಎಲ್ಲಿ ಐತೆಂದಿ ?

ಸೂತ್ರಧಾರ : ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣ್ಸಾಣಲ್ಲಾ ?

ಹಿಮ್ಮೇಳ : ಈ ದೇವರ ?

ಸೂತ್ರಧಾರ : ಯಾಕ ಈ ದೇವರಿಗೇನಾಗೇತಿ ?

ಹಿಮ್ಮೇಳ : ಆಟದ ಆರಂಭಕ್ಕ ಗಣೇಶನ ಪೂಜೀ ಮಾಡೋದ ಬಿಟ್ಟ, ಇಂಥಾ ದೇವರ ಪೂಜಿ ಮಾಡಂತಿ; ತಿಳೀಬಾರದ? ನಾಕಮಂದಿ ಬುದ್ಧಿವಂತರೇನಂದಾರು ?

ಸೂತ್ರಧಾರ : ಹುಚ್ಚಾ, ಎಲ್ಲಾ ದೇವರೂ ಒಂದs ಅಂದಮ್ಯಾಲ ಯಾವ ದೇವರ ಪೂಜಿ ಮಾಡಿದರೇನಾ ? ಹಾಂಗ ನೋಡಿದರ ಈ ಜೋಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ ಗಣೇಶಗ ಖಾಸ ತಮ್ಮಂದಿರಾಗಬೇಕು. ಇಂದಿನ ಆಟದ ಕಥೀನೂ ಈ ದೇವರ್ದs. ಮೂಲ ದೇವರನ್ನ ಹಾಂಗೆಲ್ಲಾ ಮರಿಬಾರದೇನಪಾ.

ಹಿಮ್ಮೇಳ : ಅಂಥಾದ್ದೇನಪಾ ಇವನ ಮಹಿಮಾ ?

ಸೂತ್ರಧಾರ : ಈ ಹೊತ್ತಿನ ಶುಭಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ, ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದ ಬಂಜೇರು ಬಂದು, ಪೂಜಾ ಮಾಡಿ, ಸ್ವಾಮಿಯ ಪಲ್ಯಾ ಮಾಡಿ ಗಂಡಗ ತಿನ್ನಿಸಿದರ, ಅಪಾ ಹತ್ತೆಂಟ ಮಕ್ಕಳು ಹಾ ಅನ್ನೋದರೊಳಗ ಹುಟ್ಟತಾವ !

ಹಿಮ್ಮೇಳ : ಬರೋಬರಿ. ಅದಕ್ಕs ಹೆಂಗಸರ ಬಂದಿಲ್ಲ. ಫೆಮಿಲಿ ಪ್ಲಾನಿಂಗ್ ಸಮಾಚಾರ ನಿನಗ ಗೊತ್ತs ಇಲ್ಲೇನ ?

ಸೂತ್ರಧಾರ : ಅಪೂ ಹಿಮ್ಯಾಳ್ಯಾ. ಗಂಡಂದಿರ ಪ್ರೀತಿ ಕಳಕೊಂಡಂಥಾ ಬಾಲೇರು ಬಂದು, ಸ್ವಾಮೀನ್ನ ಪಲ್ಯಾ ಮಾಡಿ ತಿನ್ನಿಸಿದರ ಗಂಡಂದಿರೆಲ್ಲಾ ಹಳೇ ನಾಯೀ ಹಾಂಗ ಮನ್ಯಾಗ ಬಿದ್ದಿರ ತಾರ !

ಹಿಮ್ಮೇಳ : ಹಾಂಗಿದ್ದರ ಇದು ಭಾಳ ಮಂದಿ ಹೆಂಗಸರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ಬಿಡು.

ಸೂತ್ರಧಾರ : ಇಂಥಾ ದೇವರಿಗೆ ಏನೇನೂ ಅನ್ನಬಾರದು. ಪೂಜಾ ಸಾವಗ್ರಿ ತಗೊಂಬಾ.

ಹಿಮ್ಮೇಳ : ತಾ ಅಂದರ ತಂದೇನಪಾ,—ಆದರ ಮಂದಿ ಬೈದರ ಆ ಬೈಗಳ್ನೆಲ್ಲಾ ನಿನ್ನ ಹೆಸರಿಗೇ ಜಮಾ ಮಾಡಾವ ನಾನು, ತಾ ಅಂದಿ ?

ಸೂತ್ರಧಾರ : ತಗೊಂಬರುವಂಥವನಾಗು.

ಹಿಮ್ಮೇಳ : ಘನಲಜ್ಜಿಗೇಡಿ ನೀನೂ ! ಏನೇನ ತರಲಿ ?

ಸೂತ್ರಧಾರ : ಕರಕಿ, ಪತ್ರಿ.

ಹಿಮ್ಮೇಳ : ಕರಿಕಿ ಪತ್ರಿ ? ನಿಮ್ಮ ದೇವರು, ಯಾವದಾದರು ದನದ ಜಾತಿ ಇದ್ದಿರಬೇಕೇನ ? ಹಾಂಗಿದ್ದರ ಹೊಲದ ಕಡೆ ಹೊಡದ ಬಿಡಲ್ಲ. ಮೇದ ಬರಲಿ.

ಸೂತ್ರಧಾರ : ಹುಚ್ಚಾ ಬೆಂಕಿಯಂಥಾ ದೇವರಿಗಿ ಚೇಷ್ಟಾ ಮಾಡಬಾರದು. ಶುಚಿರ್ಭೂತನಾಗಿ ಕರಿಕಿ ಪತ್ರಿ ತರುವಂಥವನಾಗು.

ಹಿಮ್ಮೇಳ : ಹಾಂಗs ಆಗಲಿ, ಸೂತ್ರಧಾರ ನಾನಾದರು ಕರಿಕಿಪತ್ರಿ ತಂದೇನ್ನೋಡು.

ಸೂತ್ರಧಾರ : ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಪನ್ನೀರು ತರುವಂಥವನಾಗು.

ಹಿಮ್ಮೇಳ : ಕಣ್ಣೀರಾ ?

ಸೂತ್ರಧಾರ : ಪನ್ನೀರು, ಪನ್ನೀರು.

ಹಿಮ್ಮೇಳ : ತಿಳೀತ ಬಿಡು.

ಸೂತ್ರಧಾರ ; ಏನ ತಿಳೀತು.

ಹಿಮ್ಮೇಳ : ಹಜಾಮರ ಬಟ್ಟಲದಾಗಿರತಾವ, ಅದs ನೀರ ಹೌಂದಲ್ಲ?

ಸೂತ್ರಧಾರ : ಹುಚ್ಚಾ ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ನೀರಿಗೆ ಪನ್ನೀರು ಪನ್ನೀರು ಅಂತಾರ, ಅಂಥಾ ಪನ್ನೀರು ತಗೊಂಬರುವಂಥವನಾಗು.

ಹಿಮ್ಮೇಳ : ಸೂತ್ರಧಾರ, ಅವನೆಲ್ಲಾ ಬಿಟ್ಟು ತಂದಿದ್ದೇನೋ ...

ಸೂತ್ರಧಾರ : ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಫಲಪುಷ್ಪ ತಗೊಂಡು, ಪೂಜಾ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬ ಗರತೀನ ಕರಕೊಂಡು ಬರುವಂಥವನಾಗು.

ಹಿಮ್ಮೇಳ : ನಿಮ್ಮ ದೇವರು ಭಾರೀ ತುಟ್ಟೀದಪಾ ! ಫಲ ತಂದೇನು, ಪುಷ್ಪ ತಂದೇನು. ಗರತಿ ಬೇಕಂತಿ ಎಲ್ಲಿಂದ ತರಲಿ ? ಶುದ್ಧ ಗರತೀನs ಬೇಕಂದಿ ?

ಸೂತ್ರಧಾರ : ಹೌಂದೌಂದು, ಶುದ್ಧ ಗರತೀನs ಆಗಬೇಕು.

ಹಿಮ್ಮೇಳ : ಅದರಾಗ ಸೊಲ್ಪ ಬೆರಕಿಯಿದ್ದರ ?

ಸೂತ್ರಧಾರ : ಛೇ ಛೇ ಹಾಂಗೆಲ್ಲ ಹೇಳಬಾರದು.

ಹಿಮ್ಮೇಳ : ಸೂತ್ರಧಾರ, ಫಲಪುಷ್ಪ ತಂದೇನ್ನೋಡು. ಗರತಿ ಸಮಾಚಾರ ನನ್ನಿಂದ ಆಗಾಣೆಲ್ಲ ತಗಿ. ಬೇಕಂದರ ಈಗs ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ನಾನs ಹೆಂಗಸಂತ ತಿಳಕೊಂಡ ಸಾಗಸೋ ಹಾಂಗಿದ್ದರ ಸಾಗಸು.

ಸೂತ್ರಧಾರ : ಆಪಾ, ಹಿಂಗ್ಯಾಕಂತೀಯೋ ?

ಹಿಮ್ಮೇಳ : ಹೆಂಗೇನ ? ಇಂಥಾ ದೇವರ ಪೂಜಿಗಿ ಮಾನ ಮರ್ಯಾದಿ ಇದ್ದವರು ಯಾರ ಬಂದಾರ ಹೇಳು ? ಇದ್ದ ಮಾತ ಹೇಳಬೇಕಂದರ ಈ ಊರಾಗ ಖರೇ ಗರತೇರ ಯಾರಾದರೂ ಇದ್ದರ ಅದು ನಮ್ಮಂಥಾ ನಾಕೈದ ಮಂದಿ ಹುಡಗೋರಂತs ತಿಳಿ ಮತ್ತ! ಅಲ್ಲಾ, ನಿಮ್ಮ ದೇವರಿಗಿ ಅದ್ಯಾಕಿಷ್ಟ ಹೆಂಗಸರ ಖಯಾಲಿ ?

ಸೂತ್ರಧಾರ : ಹಾಂಗs ಆಗಲಿ, ನೀನs ಪೂಜೀ ಮಾಡು.

[ಸೂತ್ರಧಾರ ಮೇಳದೊಂದಿಗೆ ಹಾಡುತ್ತಾನೆ. ಹಾಡಿನೊಂದಿಗೆ ಹಿಮ್ಮೇಳದವನು ಪೂಜಿ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.]

ಮೇಳ : ಸುವ್ವೀ ಬಾ ಸುಂದರ । ಸ್ವಾಮಿ
ಸುವ್ವೀ ಬಾ ಚಂದಿರಾ
ಸುವ್ವೀ ಬಾರಯ್ಯಾ ಜೋಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ ॥

ಸೊಪ್ಪಿನ ದೇವರೊ ಬೈಗಳ ಮಂಗಳಾರತಿಯವನೊ
ಉಪ್ಪು ಹುಳಿ ಖಾರ ನೈವೇದ್ಯದವನೊ ॥

ಮಳೆಯಾಗಿ ಬಿದ್ದವನೆ ಸ್ವಾಮಿ ಬೆಳೆಯಾಗಿ ಎದ್ದವನೆ
ಎಳಿನಗಿ ನಕ್ಕವನೆ ಬೇಲೀ ಹೂವಿನೊಳಗ ॥

ಹುಟ್ಟಿದೆರಡ ದಿನಕ ಪಟ್ಣದ ಹುಡಿಗೇರನೆಳೆದವನೆ
ಮಂದಿ ಬಂದಾರೊ ಕುಡುಗೋಲ ಹಿಡದಾ ॥

ಹಿಮ್ಮೇಳ : ಇಂಥಾ ಹಲ್ಕಾ ದೇವರನ್ನ, ಅದೂ ಇಂಥಾ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸ್ಥಳದೊಳಗ ಹೆಂಗ ಪೂಜೀ ಮಾಡಂತಿಯೋ ?

ಸೂತ್ರಧಾರ : ಅದೆಲ್ಲಾ ಮನುಷ್ಯರೊಳಗ ಇರತದೇನಪಾ, ದೇವರೊಳಗ ಸಾಚಾ ದೇವರು, ಹಲ್ಕಾ ದೇವರು ಇರೋದಿಲ್ಲಾ.

ಹಿಮ್ಮೇಳ : ನೀ ಈ ಹೊತ್ತ ಏನ ಮರತ ಬಂದೀದಿ ತಿಳೀತ ನನಗ.

ಸೂತ್ರಧಾರ : ಅದೇನಪಾ ?

ಹಿಮ್ಮೇಳ : ನಾಚಿಕಿ ಬಿಟ್ಟ ಬಂದೀದೀ ಹೌಂದಲ್ಲ ?

ಸೂತ್ರಧಾರ : ನಾಚಿಕೀ ಹಿಡಿದರ ನಮ್ಮ ದೇವರು ಸಿಟ್ಟಾಗತಾನ. ಸುಮ್ಮನ ಕೇಳುವಂಥವನಾಗು.

ಹಿಮ್ಮೇಳ : ಹೂ ಹೊಡಿ.

ಮೇಳ : ಹುಟ್ಟಿದ್ಮೂರನೆ ದಿನಕ ಮುಟ್ಟಾದ ಹುಡಿಗೇರನೆಳದವನೆ
ಮಾವರು ಬಂದಾರೊ ಕೋಲ ಕೊಡಲಿ ಹಿಡದಾ ॥

ನಾಕನೆ ದಿನದೊಳಗ ಸ್ವಾಮಿ ಮುದಿಕೇರನೆಳದವನೆ
ಮುದುಕರು ಬಂದಾರೊ ಗುಂಡಕಲ್ಲ ಹಿಡದಾ ॥

ಹುಟ್ಟಿದೈದನೆ ದಿನಕ ಸ್ವಾಮಿ ಐದೇರನೆಳದವನೆ
ಹೈದರು ಬಂದಾರೋ ಹಗ್ಗ ಬಲಿಯ ಹಿಡದಾ ॥

ಹುಟ್ಟಿದಾರನೆ ದಿನಕ ಸ್ವಾಮಿ ನಾರೇರನೆಳದವನೆ
ಕಳ್ಳದ ತಂದಾರೊ ಐದನೂರ ಮಂದಿ ॥

ಹಿಮ್ಮೇಳ : ಸಡ್ಲ ಬಿಟ್ಟರೆ ನೀನೂ ಭಾರಿ ಹಾಡವಪಾ! ಹಾಡಾಕ ಯಾರಿಗಿ ಬರಾಣೆಲ್ಲಾ? ಹಾಡ್ಲಿ?—

ಮೋಟರದಾಗ ಇದ್ದವನೆ ಥೇಟರದಾಗ ಬಿದ್ದವನೆ
ಮನೆಯಿಲ್ಲೇನಯ್ಯಾ ಮಲಗಲಿಕ್ಕೆ?॥

ಸೂತ್ರಧಾರ : ಯಾಕ ನಾ ಚಂದದಿಂದ ಹಾಡಲಿಲ್ಲೇನು?

ಹಿಮ್ಮೇಳ : ಓಹೋ! ಬಾಳ ಚಂದದಿಂದ ಹಾಡಿದಿ. ಆದರ ಸೊಲ್ಪ ಕಡಿಮಿ ಚಂದದಿಂದ ಹಾಡು ಅಂತ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಕೂತ ಮಂದಿಗಿ ಹಾಡಿನರ್ಥ ತಿಳದರ ಏನ ಮಾಡತಿ? ಇಂಥಾ ಮಾತ ತಿಳೀಧಾಂಗ ಹೇಳಬೇಕೆನಪಾ!

ಸೂತ್ರಧಾರ : ಅಪಾ, ಈ ಮಹಾದೇವರ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ನಾನು ಗದ್ಯ ದಲ್ಲಿ ವರ್ಣನೆ ಮಾಡಬೇಕೇನು?

ಹಿಮ್ಮೇಳ : ಇಲ್ಲದಿದ್ದರ ಇದು ಭಾಳ ರಿಸ್ಕೀ ದೇವರೋ ಹುಚ್ಚಾ;

ಸೂತ್ರಧಾರ : ಹಾಂಗಿದ್ದರ ಕೇಳುವಂಥನಾಗು, ಈ ಯಾವ ನಮ್ಮ ಮಹಾ ದೇವರು, ಸೊಪ್ಪಿನ ದೇವರು, ಮಳೆ ದೇವರು, ಬೆಳೆ ದೇವರು, ಬೈಗುಳ ದೇವರು, ಜೋಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ,

ಹಿಮ್ಮೇಳ : ಓಹೋ!

ಸೂತ್ರಧಾರ : ಹುಟ್ಟಿದೆರಡೇ ದಿನದಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಣದ ಹುಡಿಗೇರನ್ನ,

ಹಿಮ್ಮೇಳ : ಆಹಾ!

ಸೂತ್ರಧಾರ : ಎಳದಾ—

ಹಿಮ್ಮೇಳ : ಇಲ್ಲಿ ತಪ್ಪಿದಿ.

ಸೂತ್ರಧಾರ : ಯಾಕ?

ಹಿಮ್ಮೇಳ : ಎಂಥಾ ಅಪರೂಪ ದೇವರ ಬೆನ್ನ ಹತ್ತಿದಿಯೋ? ಮನ ಶೇರಿಗೊಂದ ಬ್ಯಾರೇ ಉದ್ಯೋಗಿಲ್ಲಾ ಎಳೀತಾರ. ನಿಮ್ಮ ದೇವರೂ ಎಳೆಯೋದಂದರ! ಹುಡಿಗೇರ್ನ ಎಳದ್ಯಾ

: ಮುದುಕೇರ್ನ ಎಳದಾ! ಹೋಗಲಿ, ಅದನ್ನಷ್ಟ ಮುಚ್ಚಿ ಹೇಳಾಕ ಆಗಾಣಿಲ್ಲೇನ?

ಸೂತ್ರಧಾರ : ಎದನ್ನ?

ಹಿಮ್ಮೇಳ : ಎಳದಾ ಎಳದಾ ಅನ್ನೋದನ್ನ? ಅಂಥಾ ಮಾತಿಗಿ ಈ ಕಡೆ ಅಶ್ಲೀಲ ಅಂತಾರೇನಪಾ. ನೋಡಿಲ್ಲಿ ಯಾರಾರ ಕುಂತಾರ ....ಇಂಥಾ ಮಾನವಂತರ ಸಭಾದೊಳಗ ಅಶ್ಲೀಲ ಅನ್ನಬಾರದು. ಅದಕ್ಕೊಂದ ಉಪಾಯ ಹೇಳಲ? ಎಳದಾ ಎಳದಾ ಬಂದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಲವ್ ಮಾಡಿದ ಲವ್ ಮಾಡಿದಾ ಅನ್ನು.

ಸೂತ್ರಧಾರ : ಹಾಂಗ್ವ ಆಗಲಿ. ಈ ನಮ್ಮ ಮಹಾದೇವರು... ....

ಹಿಮ್ಮೇಳ : ಸೊಪ್ಪಿನದೇವರು ಆ ದೇವರು ಈ ದೇವರು ಇತ್ಯಾದಿ ದೇವರು........ಮುಂದ?

ಸೂತ್ರಧಾರ : ಹುಟ್ಟಿದ ಮೂರನೇ ದಿನದಲ್ಲಿ ಏನು ಮಾಡಿದಾ?

ಹಿಮ್ಮೇಳ : ಏನು ಮಾಡಿದಾ?

ಸೂತ್ರಧಾರ : ಮುಟ್ಟಾದಂಥಾ............

ಹಿಮ್ಮೇಳ : ಮತ್ತ ಅಶ್ಲೀಲ ! ಆ ಪದ ತಗದು ಗಟ್ಟೀ ಹುಡಿಗೇರು ಅನ್ನು.

ಸೂತ್ರಧಾರ : ಹುಟ್ಟಿದ ಮೂರನೇ ದಿನದಲ್ಲಿ ಗಟ್ಟಿ ಹುಡಿಗೇರನ್ನ

ಹಿಮ್ಮೇಳ : ಲವ್ ಮಾಡಿದಾ

ಸೂತ್ರಧಾರ : ನಾಕನೇ ದಿನದಲ್ಲಿ ಮುದಿಕೇರನ್ನ,

ಹಿಮ್ಮೇಳ : ಲವ್ ಮಾಡಿದಾ

ಸೂತ್ರಧಾರ : ಐದನೇ ದಿನದಲ್ಲಿ ಐದೇರನ್ನ

ಹಿಮ್ಮೇಳ : ಲವ್ ಮಾಡಿದಾ

ಸೂತ್ರಧಾರ : ಆರನೇ ದಿನದಲ್ಲಿ ನಾರೇರನ್ನ

ಹಿಮ್ಮೇಳ : ಲವ್ ಮಾಡಿದ. ಅಪ್ಪಾ ಸೂತ್ರಧಾರ, ನಿಮ್ಮ ದೇವರು ಪ್ರಾಸಕ್ಕಾಗಿ ಅವರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಲವ್ ಮಾಡಿದ್ನೊ? ಅಥವಾ ನೀನss ಹೊಂದಿಸೀಯೊ? ಇರಲಿ, ಮುಂದೇನಾಯ್ತು?

ಸೂತ್ರಧಾರ : ಆವಾಗ ಏಳನೇ ದಿನ—ಹೆಂಡಂದಿರ ಗಂಡರು ಕೊಡಲಿ ಹಿಡಿಕೊಂಡ ಬಂದರು. ಮುದಕೇರ ಮುದುಕರು ಗಂಡ ಕಲ್ಲ ಹಿಡಕೋಂಬಂದರು. ಐದೇರ ಹೈದರು ಹಗ್ಗದ ಬಲಿ ಹಿಡಕೊಂಬಂದರು. ಹಿಂಗ ಎಲ್ಲರೂ ಎಣಿಸಿ ಐನೂರ ಜನಾ ಆಗಿ ಎಲ್ಲಿ ಬಂದರು?

ಹಿಮ್ಮೇಳ : ಜೋಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ ಹತ್ತರ ಬಂದರು.

ಸೂತ್ರಧಾರ : ಬಂದೇನ ಮಾಡಿದರು?

ಹಿಮ್ಮೇಳ : ಆದಿರ್ಲಿ, ಮುಂದಿಂದ ನೀ ಹಾಡಿನಾಗss ಹೇಳೋದು ಒಳ್ಳೇ ದೇನಪಾ, ಯಾಕಂದರ ನಿನ್ನ ಗದ್ಯ ಸೊಲ್ಪ ಡೇಂಜರಸ್ ಕಾಣತದ.

ಸೂತ್ರಧಾರ : ಹಾಂಗಿದ್ದರ ಕೇಳುವಂಥವನಾಗು. ಆ ಐನೂರ್ಮಂದಿ ಜೋಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ ಹತ್ತಿರ ಬಂದೇನ ಮಾಡಿದರು?

ಹಿಮ್ಮೇಳ : ಏನ ಮಾಡಿದರು?

ಮೇಳ : ಎಣಿಸಿ ಐನೂರ್ಮಂದಿ ಅವರಿಗಿ ಸಾವಿರ ಕೈಗಳು
ಒಡದ ಕಡದಾರೋ ಎಳೀ ದೇವರನ್ನಾ॥

ಸಾವಿರ ಕೈಗಳು ಕೈಗೊಂದ ಕೊಡಲಿ ಕುಡಗೋಲು
ಹೊಡದ ಕೊಂದಾರೊ ಎಳೀ ದೇವರನ್ನಾ॥

ಕೊಂದಾರೆ ಒಗದಾರೋ ಸ್ವಾಮಿನ ಕಡದಾರೆ ಒಗದಾರೊ
ನೆತ್ತರ ಹರಿದಾವೊ ಹೊಳಿಹಳ್ಳ ತುಂಬಿ॥

ನೆತ್ತರ ಬಿದ್ದಲ್ಲಿ ಆಹಾ ಬೆಳಿಗಳು ಎದ್ದಾವೊ
ವೆಣ್ಣ ಮಣ್ಣಲ್ಲ ... ॥

[ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಹೊಲೇರ ಶಾರಿ ನರ್ತಿಸುತ್ತ ಬಂದು ದೇವರಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ದೇವರ ಬುಟ್ಟಿ ಹೊರ ಬೇಕೆನ್ನುವಾಗ ಹಿಮ್ಮೇಳದವನು ಗಮನಿಸುವನು.]

ಹಿಮ್ಮೇಳ : ನಿಮ್ಮ ದೇವರೂ ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲಪಾ! ಖರೇ ಗಿರಾಕೀನ್ನs ಹಿಡಕೊಂಡ ಬಂದಾನ್ನೋಡು.

[ಅವಳ ಬಳಿಗೆ ಓಡಿಹೋಗಿ]

ಅಂದವಾದ ಮಂದಿರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು
ಸುಂದರವಾದ ಈ ಸಭಾಂಗಣಕ್ಕೆ ಬಂದು
ಬಂಧುರವಾದ ಈ ದೇವರನ್ನು ಹೊತ್ತು ಒಯ್ಯುವ
ಸುಂದರೀ ನೀನು ಯಾರು? ನಿನ್ನ ನಾಮಾಂಕಿತವೇನೂ?
ಹೇಳುವಂಥವಳಾಗು—

ಶಾರಿ : ಇದ್ಯಾವ ಪುಸ್ತಕಧಾಂಗ ಮಾತಾಡತೈತಿ!

ಹಿಮ್ಮೇಳ : ಸೂತ್ರಧಾರ, ನೀನs ಬಾರಪಾ, ನಮಗಿದು ಬಗಿಹರಿವೊಲ್ದು!

ಸೂತ್ರಧಾರ : ಅಮ್ಮಾ, ಬಂದಂಥವಳು ನೀನು ಧಾರು? ನಿನ್ನ ನಾಮಾಂಕಿತವೇನು ? ಚಂದದಿಂದ ತಿಳಿಸುವಂಥವಳಾಗು.

ಶಾರಿ : ಸೂತ್ರಧಾರ, ತಿಳಿಸಾಕs ಬೇಕ ?

ಸೂತ್ರಧಾರ : ಹೌಂದು, ತಿಳಿಸಾಕs ಬೇಕು.

ಶಾರಿ : ಸೂತ್ರಧಾರ, ಮುದುಕರು ಬಂದು ನನಗ ಏ ಪೋರೀ ಏ ಪೋರೀ ಅಂತಾರ, ಸಣ್ಣ ಹುಡುಗರು ಬಂದು ಏ ಮುದುಕೀ ಏ ಮುದುಕೀ ಅಂತಾರ ಎರಡೂ ಅಲ್ಲದ ಇಂಥಾ ಸಭ್ಯರು

ಬಂದು ಹೊಲೇರ ಸೂಳಿ ಶಾರೀ ಶಾರೀ ಅಂತಾರ ನೋಡು.

ಸೂತ್ರಧಾರ : ಅಮ್ಮಾ ನೀ ಶಾರವ್ವಂತ ನಮಗಾದರು ತಿಳೀತು ಕೂತಂಥಾ ರಸಿಕರಿಗಾದರೂ ತಿಳೀತು. ಆದರ ನೀ ಇಲ್ಲಿಗ್ಯಾಕ ಬಂದಿ ? ಜೋಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿನ್ನ ಯಾಕ ಒಯ್ದಿ ? ಅದನ್ನಾದರು ತಿಳಿಸುವಂಥವಳಾಗು.

ಶಾರಿ : ಅಪ್ಪಾ ಸೂತ್ರಧಾರ, ಜೋಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ ದೊಡ್ಡ ದೇವರು ಬಂಜೇರಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಾ ಕೊಡೋ ದೇವರು. ಗಂಡ ಇಲ್ಲದವರಿಗೆ ಗಂಡನ್ನ ಕೊಡೋ ದೇವರು.

ಹಿಮ್ಮೇಳ : ಹೌಂದು ನಿನಗ ಮಿಂಡನ್ನ ಕೊಡೋ ದೇವರು,

ಶಾರಿ : ಯಾರಾದರೂ ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದ ಬಂಜೇರು ಬಂದು ಒಯ್ದಾರಂತ ಕಾದ ನೋಡಿದೆ, ಯಾರೂ ಬರಲಿಲ್ಲ. ನಾನಾದರೂ ಒಯ್ತೇನಿ. ನನಗೂ ವಯಸ್ಸಾಗಿ ಗಿರಾಕಿ ಕಡಿಮಿ ಆಗ್ಯಾವ, ಈ ಸ್ವಾಮಿನ್ನ ಪಲ್ಲೆ ಮಾಡಿ ನೀಡಿದರ ಇದ್ದ ಗಿರಾಕಿ ಆದರೂ ನನ್ನ ಮನೀ ಮುಂದ ಬಿದ್ದಿರತಾವ !

ಹಿಮ್ಮೇಳ : ಅಂತೂ ದೇವರ ಉಪಯೋಗ ಐತಿ ಅಂಥಾಂಗಾಯ್ತು.

ಸೂತ್ರಧಾರ : ಶಾರವ್ವ, ಹಾಂಗಿದ್ದರ ನೀನಾದರು ಸ್ವಾಮಿನ್ನ ಒಯ್ಯು ವಂಥವಳಾಗು.

(ಶಾರಿ ಬುಟ್ಟಿ ಹೊರುವಳು)

ಹಿಮ್ಮೇಳ : ಏ ತಡಿ ತಡಿ,

(ಓಡಿ ಹೋಗಿ ಅವಳ ಹಿಂದೆ ಆಶೀರ್ವಾದ ಮಾಡುವ ಭಂಗಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡು)

ಮಗನೇ ಸೂತ್ರಧಾರ, ನಿನ್ನ ಪೂಜೆಯಿಂದ ನನಗೆ ಪ್ರೀತಿ

ಆಗಿದೆ. ನಿನ್ನ ಆಟ ಸಾಧ್ಯವಾದರೆ ಸಂಸೂತ್ರ ಸಾಗಲಿ ಅಂತ ಆಶೀರ್ವಾದ ಮಾಡತೇನು ; ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನೀನು ನಿನ್ನ ಆಟ ಸುರುಮಾಡುವಂಥವನಾಗು.

(ಸೂತ್ರಧಾರ ನಮಿಸುತ್ತಾನ.)

ಢಂಢಂ ದೇವರು

ಮೇಳ : ಒಂದ ಊರಾಗಿದ್ದಾನ್ರಿ ಒಬ್ಬ ಗೌಡ
ಊರಾಗ ದೊಡ್ಡ ಪುಂಡಾ
ಅವನ ಹೊಟ್ಟಿ ಗುಂಡಾ
ತಿರಗತಾನ ಯಾವತ್ತು ಬಂದೂಕ ಹಿಡಕೊಂಡಾ ।।

ಊರ ಭೂಮಿ ಸೀಮಿಯ ಯಜಮಾನ
ಬಂಗಾರ ಬೆಳ್ಳಿ ಚಿನ್ನ
ಚೆಂದುಳ್ಳ ನಿವಳ ಹೆಣ್ಣಾ
ಎಲ್ಲಾನು ತನ್ನದಂತ ಹೇಳ್ತಾನ್ರಿ ಹೈವಾನ ।।

ಅವನಿಗಿದ್ದಾಳ್ರಿ ಒಬ್ಬ ಶ್ರೀಮತಿ
ಕರೆಯೋಣ ಗೌಡತಿ
ಚೆಂದ ಆಕೃತಿ
ಬಾಯಿ ತೆರದ ನೋಡತಾಳ್ರಿ ಹಾರ್‍ಯಾಡುವ ಹಕ್ಕಿ ।।

(ಹಾಡು ಮುಗಿಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಗೌಡ ನಾಲ್ಕು ಜನರ ಮೇಲೆ ಬಂದೂಕು ಹೊರಿಸಿಕೊಂಡು ವೈಭವದಿಂದ, ಪ್ರೇಕ್ಷಕರ ಮಧ್ಯದಿಂದ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಬಂದೂಕ ಹೊತ್ತವರು, "ಸ್ವಾಮಿ ನಮ್ಮಯ್ ದೇವರೊ । ಢಂಢಂ ಇವರ ಹೆಸರೊ ।।" ಎಂದು ಹಾಡಿಕೊಂಡು, ನರ್ತಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಾರೆ.)

ಸೂತ್ರಧಾರ : ಅಪ್ಪಾ, ಸುತ್ತ ಪರಿವಾರದೊಂದಿಗೆ ಬಂದಿರತಕ್ಕಂಥಾ ಧೀರಾ, ನೀನು ಧಾರು ? ನಿನ್ನ ನಾಮಾಂಕಿತವೇನು ? ಚೆಂದದಿಂದ ಹೇಳುವಂಥವನಾಗು.

(ಗೌಡ ನಾಲ್ಕು ಜನರ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಿ, ಸೂತ್ರಧಾರನಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಲು ಸೂಚಿಸಿ ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಕೂರುತ್ತಾನೆ. ನಾಲ್ವರೂ ಬಂದೂಕು ತಂದು ಸೂತ್ರಧಾರನ ಮುಂದೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಅದರ ತುದಿಗೊಂದು ರುಂಬಾಲನ್ನಿಟ್ಟು ಪರಸ್ಪರ ನಗುತ್ತಾರೆ.)

ಒಬ್ಬ : ಇವರು ಯಾರಂದರ...

ಎಲ್ಲರೂ : ಸ್ವಾಮಿ ನಮ್ಮಯ್ ದೇವರೊ
ಢಂಢಂ ಇವರ ಹೆಸರೊ॥

ಸೂತ್ರಧಾರ : ಇವರ ಹೆಸರು ಢಂಢಂ ? ಕೂತಂಥಾ ಸಭಿಕರು ಕಾತರರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರೇನ ಮಾಡತಾರ ? ಸವಿಸ್ತಾರ ಕಥನಾ ಮಾಡಿ ತಿಳಸುವಂಥವನಾಗು.

ಒಬ್ಬ : ಇವರಿಗೆ ಒಂದ ಕುದರಿ ಐತಿ. ಅದರ ಹಿಂದೊಂದ ಬೋಲ್ಟ ಐತಿ ಗುರಿ ಹಿಡದರ ಸಾಕು,—ಎದುರಿಗೇನಿದ್ದರೂ ಢಂ ಅಂತ ಒಮ್ಮಿ ಕುಣೀತಾರ; ಮುಗೀತು! ಇಂಥಾ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿ ನಮ್ಮ ದೇವರು !

ಎಲ್ಲರೂ : ಸ್ವಾಮಿ ನಮ್ಮಯ್ ದೇವರೊ
ಢಂಢಂ ಇವರ ಹೆಸರೊ ॥

ಇನ್ನೊಬ್ಬ : ಯುದ್ಧದೊಳಗ ಸೈನಿಕರು ಬರೀ ಹೆಣದ ಮ್ಯಾಲ ಹಾರಸ್ತಾರಂತ. ನಮ್ಮ ದೇವರು—ಊಹೂ ! ಗಟ್ಟಿಮುಟ್ಟ ಬಾಳೇವಂತರs ಆಗಬೇಕು. ಒಂದ ದಿವಸ ಒಬ್ಬ ರೋಗಿಷ್ಟನ ಮ್ಯಾಲ ಹಾರಿದರ—ಅದೆಲ್ಲಾ!

ಮತ್ತೊಬ್ಬ : ಅದ್ಯ ? ಆ ದೆವ್ವಿನ ಹೊಲದಾಗೊ !

ಇನ್ನೊಬ್ಬ : ಹೂ ಆ ದೆವ್ವಿನ ಹೊಲದಾಗ ಹಾರಿದರು. ರೋಗಿಷ್ಟನ ಮ್ಯಾಲ ಹಾರೋವಾಗ ನಿಮ್ಮ ಸ್ವಾಮಿ ಕಣೇಲಿಲ್ಲ, ಹಾಡ ಲಿಲ್ಲ, ಘಂ ಅನ್ನಲಿಲ್ಲ. ಮೂರ ದಿನಾ ಮಾತಾಡಲಿಲ್ಲ ಹೋಗಲಿ ಅಂತ ಒಂದ ದಿನಾ ಹಾಡಾ ಹಗಲಿ ಹೊಲದಾಗ ಕೆಲಸಾ ಮಾಡೋ ಡಜನ್ ಹೊಲೇರನ್ನ ಸಾಲಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಹಾರಿದರು. ಸ್ವಾಮಿ ಕುಣಿದಾಡಿ ಒಮ್ಮೆ ಘಂ ಅಂದರ ಏನುಳೀತ ಹೇಳ್ನೋಡೋಣು ?

ಸೂತ್ರಧಾರ : ಒಂದ ಡಜನ್ ಹೆಣಾ !

ಇನ್ನೊಬ್ಬ : ಊಹೂ ! ಬ್ಯಾರೇದವರು ಹಾರಿದರ ಹೆಣ ಬೀಳತಾವ ನಮ್ಮ ಘಂ ಘಂ ಸ್ವಾಮಿ ಹಾರಿದರ ಇಷ್ಟ ಬೂದಿ ; ಶಟಕ್ ಹೊಗಿ ! ನಮ್ಮ ಸ್ವಾಮೀ ಮಹಿಮಾ ಏನ್ಹೇಳೋಣು !

ಎಲ್ಲರೂ : ಸ್ವಾಮಿ ನಮ್ಮಯ್ ದೇವರೊ

ಘಂ ಘಂ ಇವರ ಹೆಸರೊ ॥

ಸೂತ್ರಧಾರ : ಇದೆಲ್ಲಾ ಹೌಂದಪಾ, ನಿಮ್ಮ ಸ್ವಾಮೀ ಸ್ವರೂಪ ಏನು ?

ಮಗುದೊಬ್ಬ : ನಮ್ಮ ಸ್ವಾಮಿ ಘಂ ಘಂ ದೇವರಂದರ ಒಂದ ದೊಡ್ಡ ಹೊಟ್ಟಿ. ಏನ ತಿಂದರೂ ಅರಗಸ್ತಾರ ನಿಮ್ಮಂಥವರಿಗೆ ಎರಡು, ಬ್ಯಾಡಾ ನಾಕ ರೊಟ್ಟಿ ಕೊಟ್ಟರ ಅಜೀರ್ಣ ಆಗ ತೈತಿ. ನಮ್ಮ ಸ್ವಾಮಿ ಮನಶೇರ ಮಾಂಸ ತಿಂದ ಅರಗಿಸಿ ಕೊಳ್ತಾರ ! ಕೋಳಿ ಸಿಕ್ಕರಂತೂ ಹಬ್ಬಾ ಮಾಡತಾರ ! ಅಂಥಾ ನಮ್ಮ ಸ್ವಾಮಿ—

ಎಲ್ಲರೂ : ಸ್ವಾಮಿ ನಮ್ಮಯ್ ದೇವರೊ

ಘಂ ಘಂ ಇವರ ಹೆಸರೊ ॥

ಗೌಡ : ಏನಪಾ ಸೂತ್ರಧಾರ ನಾ ಯಾರಂತ ಈಗಲಾದರೂ ತಿಳೀತೋ ?

ಸೂತ್ರಧಾರ : ಸ್ವಾಮೀ, ತಾವು ಯಾರಂತ ನನಗಾದರೂ ತಿಳೀತು ಕೊತಂಥ ಸಮಾಜವಾದಿಗಳಿಗಾದರು ತಿಳಿದಬಂತು.

[ನಿಧಾನವಾಗಿ ಬಂದ ಬಸಣ್ಣಾನನ್ನು ತೋರಿಸಿ]

ಈತ ಯಾರು ? ಅದ್ಯಾಕ ಹಿಂಗ ನಿಂತಾನ ?

ಒಬ್ಬ : ಇದು ನಮ್ಮ ಢಂಢಂ ದೇವರು ತಿನ್ನೋ ರೊಟ್ಟಿ.

ಇನ್ನೊಬ್ಬ : ಅಲ್ಲಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಢಂಢಂ ದೇವರಿಗೆ ಹರಕೆ ಬಿಟ್ಟ ಕುರಿ.

ಮತ್ತೊಬ್ಬ : ಅಲ್ಲಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ದೇವರಿಗೆ ಹಾಲ ಕೊಡೊ ಹಸು.

ಗೌಡ್ತಿ : (ಒಳಗಿನಿಂದ ಬಂದು)
ಕೇಳಿದೇನ ?

ಗೌಡ : ನಿಂದೇನ ಈ ಮಂದ್ಯಾಗ ? ಆಮ್ಯಾಲ ಕೇಳತೀನಂತ ಹೋಗು.

ಮಗುದೊಬ್ಬ : (ಗೌಡ್ತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತ)
ಅದು ನಮ್ಮ ಢಂಢಂ ದೇವರ ಹೊಲಾ !

[ಗೌಡ್ತಿ ಒಳಹೋಗುವಳು.]

ಸೂತ್ರಧಾರ : ಈತನಿಗೇನೂ ಹೆಸರsss ಇಲ್ಲೇನು ?

ಒಬ್ಬ : ಹೆಸರ ? ಇವನ ಹೆಸರೇನೊ ?

ಬಸಣ್ಣ : ಬಸಣ್ಣ.

[ಗೌಡ ತಕ್ಷಣ ಏಳುವನು.]

ಗೌಡ : ಬಸಣ್ಣ ? ಬಾರೋ ಬಸಣ್ಣಾ...ಏ ಹೋಗ್ರೊ ಹೋಗ್ರೊ ಆಮ್ಯಾಲ ಬರೀರಂತ ಹೋಗ್ರಿ. ಬಾರೊ ಬಸಣ್ಣಾ ಬಂದ ಹೊರಗsss ನಿಂತೀಯಲ್ಲೊ ? ಬಾ ಬಾ ಒಳಗ ಕೂರ ಬಾ. ಬೀಡಿ ಸೇದತಿಯೇನ ?

[ನಾಲ್ವರೂ ರಂಗದ ಒಂದು ಬದಿಗೆ ಸರಿಯು ವರು. ಸೂತ್ರಧಾರ ಮೇಳದೊಡನೆ ಒಂದಾಗು ವನು.]

ನಿಮ್ಮಪ್ಪ ಸತ್ತದ್ದ ಭಾಳ ಮನಸಿಗೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡೀಯೊ ಏನೊ ! ನಿಮ್ಮಪ್ಪ ಹೋದದ್ದಕ್ಕ ನನಗ ಹಳಹಳಿ ಆಗಿಲ್ಲಂತ ತಿಳೀಬ್ಯಾಡಪಾ ಮತ್ತ. ಏನ ಮುದಕ ಏನ ಮುದುಕ ನಿಮ್ಮಪ್ಪ ! ದಿನಬೆಳಗಾದರ ಗೌಡರs ಅಂತ ಬರತಿದ್ದಾ, ಬೀಡಿ ಇಸಕೊಂಡ ಸೇದತಿದ್ದಾ. ಆದರ ಏನ ಮಾಡೋದು ಮುದುಕ ಭಾರೀ ಹಟಮಾರಿ. ಒಬ್ಬರ ಮಾತ ಕೇಳಾವಲ್ಲ. ಗಿಣೇಗಿ ಹೇಳಿಧಾಂಗ ಹೇಳಿದೆ ; ಮುದುಕಾ ಆ ಹೊಲದಾಗ ಮಲಗಬ್ಯಾಡೊ : ಅಲ್ಲಿ ದೆವ್ವ ಐತಿ, ಪಿಶಾಚಿ ಐತಿ, ಏಳ ಮಕ್ಕಳ ತಾಯಿ ಐತಿ – ಅಂತ. ಕೇಳಿದನs ನನ್ನ ಮಾತ ? ಊಹೂ ! ದವ್ವಾ, ಪಿಶಾಚಿ ಮನಶೇರಷ್ಟ ಕೆಟ್ಟ ಇರಾಣಲ್ಲೊ ಹುಡುಗಾ ಅಂದ. ಹೋದ. ಬೆಳಿಗ್ಗೆದ್ದ ಮಾತಾಡಿಸಬೇಕಂತ ಹೋದರ ನಿಮ್ಮಪ್ಪ ಅಲ್ಲೇ ಶ್ರಿರತಾನ ! ಕೂತಕೊಳ್ಳೋ, ಹಾಂಗs ನಿಂತs ಇದ್ದೀಯಲ್ಲ. ನೀ ಅಷ್ಟೇನೂ ಚಿಂತೀ ಮಾಡಬ್ಯಾಡ. ನಮ್ಮ ಮನ್ಯಾಗ ಇದ್ದೀಯಂತ ಬಿಡು.

ಬಸಣ್ಣ : ನಮ್ಮಪ್ಪ ಹೆಂಗ ಸತ್ತಂತ ನನಗ ಗೊತ್ತ ಐತಿ.

ಗೌಡ : ನಿನಗಷ್ಟs ಏನ, ಊರಿಗೂರs ತಿಳಿದೈತಿ. ಆ ಹೊಲದ ನೆಲ ಭಾಳ ಬಿರಸೈತಿ ಅಂತ ಯಾರಿಗಿ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ? ನಿನ್ನೆ ಗುರ್ಯಾನ ಎರಡ ಕುರಿ ಹೋದವಂತ ಕೇಳಿಯೋನ ?

ಬಸಣ್ಣ : ನಮ್ಮಪ್ಪ ಹೆಂಗ ಸತ್ತಂತ ನನಗ ಗೊತ್ತೈತಿ.

ಗೌಡ : ಯಾಕೋ ಹುಚ್ಚಾ, ನನ್ನ ಮ್ಯಾಲs ಸಂಶೇ ಇದ್ದಾಂಗ ಮಾತಾಡ್ತಿ? ಮನಸಿಗಿ ಭಾಳ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡೀಯಲ್ಲ, ಅದಕ್ಕs ಹಿಂಗಾಗತೈತಿ. ಬಾಬಾ, ಒಂದ ಬೀಡೀ ಸೇದ ಬಾ, ಖರೋಖರಿ ಬುದ್ಧಿ ಬರತೈತಿ.

ಬಸಣ್ಣ : ಒಂದ ಗಟ್ಟಿಮುಟ್ಟ ಮಾತ ಹೇಳತೇನ ಕೇಳ ಗೌಡಾ : ನಮ್ಮಪ್ಪ ಹೆಂಗ ಸತ್ತಂತ ನನಗ ಗೊತ್ತೈತಿ ; ಕಾಡ ಕಡದ ಹೆಂಗ ಹೊಲಾ ಮಾಡಿದಾಂತ ಗೊತ್ತೈತಿ ; ಆ ಹೊಲಾ ನಾ ಬಿಡಾಣಲ್ಲಂತ ನನಗ ಗೊತ್ತೈತಿ.

ಗೌಡ : ಇಷ್ಟ ಗೊತ್ತಿದ್ದಾವ ನಿಮ್ಮಪ್ಪ ಸಾಲಾ ಒಯ್ದಿದ್ದ ಗೊತ್ತೈತಿಲ್ಲೊ ?

ಬಸಣ್ಣ : ತಿರಗಾಮುರಗಾ ಎರಡುನೂರ ರೂಪಾಯಿ ಸಾಲ; ಇಪ್ಪತ್ತ ವರ್ಷ ಅರ್ಧಾರಾಶಿ ಆಳಡ ಕೊಟ್ಟಾ. ಇನ್ನs ತೀರಿಲ್ಲ ನಿನ್ನ ಸಾಲ ?

ಗೌಡ : ಹೋಗಲಿ, ಆ ಹೊಲಾ ಯಾರ ಹೆಸರಿಗಿ ಐತೆಂತ ಗೊತ್ತೈತಿ ?

ಬಸಣ್ಣ : ಅದೆಲ್ಲಾ ನಂಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಹೊಲಾ ನಂದು, ನಾ ಉಳತೇನ. ಇನ್ನೇನ ಬಾಕಿ ಉಳದಿದ್ದರೂ ನನ್ನ ಬೆನ್ನಿಗಿ ಹೇಳ.

ಗೌಡ : ಹಾಂಗಿದ್ದರ ನೀ ಹೇಳೋದೂ ನನಗ್ಗೊತ್ತಿಲ್ಲಾ. ಏನ ಹೇಳೋದೆಲ್ಲಾ ಈ ಬಂದೂಕಿಗೆ ಹೇಳ.

[ಬಸಣ್ಣ ಬಂದೂಕನ್ನೊದ್ದು ಹೋಗುವನು. ಗೌಡ್ತಿ ಆ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಬಂದು ನೋಡಿ ಬಸಣ್ಣ ಹೋದ ಮೇಲೆ ಮಾತನಾಡು ವಳು]

ಗೌಡ್ತಿ : ಕೇಳಿದೇನ ?

[ದೂರದಲ್ಲಿ ಗುರ್ರ್ಯಾ ಬರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಒಬ್ಬ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಮಗುದೊಬ್ಬ ಎದ್ದುಬರುವರು. ಗೌಡ್ತಿ ಕೂಡಲೇ ಒಳಗೆ ಹೋಗುವಳು.]

ಒಬ್ಬ : ದೇವರೂ, ಹೊರಗ ಗುರ್ರ್ಯಾ ಬಂದ ನಿಂತಾನ್ರಿ.

ಗೌಡ : ಕರಕೊಂಬಾ ಒಳಗ.

[ಗುರ್ರ್ಯಾ ಹೆದರುತ್ತ ಒಳಬರುತ್ತಾನೆ]

ಬಾರೋ ಗುರ್ರ್ಯಾ, ಏ ಏ ಕುರಿ ಹೆದರತೈತಿ ಹೋಗ್ರೊ.

[ನಾಲ್ವರೂ ಹಿಂದೆ ಸರಿಯುವರು]

ಗುರ್ರ್ಯಾ : ದೇವರೂ ನಿನ್ನಿ ನನ್ನ ಎರಡ ಕುರಿ, ಆಳಮಕ್ಕಳು ತಿಂದ ರಂತ.

ಗೌಡ : ಯಾರ ಆಳಮಕ್ಕಳೋ ಮಗನ ?

ಗುರ್ರ್ಯಾ : ನಿಮ್ಮ ಆಳಮಕ್ಕಳು, ಅಲ್ಲಿದ್ದಾರಲ್ಲರಿ, ಅವರ್‍ಕ

ಗೌಡ : ಯಾಕಲಾ ಮಗನ, ನಾಲಿಗಿ ಭಾಳ ಉದ್ದ ಬಿಡತಿ ? ನಿನ್ನ ಕುರಿ ಯಾಕಡೆ ಮೇಯಾಕ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಿ? ಆ ದೆವ್ವಿನ ಹೊಲದ ಕಡೆ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಿಲ್ಲಾ ?

ಗುರ್ರ್ಯಾ : ಹೂನ್ರಿ.

ಗೌಡ : ಅಲ್ಲಿ ಮೇಯಾಕ ಬಿಟ್ಟಿ; ದೆವ್ವ ಬಂದ ಕುರೀ ಮುರೀತು; ನಿಮ್ಮ ಆಳಗೊಳ ಮುರದ ತಿಂದರಂತ ಹೇಳಾಕ ಬಂದಿ, ಹೌಂದಲ್ಲ ? ಮಗನs ಬಸಣ್ಣ್ಯಾನ ಅಪ್ಪನಂಥ ಅಪ್ಪನ್ನs ದೆವ್ವ ಮುರೀತು. ನಿನ್ನ ಕುರೀ ಬಿಟ್ಟೀತ ? ಮತ್ತ ಊರ ತುಂಬೆಲ್ಲಾ ಸುದ್ದಿ ! ಊರಾಗ ಏನ ಸತ್ತರೂ ಇಲ್ಲಾ ಗೌಡ ಕೊಂದಿರಬೇಕು, ಇಲ್ಲಾ ಅವನ ಆಳ ಕೊಂದಿರಬೇಕು. ಮಕ್ಕಳ್ರಾ ಊರ ಗೌಡಂದರ ಕಿಮ್ಮತ್ತಿಲ್ಲಾ? ತಡಿ ನಿನಗ ಹೇಳತೇನ,—ಯಾರ ಕೊಂದರಂತ—

[ಬಂದೂಕು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವನು]

ಗುರ್ರ್ಯಾ : ನಾ ಅಲ್ಲರಿ ; ಹಾಂಗಂತ ಬಸಣ್ಣ್ಯಾ ಹೇಳಿದ.

ಗೌಡ : ಬಸಣ್ಣ್ಯಾ ಹೇಳಿದ ? ಖರೆ ಹೇಳ ಮಗನ ಯಾಕ ಬಂದಿದ್ದಿ ?

ಗುರ್ರ್ಯಾ : (ಏನು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೂ ತೋಚದೆ)

ಯಾಕಿಲ್ಲರಿ, ಯಾಕಂದರ ನಿಮ್ಮ ಕಾಲ ತಿಕ್ಕಾಕ ಬಂದಿದ್ದೆ,

ಗೌಡ : ಹೌಂದಾ ? ಬಾ, ತಿಕ್ಕಬಾ [illegible]

[ಗುರ್‍ಯಾ ಹೆದರುತ್ತ, ಗೌಡನ ಕಾಲು ತಿಕ್ಕು ವನು]

ಗುರ್‍ಯಾ ಏ ಮಗನs ನಾ ಯಾರೋ ?

ಗುರ್‍ಯಾ : ಊರ ಗೌಡರು.

ಗೌಡ : ನೀ ಯಾರೊ ?

ಗುರ್‍ಯಾ : ನಿಮ್ಮ ಆಳರಿ.

ಗೌಡ : ಹೆದರಿದಿ ?

ಗುರ್‍ಯಾ : ಇಲ್ಲರಿ.

ಗೌಡ : ಮಗನ, ಊರ ಗೌಡ ನನಗs ಹೆದರಾಣಿಲ್ಲಾ ? ಆ ಬಸಣ್ಣ್ಯಾಗ ಹೆದರ್‍ತಿ ಹೌಂದಲ್ಲ ?

ಗುರ್‍ಯಾ : ಇಲ್ಲರಿ.

ಗೌಡ : ನನಗೂ ಹೆದರಾಣಿಲ್ಲ, ಬಸಣ್ಣ್ಯಾಗೂ ಹೆದರಾಣಿಲ್ಲ, ಅಷ್ಟ ಪುಡಾರಿ ಆಗಿಬಿಟ್ಟಿ ?

ಗುರ್‍ಯಾ : ನಿಮಗs ಹೆದರತೇನ್ರಿ.

ಗೌಡ : ನನಗ ಹೆದರಿದರ ಬಸಣ್ಣ್ಯಾನ ಹಂತ್ಯಾಕ ಯಾಕ ಹೋಗಿದ್ದಿ? ಬೊಗಳತೀಯಲ್ಲ ?

ಗುರ್‍ಯಾ : ಬೊಗಳತೇನ್ರಿ.

ಗೌಡ : ಬಸಣ್ಣ್ಯಾನ ಹಂತ್ಯಾಕ ಯಾಕ ಹೋಗಿದ್ದಿ ?

ಗುರ್‍ಯಾ : ನಾ ಹೋಗಿದ್ದಿಲ್ಲರಿ.

ಗೌಡ : ಅವನs ನಿನ್ನ ಹಂತ್ಯಾಕ ಬಂದಿದ್ದಾ ?

ಗುರ್‍ಯಾ : ಹೂನ್ರಿ.

ಗೌಡ : ನೀ ಏನಂದಿ ? ಅವ ಏನಂದ ? ಒಂದೂ ಬಿಡದ ಹೇಳದಿ,– ಬರೋ ಬರಿ, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರ ಮಗನs ನಿನ್ನ ಚವರ್‍ಗಾ ಸುಲೀತೇನೆ.

ಗುರ್‍ಯಾ : ಬಸಣ್ಣ್ಯಾ ಅಂದ : ಯಾಕೊ ಗುರ್‍ಯಾ ಗೌಡಗ ಹೊಲಾ ಮಾರಿ ದೆಂತೆಲ್ಲೊ
ನಾ ಅಂದೆ : ಇಲ್ಲಪಾ, ಗೌಡರು ಸಾಲಾ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರ‍್ರು ಸಾಲದಾಗ ಹೊಲ ಮುರಕೊಂಡರು.
ಬಸಣ್ಣ್ಯಾ ಅಂದ : ಎಷ್ಟು ಸಾಲಿತ್ತು ?
ನಾ ಅಂದೆ : ಮುನ್ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಇತ್ತು.
ಅಂವ ಅಂದ : ಮುನ್ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಸಾಲದಾಗ ಐದ ಎಕರೆ ಜಮೀನ ಹೆಂಗ ಮಾರಿದಿ ?
ನಾ ಅಂದೆ : ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲಪಾ.

ಗೌಡ : ನಾಯಿ ಮಗನ, ನಿನಗ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲಾ ? ಮುನ್ನೂರ ರೂಪಾಯಿ ಕೊಟ್ಟ ಎಷ್ಟ ದಿನಾ ಆಯ್ತು ?

ಗುರ್‍ಯಾ : ಮೂರ ನಾಕ ವರ್ಷಾಯ್ತರಿ.

ಗೌಡ : ಮೂರ ನಾಕ ವರ್ಷಾ ? ತರಸಲಿ ಕಾಗದ ಪತ್ರಾ ? ಹತ್ತ ವರ್ಷಾತ ಹತ್ತ !

ಗುರ್‍ಯಾ : ನಾ ಆಗಿನ್ನೂ ಸಣ್ಣಾವಿದ್ದೆ.

ಗೌಡ : ಸಣ್ಣಾವಿದ್ದರ ಹೊಟ್ಟಿಗಿ ಅನ್ನಾ ಉಣ್ಣತಿದ್ಯೊ, ಶಗಣಿ ತಿನ್ನತಿದ್ಯೊ ? ಬರದ ಕಾಗದ ಪತ್ರಾ ಸುಳ್ಳ ಹೇಳತಾವು ? ನಿನ್ನ ಹೆಬ್ಬೆಟ್ಟಿನ ಗುರುತು ಸುಳ್ಳ ಹೇಳತೈತಿ ? ದುರುಗವ್ವನ ಜಾತ್ರಿ, ಅಮಾಸಿಗಿ ಒಯ್ಯಲಿಲ್ಲಾ ಹಣ ?

ಗುರ್‍ಯಾ : ಹೌಂದ, ಅಂದ ಅಮಾಸಿ ಇತ್ತರಿ

[ಹಿಂದೆ ಕುಳಿತ ನಾಲ್ವರೂ ಏಳುವರು]

ಗೌಡ : ಆ ಅಮಾಸಿ ಆಗಿ ಎಷ್ಟು ವರ್ಷಾದುವೋ ಮಗನ ?

ಗುರ್‍ಯಾ : ಹತ್ತ ವರ್ಷಾದುವರಿ.

ಗೌಡ : ಹತ್ತ ವರ್ಷದ ಅಸಲಾ ಬಡ್ಡಿ ಎಷ್ಟ ಆಯ್ತು?

ಗುರ್‍ಯಾ : ಐದ ಎಕರೆ ಆಯ್ತರಿ.

[ಮತ್ತೆ ನಾಲ್ವರೂ ಹಿಂದೆ ಹೋಗಿ ಕೂರುವರು]

ಗೌಡ : ಹತ್ತ ಎಕರೆ ಆಗತಿತ್ತ. ಸೂಳೀಮಗನsss ಬಡವ ಸಮ್ಮ ಮನ್ಯಾಗ ದುಡಕೊಂಡಿರ್ಲಿ ಅಂತ ಬಿಟ್ಟೇನ ಬಾ. ಭೂಮೀ ಸೀಮೀ ಆಳೋ ಗೌಡಂದರ ಕಿಮ್ಮತ್ತಿಲ್ಲಾ? ನಾನs ಮನಸ್ಸ ಮಾಡಿದರ ನೀ ಅಲ್ಲ, ಬಸಣ್ಣಾ ಸೈತ ಮಣ್ಣ ಮುಕ್ಕಿ ಹೋಗತಾನ, ತಿಳೀತಿಲ್ಲ?

ಗುರ್ರ್ಯಾ : ತಿಳೀತ್ರಿ.

ಗೌಡ : ಏನ ತಿಳೀತ?

ಗುರ್ರ್ಯಾ ಮಣ್ಣ ಮುಕ್ಕತಾನ್ರಿ.

ಗೌಡ : ಹೋಗಿ ಬಸಣ್ಣ್ಯಾಗ ಹೇಳು: ಹೋದ ವರ್ಷದ ಕೋರ ಪಾಲ ನಿಮ್ಮಪ್ಪ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲಾ. ಕೊಡದಿದ್ದರ ಹೊಲದಾಗ ಕಾಲ ಇಡ ಬ್ಯಾಡಂತ ಹೇಳು.

ಗುರ್ರ್ಯಾ : ಹೂನ್ರಿ.

ಗೌಡ : ಯಾವಾಗ ಹೋಗ್ತಿ?

ಗುರ್ರ್ಯಾ : ಈಗ ಹೋಗತೇನ್ರಿ.

ಗೌಡ : ಕಾಲ ತಿಕ್ಕಿ ಹೋಗ.

[ಶಿವಿ, ಬಸ್ಸಿ ಬಂದು ಗೌಡನನ್ನು ನೋಡಿದೊಡನೆ ಮುದುಡಿಕೊಂಡು ಒಳಗೆ ಹೋಗುವರು. ಆಮೇಲೆ ನಿಂಗಿ ಬಂದು ಚಪ್ಪಲಿ ಕಳೆಯುತ್ತಿರುವಳು]

ಗೌಡ : ಯಾರದೋ ಗುರ್ರ್ಯಾ ಈ ಕೋಳಿ? ಏ ಹುಡುಗಿ ನಿಲ್ಲಂ.

[ನಿಂಗಿ ಸೆರಗು ಮರೆಮಾಡಿ ನಿಲ್ಲುವಳು]

ಯಾರ ಮಗಳs ನೀ?

ಗುರ್ರ್ಯಾ : ಈಕಿ ಗುರುಪಾದನ ಮಗಳ್ರಿ.

ಗೌಡ : ಭರ್ತಿ ವಯಸ್ಸಿಗಿ ಬಂದಾಳಲ್ಲೊ, ನೋಡು ಎಷ್ಟ ತುಳುಕ್ಯಾಡತಾಳೊ?

ಮುದಿವ್ಯಾಗಿಲ್ಲೇನ ಇನ್ನೂ ?

ಗುರ್‍ಯಾ : ಇನ್ನೂ ಇಲ್ಲರಿ,

ಗೌಡ : ಏನs ಹುಡುಗಿ ನಿನ್ನ ಹೆಸರ ?

ಗುರ್‍ಯಾ : ಗೌಡರ ಕೇಳತಾರ ಹೇಳಲ್ಲ; ಊರ ಗೌಡ ಹೆಸರ ಕೇಳೋದ ಹೆಚ್ಚೊ ? ನೀ ಹೇಳೋದ ಹೆಚ್ಚೊ ?

ಗೌಡ : ಹೆದರತಾಳೋ ಏನೋ ! ಅಂತೂ ನೋಡಿದವರ ಬಾಯಾಗ ನೀರ ಬರೋಹಾಂಗ ಮಸ್ತ ತುಂಬಿಕೊಂಡಾಳ ಬಿಡು. ಹೆದರಿದಿ ಏನs?

ನಿಂಗಿ : [ಸೆರಗು ಚೆಲ್ಲಿ]

ಹೆದರಾಕ ನೀ ಏನ ಹುಲಿ ಅಲ್ಲ, ಕರಡಿ ಅಲ್ಲ. ಊರ ಗೌಡ ಹೆಸರ ಕೇಳ್ಯಾನಂತ ನನ್ನ ಬಾಯಾಗೇನೂ ಜೊಲ್ಲ ಬಂದಿಲ್ಲ ದs ಆs....

[ಬಾಯಿ ತೆರೆದು ಅಣಕಿಸುವಳು]

ಗೌಡ : ಏ ಹುಚ್ಚ ಹುಡಿಗೀ, ಯಾರ ಜೋಡಿ ಮಾತಾಡ್ತಿ, ಕಣ್ಣ ಒರೋಬರಿ ಕಾಣ್ತಾವಿಲ್ಲ ?

ನಿಂಗಿ : ಕಾಣದೇನ ? ಹೊರಗ ಸೂರ್ಯಾನ ಬೆಳಕ ಐತಿ, ನನಗೂ ಎರಡು ಕಣ್ಣದಾವು ; ಹೇಳಲಿ ? ಇದ ಊರಗೌಡನ ಮುಸಡಿ, ಇವು ನನ್ನ ಚಪ್ಪಲಿ.

[ಹೊರಡಲನುವಾಗುವಳು]

ಗೌಡ : ತಡಿ ಏ ಹುಡಿಗಿ. ನಿಮ್ಮಪ್ಪಗ ಹೇಳು. ಈ ಊರಾಗಿನ ಎರೀನೆಲ ಯಾವುದೂ ನಾ ಬಿಟ್ಟಿಲ್ಲಂತ ಹೇಳು.

ನಿಂಗಿ : ಸೂರ್ಯಾನಂಥಾ ಸೂರ್ಯಾ ಮುಟ್ಟದ ಭೂಮಿ ಇದs ಊರಾಗ ಬೇಕಾದಷ್ಟ ಬಿದ್ದೈತಿ, ತಿಳಕೊ.

[ಸರ್‍ರನೆ ಹೊರಗೆ ಹೋಗುವಳು]

ಗೌಡ : ನಮ್ಮ ಮನೀಗಿ ಬಂದ ನನಗs ಇಷ್ಟ ಧಿಮಾಕ ತೋರಿಸಿ

ಹಾರಿಹೋಯ್ತಲ್ಲೊ ಕೋಳಿ ! ಗುರ್‍ಯಾ—

ಗುರ್‍ರ್ಯಾ : ಎಪ್ಪಾ,

ಗೌಡ : ಈಕೀನ ಮದವ್ಯಾಗತೀಯೇನೋ ?

ಗುರ್‍ರ್ಯಾ : ಎಪ್ಪಾ........

ಗೌಡ : ಈಕೀನ ಮದಿವ್ಯಾಗತೀಯೇನೊ ?

ಗುರ್‍ರ್ಯಾ : ಹೆ ಹೆ ಹೆ......

ಗೌಡ : ಮೂರು ರೂಪಾಯಿಗಿ ಈಕೀನ್ನ ಮಾರತೇನ, ತಗೊಳ್ತಿ ?

ಗುರ್‍ರ್ಯಾ : ಹೆ ಹೆ ಹೆ......

ಗೌಡ : ಹೋಗು, ಮಸಾಲಿ ಹಾಕು. ಪಲ್ಲಿಗಿ ರುಚಿ ಹತ್ತೋಹಾಂಗ ಪಲ್ಲೆ ಮಾಡು. ನನ್ನ ಹೆಸರ್‍ಹೇಳಿ ತಿನ್ನೊಹೋಗ, ತಿನ್ನಾಕ ಆಗದಿದ್ದರ ನನಗ ಕೊಡ. ಏನಂತಿ ?

ಗುರ್‍ರ್ಯಾ : ಹೆ ಹೆ ಹೆ......

ಗೌಡ : ಬಾಯ್ಮುಚ್ಕೊ ಸೂಳೀಮಗನ ಪಲ್ಲ ಕಿಸದರ ಹೆಣ್ಣ ಒಲೀತಾವು ? ನಿನ್ನಂಥಾ ನಾಯೀನ್ನೋಡಿ ಯಾವಾಕಿ ಬೆನ್ನ ಹತ್ತ್ಯಾಳೋ ! ಬೆಳವ ನೀತೀ ಮಗನs ನಿನ್ನ ವಯಸ್ಸೆಷ್ಟ ?

ಗುರ್‍ರ್ಯಾ : ಪಂಚವೀಸರಿ

ಗೌಡ : ಹೆಂಗಸಿನ ಮಳಕಾಲ ನೋಡಿಯೇನ ?

ಗುರ್‍ರ್ಯಾ : ಇಲ್ಲರಿ.

ಗೌಡ : ನಿನ್ನಂಥವಗ ಏನ ತಿಳದೀತೋ ? ಗುರ್‍ರ್ಯಾ, ಈ ಕಾಡಕೋಳಿ ಹಿಡೀಬೇಕಲ್ಲೊ.

ಗುರ್‍ರ್ಯಾ : ಕಾಡಕೋಳಿ ಹೆಂಗ ಹಿಡೀಬೇಕನ್ನೋದ ನನಗೆ ಗೊತ್ತೈತ್ರಿ!

ಗೌಡ : ಹೌಂದು ? ಹೆಂಗ ಹೇಳು ?

ಗುರ್‍ರ್ಯಾ : ಪಂಜರದಾಗೊಂದ ಹುಂಜಿನ ಗೋಂಬಿ ಇಟ್ಟಕೋಬೇಕ್ರಿ. ಇಟ್ಟಕೊಂಡ ಅಡಿವಿಗಿ ಹೋಗಬೇಕ್ರಿ. ಹೋಗಿ ಅಡವಿ

ನಡುವ ಪಂಜರ ತೂಗಹಾಕಬೇಕ್ರಿ. ತೂಗಹಾಕಿ ಹುಂಜ ಧಾಂಗ ಕು ಕೂ ಕೂ ಅಂತ ಕ್ಯಾಕಿ ಹಾಕಬೇಕ್ರಿ. ಕ್ಯಾಕಿ ಹಾಕಿದರ ಕಾಡಕೋಳಿ ಬರತಾವರಿ. ಬಂದ ಕೂಡ್ಲೆ ಗುಂಡ ಹಾಕಬೇಕ್ರಿ.

ಗೌಡ : ಇಷ್ಟಾದರೂ ತಿಳಕೊಂಡೀಯಲ್ಲ.

ಗುರ್‍ಯಾ : ಆದರ ನಿಮ್ಮಂಥಾ ಖರೆ ಖರೆ ಹುಂಜ ಕೂಗಿದರೂ ಕೋಳಿ ಹುಸಾ ಆಂದ ಹೋಯ್ತಲ್ರಿ.

ಗೌಡ : ಬಾಯ್ಮುಚ್ಚ, ಏ ಮಗನ್ಯ ಬಾಯಿಲ್ಲಿ, ಕಿವಿ ಹಿಡಕೊ.

[ಗೌಡ ಹೇಳಿದಂತೇ ಗುರ್‍ಯಾ ಮಾಡುವನು]

ಕೂಡ್ರು. ಏಳ, ಕೂರ, ಏಳ........ಕಾಲ ತಿಕ್ಕ.

[ಗುರ್‍ಯಾ ಗೌಡನ ಕಾಲು ತಿಕ್ಕತೊಡಗುವನು]

ಗುರ್‍ಯಾ, ಈ ಊರಾಗಿನ ಮಂದಿ ಯಾರಿಗಿ ಹೆಚ್ಚ ಕಿಮ್ಮತ್ತ ಕೊಡತಾರೊ ? ನನಗೊ ? ಬಸಣ್ಯಾಗೊ ?

ಗುರ್‍ಯಾ : ನಿಮಗಽರಿ.

ಗೌಡ : ಯಾರಿಗಿ ಹೆಚ್ಚ ಹೆದರತಾರೊ ?

ಗುರ್‍ಯಾ : ನಿಮಗಽರಿ.

ಗೌಡ : ಖರೆ ಹೇಳ.

ಗುರ್‍ಯಾ : ಗಂಡಸರ ನಿಮಗ ಹೆದರತಾರ್ರಿ. ಹೆಂಗಸರ ಬಸಣ್ಯಾಗ ಹೆದರತಾರ್ರಿ.

ಗೌಡ : ಹೌಂದು ? ಬಸಣ್ಯಾ ಮುಟ್ಟದ ಹೆಣ್ಣ ಯಾವುದ ಹೇಳು?

ಗುರ್‍ಯಾ : ಆಗಳೆ ಹೋದಳಲ್ಲರಿ.

ಗೌಡ : ಹೌಂದು ? ಬಸಣ್ಯಾಗ ಏನಂತಾಳ ಆಕಿ ?

ಗುರ್‍ಯಾ : ಅಣ್ಣಾ ಅಂತಾಳ್ರಿ.

ಗೌಡ : ಹೌಂದು ? ನನಗ ಮಾಮಾ ಅಂತಾಳ ಹೋಗು. ಗುರು ಪಾದ್ಯಾಗ ಹೇಳು—

ಗುರ್ಯಾ : ಹೂನ್ರಿ.

ಗೌಡ : ಏನ್ಹೇಳ್ತಿ ?

ಗುರ್ಯಾ : ಗೌಡರ ನಾಲಿಗಿ ಹೊಲಸಾಗೇತಿ. ತಿನ್ನಾಕ ನಿನ್ನ ಕೋಳೀ ಕೊಡಂತ ಹೇಳತೇನ್ರಿ.

ಗೌಡ : ನಾನೂ ಹಿಂದಿಂದ ಬರತೇನ್ನಡಿ.

[ಗುರ್ಯಾ ಹೋಗುವನು. ಗೌಡ ಬಂದೂಕು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವಾಗ ಗೌಡ್ತಿ ಬರುವಳು]

ಗೌಡ್ತಿ : ಯಾಕ, ಇಂದ ಎಲ್ಲಿಗಾದರು ಹೋಗ್ತಿಯೇನ ?

ಗೌಡ : ಹಾಕಿದಿ ಹೌಂದಲ್ಲ ಅಡ್ಡಬಾಯಿ ? ಹೇಳಿಲ್ಲಾ ಹೊರಗ ಹೊಂಟಾಗ ಎಲ್ಲಿ, ಯಾಕ ಕೇಳಬಾರದಂತ ?

ಗೌಡ್ತಿ : ಇಂದ ರಾತ್ರಿನಾದರೂ ಮನೀಗಿ ಬರ್ತಿಯಲ್ಲ ?

ಗೌಡ : ಎಲೀ ಇವಳ, ಏನ ಕರಳ ಹರದ ಬೀಳವರ್ಹಾಂಗ ಕಾಳಜಿ ಮಾಡತಾಳೊ ! ಒಂದು ಬೀಡೀ ಸೇದೋದರೊಳಗ ನಿಂದೆಲ್ಲ ಮುಗೀಬೇಕ ನೋಡ; ಕೇಳತೇನ.

[ಬೀಡಿ ಹೊತ್ತಿಸುವನು]

ಗೌಡ್ತಿ : ಇಂದ ಜೋಕುಮಾರ ಹುಣ್ಣಿವಿ, ಇಂದಿಗಿ ನಮ್ಮ ಮದಿವ್ಯಾಗಿ ಹತ್ತ ವರ್ಷ ತುಂಬಿದವು.

ಗೌಡ : ತುಂಬಲಿ.

ಗೌಡ್ತಿ : ಅಂದ ಹುಣ್ಣಿವೀ ದಿನ ಇಷ್ಟ ದೊಡ್ಡ ಚಂದ್ರ ಮೂಡಿದ್ದಾ

ಗೌಡ : ಮೂಡಿದ್ದಾ.

ಗೌಡ್ತಿ : ಅಂದ ನಮ್ಮವ್ವ—ಮುಂದಿನ ಜೋಕುಮಾರ ಹುಣ್ಣಿವಿಗೆಂದರ ಈ ಮನ್ಯಾಗೊಂದ ಗಂಡ ಮಗಾ ಆಡತಿರಬೇಕಪಾ ಅಳಿಯಾ—ಅಂದಿದ್ಳು.

ಗೌಡ : ಹೌಂದು ? ನನಗ ನೆನಪು ಇಲ್ಲ.

ಗೌಡ್ತಿ : ನಿನ್ನೆ ರಾತ್ರಿ ನನಗೊಂದು ಕನಸು ಬಿದ್ದಿತ್ತು.

ಗೌಡ : ಹೌಂದು ? ಮತ್ತೇನ ಕನಸ ಕಂಡಿ ?

ಗೌಡ್ತಿ : ಹುಣ್ಣಿವಿ ಚಂದ್ರ ಮೂಡಿದ್ದಾ. ನಮ್ಮ ಹೊಲದಾಗಿನ ಗಿಡ ದಾಗೊಂದ ಪಂಚರಂಗಿ ಗಿಣೀ ಕುಂತಿತ್ತು. ಬೆಳದಿಂಗಳದಾಗ ಸೈತ ಅದರ ಬಣ್ಣ ಥಳಾ ಥಳಾ ಹೊಳೀತಿತ್ತು. ಅಷ್ಟರಾಗ ಯಾಕೋ ಏನೋ ಎಲ್ಲಾ ಮಂದಿ ನಗಾಕ ಸುರು ಮಾಡಿ ದರು. ಮ್ಯಾಲ ನೋಡಿವರ ನಮ್ಮ ಚಂದ್ರ ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣವಾಗಿ ಸವಕಳಿ ಪಾವಲಿಯುಷ್ಟುs ಕಾಣತಿದ್ದ. ನನ್ನ ನೀ ಇಷ್ಟೊಂದ ಯಾಕ ಮರತಿ ?

ಗೌಡ : ಎರಡರೊಳಗ ಒಂದಂತೂ ಖರೆ : ಇಲ್ಲಾ ನಿನಗಿನ್ನೂ ಎಚ್ಚ ರಾಗಿಲ್ಲಾ. ಇಲ್ಲಾ ನಿನಗ ಜ್ವರ ಬಂದಿರಬೇಕು. ನಾ ನಿನಗ ಹೇಳೇನಿ, ಹೆಚ್ಚ ವಿಚಾರ ಮಾಡಬ್ಯಾಡ,—ಅಂತ. ನಿನ್ನಷ್ಟ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿದರ ನನ್ನ ತಲ್ಯಾಗಿಷ್ಟ ಕೂದಲ ಉಳದಾವು?

ಗೌಡ್ತಿ : ನಿನಗ ಹೆಂಗಸಿನ ತಳಮಳ ಹೆಂಗ ತಿಳೀಬೇಕು ?

ಗೌಡ : ಏನ ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳಲ್ಲ. ತಗೋ ಇನ್ನೊಂದ ಬೀಡೀ ಹೊತ್ತ ಸ್ಯೇನ—ಹೇಳು.

ಗೌಡ್ತಿ : ನನ್ನ ಮಾತ ನೀ ನಡಿಸಿಕೊಡೋದ ಅಷ್ಟರಾಗs ಐತಿ ಬಿಡ. ಪಾವಲಿ ಚಂದ್ರನ ಹಿಂದೊಬ್ಬ ಮುದುಕ ಚೂರೀಯಂಥಾ ಕಣ್ಣ ತಕ್ಕೊಂಡ ಗಿಣೀಗೇ ಗುರಿ ಹಿಡಕೊಂಡ ಕುಂತಿದ್ದ.

ಗೌಡ : ನೀ ಇನ್ನೂs ಕನಸಿನಾಗಿಂದ ಎಚ್ಚರs ಆಗಿಲ್ಲ. ಏ ಎಚ್ಚರಾಗ ಏಳ—

ಗೌಡ್ತಿ : ಗೊತ್ತೈತಿ ಬಿಡ. ಮದಿವ್ಯಾಗಿ ಪತ್ತ ವರ್ಷಾಯ್ತು, ಏನಾದರೂ ನಡಿಸಿಕೊಡತಂತ ಕೇಳೇನೇನ ಹೇಳು ?

ಗೌಡ : ನಿನಗೇನ ಕಡಿಮಿ ಆಗೇತಿ. ಅದನಾದರೂ ಹೇಳ.

ಗೌಡ್ತಿ : ಎಲ್ಲಾ ಎಲ್ಲಾ ಐತಿ ! ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬ ಊಟಾ, ಮೈ ತುಂಬ ಬಟ್ಟೆ ! ಗುರುಪಾದನ ಮಗಳು ಏನಂದಳು ಗೊತ್ತೈತಿ ?

ಗೌಡ : ಏನಂದಳು ?

ಗೌಡ್ತಿ : ಅಡವಿ ತುಂಬ ಹೊಲಾ, ಊರ ತುಂಬ ಮನೀ ಇದ್ದ, ಮನ್ಯಾಗೊಂದ ಕೂಸಿಲ್ಲಾ ಕುನ್ನಿಲ್ಲಾ........

ಗೌಡ : ಅಂದ್ಲು ? ಅದಕ್ಕೇನಾದರೂ ವ್ಯವಸ್ಥಾ ಮಾಡೋಣಲ್ಲ.

ಗೌಡ್ತಿ : ನನ್ನ ಮದಿವ್ಯಾಗೂವಾಗ್ಲೂ ಹಿಂಗs ಅಂದಿದ್ದಿ !

ಗೌಡ : ಹೌಂದು ? ನನಗ ನೆನಪs ಇಲ್ಲ. ಈ ಸಲ ಮರೆಯೋದಿಲ್ಲಂತ ಆಕಿಗಿ ಹೇಳು.

ಗೌಡ್ತಿ : ಇಂದ ಜೋಕುಮಾರನ ಹುಣ್ಣಿವಿ, ಚಿಲೋ ದಿನ. ಪೂಜಿ ಮಾಡಿ ಜೋಕುಮಾರಸ್ವಾಮೀನ ಪಲ್ಯ ಮಾಡಿ ತಿಂದ್ರ ಮಕ್ಕಳಾಗತಾವಂತ. ಅದಕ್ಕ ಊಟಕ್ಕ ಮನೀಗೆ ಬರಾಕಬೇಕ ಮತ್ತ.

ಗೌಡ : ಓಹೊ ! ಅದಕ್ಕs ಹೆಂಗಸರ ಬಂದಾರೇನ ಮನೀಗಿ?

ಗೌಡ್ತಿ : ಹೂ.

ಗೌಡ : ಗುರುಪಾದನ ಮಗಳ ಅದಕ್ಕs ಬಂದಿದ್ದಳೇನ ?

ಗೌಡ್ತಿ : ಹೂ. ನೀ ಏನೋ ಅಂದೆಂತ. ಹೋದಳಂತಲ್ಲ ತಿರಿಗಿ?

ಗೌಡ : ಹೂ, ಆಕಿ ಹೆಸರೇನಂದಿ ?

ಗೌಡ್ತಿ : ನಿಂಗಿ.

ಗೌಡ : ಹೂ ಆಗಲಿ, ಸಂಜಿ ಊಟಕ್ಕ ಮನೀಗೇ ಬರ್ತೆನಾಯ್ತ ?

ಗೌಡ್ತಿ : ಹಾಂಗs ಒಂದ ಗಿಣಿ ಸಿಕ್ಕರ ನೋಡತಿಯೇನ ?

ಗೌಡ : ಒಂದೂ ಕೆಲಸಾ ಮಾಡತಿ

ಗೌಡ್ತಿ : ಒಂದ್ಯಾಕ ಹತ್ತ ಹೇಳಲ್ಲ.

ಗೌಡ : ಹತ್ತ ಬ್ಯಾಡ, ಒಂದs ಸಾಕ, ಮಾಡ್ತಿ ?

ಗೌಡ್ತಿ : ಏನ ಹೇಳಲ್ಲ.

ಗೌಡ : ಬಾಯ್ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡ ಒಳಗ ಹೋಗ್ರಿ ?

[ಹೊರಡುವನು. ಮೇಳದವರು 'ಸ್ವಾಮಿ ಸಮ್ಮಯ್ ದೇವರೊ ! ಢಂಢಂ ಇವರ ಹೆಸರೊ ॥' ಎಂದು ಹಾಡುವರು.]

ಸಂಗೀತ

ಮೂಡಿ ಬಾರಯ್ಯ ಗಿಣಿರಾಮಾ

ಮೇಳ : ಮೂಡಿ ಬಾರಯ್ಯಾ ಬಾರೊ ಗಿಣಿರಾಮು ॥

ಮೂಡಣ ಗಾಳಿಗೆ ಸುಳಿಸಿ
ಚಂದ್ರು । ಬೆಳದಿಂಗಳೊಳು ಭರಿತನಾಗಿ
ಬಿರಿತಂಥ ಭೂಮಿಗೆ
ಚಿಗುರ ಹೂವಿನ ಚೈತ್ರ
ಬೇರೆ ನಾಡಿನ ಹಕ್ಕಿ ತಾರೊ ॥

ಎದಿಯೊಳಗ ತುಂಬ್ಯಾವ ಮಳಲಾ
ಜೋತ । ಬಿದ್ದಾವ ಒಣಗಿಡಕ ಗೂಡಾ
ಮೂರು ಸಂಜಿಯ ರಾತ್ರಿ
ಕೂಗ್ಯಾವ ಮರಿಗೂಸ
ಪೌಹಾರಿ ನಿಂತೇನ ಬಾರೊ ॥

[ಪಡಸಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಗೌಡ್ತಿ, ಒಳಗಡೆ ಅಡಿಗೆಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಸ್ಸಿಯಿದ್ದಾಳೆ, ಬಸ್ಸಿ ಒಳಗಿನಿಂದಲೇ ಮಾತಾಡುತ್ತಾಳೆ]

ಗೌಡ್ತಿ : ಬಸ್ಸೀ—

ಬಸ್ಸಿ : ಬಂದಿನೇ ಎವ್ವ.

ಗೌಡ್ತಿ : ಲಗೂ ಬಾ. ಸುಣ್ಣದಾಗ ಎಷ್ಟಹೊತ್ತ ಕೈ ಹಾಕಿಕೊಂಡ ಕೂಡತೀಯೋ?

ಬಸ್ಸಿ : ಕೈ ಒರಸಿಕೊಂಡರ ಮುಗೀತ.

ಗೌಡ್ತಿ : ಬಾ, ಇನ್ನs ನೆಲಾ ಗೂಡಸಬೇಕು. ಹೊಚ್ಚಲಾ ತೊಳೀಬೇಕು.

ಬಸ್ಸಿ : (ಹೊರಗೆ ಬಂದು)

ನೀ ಜಳಕಾ ಮಾಡಿದಿ ?

ಗೌಡ್ತಿ : ಯಾಕ ಮಾಡಿಧಾಂಗ ಕಾಣ್ಸಾಣಿಲ್ಲಾ ? ಎಷ್ಟ ಮಾಡಿದರೂ ಅಷ್ಟs, ಅಂಗಾಲಿನಿಂದ ನೆತ್ತೀತನಕ ನೀರಡಿಸಿಧಾಂಗ ಆಗ ತೈತಿ ಗೌಡ ಬರೂದ ರಾಗs ಎಲ್ಲಾ ಮುಗೀಬೇಕ. ಶಿವೀಗಿ ಏನ ಹೇಳಿ ಕಳಿಸಿದಿ ?

ಬಸ್ಸಿ : ಹೋಗು ಸೂತ್ರಧಾರನ ಹಂತ್ಯಾಕ ಜೋಕುಮಾರ ಸ್ವಾಮಿನ್ನ ಇಸಕೊಂಬಾ ಅಂತ ಹೇಳಿ ಕಳಿಸಿದೆ.

[ಮುಂದಿನ ಮಾತು ನಡೆದಾಗ ಬಸ್ಸಿ ನೆಲ ಗುಡಿಸುವುದು, ಸಾರಿಸುವುದು, ರಂಗವಲ್ಲಿ ಹಾಕುವುದು, ಒಲೆ ಹೂಡುವುದು ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಗೌಡ್ತಿ ಆಗೀಗ ನೆರವಾಗುತ್ತಾಳೆ.]

ಗೌಡ್ತಿ : ಬಸ್ಸೀ,

ಬಸ್ಸಿ : ಯಾಕೆವ್ವ ?

ಗೌಡ್ತಿ : ಈ ಪೂಜಿ ಬರೋಬರಿ ಆದರ ಮಕ್ಕಳಾದಾವೇನ ?

ಬಸ್ಸಿ : ಎವ್ವಾ ಸುಳ್ಳ ಯಾಕ ಹೇಳೇನು ? ತೆಗ್ಗಿನ ಮನಿ ದೇವೀರಿಲ್ಲಾ ?

ಗೌಡ್ತಿ : ನನ್ನ ಮದಿವೀ ದಿನಾನs ಮದಿವ್ಯಾಗಿತ್ತು : ಆಕೀನ ಹೌಂದಲ್ಲ ?

ಬಸ್ಸಿ : ಅದs ದೇವೀರಿ.

ಗೌಡ್ತಿ : ಆಕಿಗಿ ಮಕ್ಕಳಾಗ್ಯವಲ್ಲ

ಬಸ್ಸಿ : ಹೌಂದ ಖರೆ ಅದೂ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಕತೀನs ಎವ್ವ.

ಆಕೀಗೂ ನಿನ್ಹಾಂಗ ಭಾಳ ದಿನಾ ಮಕ್ಕಳs ಆಗಲಿಲ್ಲಾ. ಇನ್ನೊಂದ ಮದಿವ್ಯಾಗ ಬೇಕಂತ ಗಂಡ ತಯ್ಯಾರಾದ. ಅಲ್ಲಿಲ್ಲಿ ಕನ್ಯಾ ನೋಡಿ ಬಂದರು. ಒಂದ ದಿನಾ ದೇವೀರಿ ಹೊಲಕ್ಕ ಬಂದ ಮಾರಿಗಿ ಸೆರಗ ಹಾಕಿಕೊಂಡ ಅಳತ್ತಿದ್ದಳು. 'ಯಾಕs ಮಗಳs ಹಿಂಗ ಅಳತಿ?' ಅಂದೆ. 'ಏನ ಹೇಳ್ಲಿ ಹಡದವ್ವಾ, ನನ್ನ ಗಂಡ ಇನ್ನೊಂದ ಮದಿವ್ಯಾಗತಾನಂತ. ದೇವರ ನನ್ನ ಹಣ್ಯಾಗ ಮಕ್ಕಳಾ ಬರದಿಲ್ಲಾ' ಅಂದ್ಲು. ನೀ ಏನs ಹೇಳs ಎವ್ವಾ, ಬಂಜ ಯಾರಾ. ತಾಯಿ ಯಾರಾ-ನನಗ ತಿಳೀದs ಇರತೈತಿ? ಅಷ್ಟುದೂರ ನಿಂತರ ಇಲ್ಲಿ ಹರಗಿದ ಹೊಲಧಾಂಗ ನಾರತಿದ್ದಳ ದೇವೀರಿ .

ಗೌಡ್ತಿ : ಎದಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಒಂದೊಂದ ಹಂಗಾಮ ಇರತಾವs. ಹೌಂದನ್ನೊ ಹಂಗಾಮ ಮೀರಿದರ ಹೆಂಗ ಹೇಳು ?

ಬಸ್ಸಿ : ನೀ ಏನs ಅನ್ನು ಸಾವಿರ ಕೊಟ್ಟರೂ ಗೌಡನ ನಡಾವಳಿ ಹೇಳಬ್ಯಾಡ ತಗಿ. ಊರ ತುಂಬ ಹೊಲಾ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡ ಏನ ಮಾಡೋದೈತಿ ? ಸತ್ತಮ್ಯಾಲ ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಯಾರಿಗಿ ಮಾಡತಾನ ಹೇಳು, ತಿಳೀಬಾರದ ? - ಮನ್ಯಾಗ ಎಳೀ ಹುಡುಗಿ, ಹಣೇಮ್ಯಾಲ ಕೈ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡ ಸೋ ಅಂತ ಹಾಡಿಕೊಂಡ ಕುಂತಿರ್ತಿ. ಹೇಂತೀ ಮುಖಾ ನೋಡೋ ಅಂದರ ಸೂಳೇರ ಮಣಕಾಲ ನೋಡೇನು ಅಂತಾನ!

ಗೌಡ್ತಿ : ಎದಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ದೈವಬಲಾ ಬೇಕ ಬಾ.

ಬಸ್ಸಿ : ಎವ್ವಾ, ಮೊದಲs ನನ್ನ ಬಾಯಿ ಕಡಿಮೀದ ಅದನ್ಯಾಕ ಮಾತಾಡಸ್ತಿ ? ಬೀಜ ಬಲಾನs ಇಲ್ಲದಿದ್ದರ ದೈವಬಲ ಏನ ಮಾಡೀತು ? ಹೆಂಗಸಿನ ಹೊಟ್ಟೀ ಮ್ಯಾಲ ಗೆರೀ ಮೂಡಸಾಕ ತಾಕತ್ತ ಬೇಕೇನವಾ ! ಬರಿ ಬಾಯ್ಲೆ ಜಬರ ಮಾಡಿದರ ಏನ ಬಂತು ? ನೋಡಬಾರದ ನನ್ನ ಗಂಡನ್ನ ? ಮದಿವ್ಯಾಗಿ ಇಪ್ಪ ವರ್ಷಾಯ್ತು, — ಒಂದ ದಿನಾ ನನಗ

ಬಾರಕೋಲ ತೋರಿಸಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಇನ್ನೂ ಅಲ್ಲಿ ಬರ್‍ತಾ ನಂದರ ಇಲ್ಲಿ ಗಾಳಿಹೊಕ್ಕ ಬಳ್ಳೀಹಾಂಗ ನಡಗತೇನ. ಸುಳ್ಳಲ್ಲ ಎವ್ವಾ, ಆವನ ಉಚ್ಚೀ ದಾಟಿದರ ಮುದಿಕೇರ ಸೈತ ಬಸರಾಗತಾರ !

ಗೌಡ್ತಿ : ಭ್ಯೇಡಿ ಬಂದೀ ಬಾ. ಸೆರಗೊಡ್ಡಿದರ ಶಿವಾ ನನ್ನ ಉಡ್ಯಾಗ ಕಸಬರಿಗಿ ಹಾಕಿ ಕಳಿಸ್ಯಾನ

ಬಸ್ಸಿ : ಅಪ್ಪ ಯಾಕ ಮನಸಿಗಿ ಹಳಹಳಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ತಿ ? ಈ ಪೂಜಿ ಹುಸಿ ಹೋದರ ನನ್ನ ಹೆಸರ ಬಸ್ಸಿ ಆಲ್ಲಾ ಅಂತ ತಿಳಿ.

ಗೌಡ್ತಿ : ಅಂಥಾಗ ದೇವೀರಿಗಿ ಏನ ಹೇಳಿದಿ ?

ಬಸ್ಸಿ : ಹಾ ! ದೇವೀರಿ ಕಣ್ಣೀರ ಹಾಕಿ ಅಳತಿದ್ಲು—'ಯಾಕ ಮಗಳs ?' ಅಂದೆ. 'ಏನ ಹೇಳ್ಲಿ ಹಡದವ್ವಾ, ನನ್ನ ಗಂಡ ನನ್ನ ಮ್ಯಾಲೊಂದ ಸವತೀನ ತರತಾನಂತ'—ಅಂದ್ಲು. 'ಸವತೀನ ಯಾಕ ತರತಾನಂತ ?' 'ನನಗ ಬಂಜೀ ಅಂತ ಬೈಯಾಕ' ಅಂತ್ಹೇಳಿ ಅಳಾಕ ಸುರು ಮಾಡಿದಳು. ಗಂಡಸರ ಹಂತ್ಯಾಕ ಬಂದರ—ನಾನs ನೋಡೇನಲ್ಲ ಎವ್ವಾ—ದೇವೀರೀ ಕಣ್ಣ, ಬಳ್ಳೀ ಎಲೀ ಹಾಂಗ ನಡಗತಾವ ! ಮಕ್ಕಳಾಗಣೆಲ್ಲಂದರೆ ಹೆಂಗ ನಂಬಲಿ ?

ಗೌಡ್ತಿ : ಎಷ್ಟ ಸಲ ಹೇಳೇನಿ : ಈ ಮನೀಗಿ ಮಕ್ಕಳ ಬೇಕೋ ಗೌಡಾ—ಅಂತ. ಹೇಳಿದಾಗೊಮ್ಮಿ 'ದಣದೀದಿ ಆರಾಮ ತಗೋ ಹೋಗ'ಂತಾನ. ಹಾಡಾಹಗಲಿ ಮಕ್ಕಳ ಸೈತ ಈ ಕಡೆ ಬರಾಕ ಹೆದರತಾವ. ಮನ್ನಿ ಉಡೀತುಂಬ ಹುರಗಡ್ಲಿ ತಗೊಂಡ ಆಡೋ ಮಕ್ಕಳ್ನ ಕರೆದs ಕರದೆ. ಒಂದs ಒಂದ ಹೊಲ್ಯಾರ ಕೂಸಾದರೂ ತಿರಿಗಿ ನೋಡತೇನ ! ಓಡಿ ಹೋಗೋ ಮಕ್ಕಳ್ನ ನೋಡಿ ಎದಿ ಬೆವರಿತು. ಅಂಗಳದಾಗ

ಹುರಗಡ್ಲಿ ಚೆಲ್ಲಿ ತಲೀಮ್ಯಾಲ ಕೈಹೊತ್ತ 'ಶಿವನs ಏನ ಹೆಣ್ಣಿನ ಜನ್ಮ ?' ಅಂದೆ ನನ್ನ ಉಸರಿನ ಜಳ ಶಿವನಿಗೆ ಎಲ್ಲಿ ತಾಗೀತ ಹೇಳು ? ಅವನ ಎದ್ಯಾಗ ಬರೀ ಕಲ್ಲs ತುಂಬ್ಯಾವೋ ಏನೊ ?

ಬಸ್ಸಿ : ನೋಡs ಎವ್ವಾ, ನನಗ ಎಂಥಾ ಹೊಲತಿ ಅನ್ನವೊಲ್ಯಾಕ, ಮನೀ ಅಂದವ್ಯಾಲ ಕಲಕಲ ಸಪ್ಪಳಿರಬೇಕು, ಮಕ್ಕಳು ಅಳತಿರಬೇಕು, ತಾಯಿ, ಮಕ್ಕಳಿಗಿ ದೆವ್ವಿನ ಅಂಜಿಕಿ ಹಾಕ ತಿರಬೇಕು—ಅಂದರ ಚೆಂದ. ಇದೇನ ತಾಯೀ ? ರಾತ್ರಿ ಈ ಕಡೆ ಬಂದರ ಒಂದs ಮನಿ ; ಒಂದs ದೀಪ—ಮಿಣಕ್ ಮಿಣಕ್ ! ಈಗ ಆರಲ್ಯೊ ? ಆಗ ಆರಲ್ಯೊ ? ಶಿವನ್ನ ಕರೀಲ್ಯೊ ? ಶಂಭೋ ಅನ್ನಲ್ಯೋ ? ಮನ್ಯಾಗ ಮಂದಿ ಇದ್ದಾರೊ ಇಲ್ಲೋ ! ಇದ್ದವರೆಲ್ಲ ಬರೀ ನಿಟ್ಟುಸಿರಿನಾಗs ಮಾತಾಡತಾರೊ !

ಗೌಡ್ತಿ : ದೇವೀರಿಗಿ ಏನ ಹೇಳಿದಿ ?

ಬಸ್ಸಿ : ಚಿಂತೀ ಮಾಡಬ್ಯಾಡ ಮಗಳs, ಜೋಕುಮಾರಸ್ವಾಮೀ ಪೂಜೀ ಮಾಡು ಅಂದೆ. ಪೂಜಿ ಮಾಡಿ ಸ್ವಾಮೀನ್ನ ಪಲ್ಲೆ ಮಾಡಿದಳು. ಗಂಡಗ ನೀಡಿದಳು. ತಿಂದ್ನೊ ಇಲ್ಲೊ ? ತಲೀ ಕೆಟ್ಟವರ್ಹಾಂಗ ಬಾಯಿ ತೆರಕೊಂಡ ದೇವೀರೀ ಬೆನ್ನ ಹತ್ತಿದನಲ್ಲ! ಯಾವಾಗ ನೋಡಿದರೂ ಗಂಡ ದೇವೀರೀ ಸೀರಿ ಸೆರಗಿನಾಗs ಇರತಿದ್ದ ! ಆಮ್ಯಾಲ ಏನ ಕೇಳ್ತಿ ? ಬುಧವಾರಕೊಂದ, ಶನಿವಾರಕೊಂದ ಕೂಸs ಕೂಸ ! ಹಡಿ ಯೋದಂದರ ತತ್ತಿ ಇಟ್ಟಷ್ಟ ಸರಳs ಎವ್ವಾ !

ಗೌಡ್ತಿ : ಆಕೀಗೂ ಜೋಕುಮಾರ ಸ್ವಾಮಿಂದs ಮಕ್ಕಳಾದಂವು ?

ಬಸ್ಸಿ : ಜೋಕುಮಾರ ಸ್ವಾಮಿ ಸಣ್ಣ ದೇವರಲ್ಲs ಎವ್ವಾ.

ಗೌಡ್ತಿ : ಬಸ್ಸೀ, ಯಾರದಾದರೂ ಮನ್ಯಾಗ ಗಿಣೀ ಐತೇನ ?

ಬಸ್ಸಿ : ಗಿಣಿ ? ಹಾ ! ಬಸಣ್ಣಾ ಇಲ್ಲಾ ಎವ್ವಾ ? ಅವನ ಹಂತ್ಯಾಕ ಕೊಂದ ಗಿಣೀ ಐತಿ, ಭಾಳ ಚೆಂದ ಐತಿ. ಪಂಜರದಾಗಿಂದ ಬಿಟ್ಟರೂ ಹಾರಿ ಹೋಗಾಣಿಲ್ಲ,—ಅವನ ಹೆಗಲ ಮ್ಯಾಲಽ ಕುಂತಿರತೈತಿ !

ಗೌಡ್ತಿ : ಹೌಂದೇನ ?

ಬಸ್ಸಿ : ಎವ್ವಾ, ಅದಕ್ಕ ಮಾತ ಬ್ಯಾರಿ ಕಲಿಸ್ಯಾನ. ತೊದಲಿ ತೊದಲಿ ಎಂಥಾ ಚೆಂದ ಮಾತಾಡತೈತಿ !

ಗೌಡ್ತಿ : ಅಯ್ ಶಿವನ ! ಖರೇ ಏನ ?

ಬಸ್ಸಿ : ಖರೇಖರೇನ. ಊರ ಹುಡಿಗೇರೆಲ್ಲಾ ನೀರ ತರಾಕ ಹೋದಾಗೊಮ್ಮೆ ಆದನ್ನ ಮಾತಾಡಿಸಿ ಬರತಾರ !

[ಶಿವಿ ಬರುವಳು]

ಶಿವಿ : ಕೆಲಸ ಕೆಟ್ಟಿತಲ್ಲಽ ಎವ್ವ

ಗೌಡ್ತಿ : ಯಾಕ ?

ಶಿವಿ : ನಾವು ಹೋಗೊದರೊಳಗ ಹೊಲೇರ ಶಾರಿ ಹೋಗಿದ್ದಳಂತ ಆ ಸೂತ್ರಧಾರನ ಹಂತ್ಯಾಕ. ಜೋಕುಮಾರ ಸ್ವಾಮೀನ್ನ ಇಸಕೊಂಡ ಹೋದಳಂತ.

ಗೌಡ್ತಿ : ಹಾಂಗಽ ನೀ ಹೊಲಗೇರಿಗ್ಯಾಕ ಹೋಗಿ ಬರಲಿಲ್ಲ ?

ಶಿವಿ : ಹೊಲಗೇರಿಗಿ ನಾ ಹೆಂಗ ಹೋಗಲಿ ?

ಗೌಡ್ತಿ : ನನ್ನ ಸಲುವಾಗಿ ಹೋಗಽ. ಇನ್ನೊಂದ ವರ್ಷದ ತನಕ ಸ್ವಾಮೀ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಹಾಂಗಽ ಹೆಂಗ ಕುಂತಿರಲಿ ? ನಿನಗ ಉಡೀತುಂಬ ಆಯಾರ ಮಾಡತೇನ ಹೋಗಽ.

ಶಿವಿ : ಗಂಡುಳ್ಳ ಗರತೇರ ಸೂಳೀ ಮನೀಗಿ ಹೆಂಗ ಹೋದಾರಽ ಎವ್ವಾ !

ಗೌಡ್ತಿ : ಖರೆ ತಾ ಸಾಯುದs ಸ್ವರ್ಗ ಸಿಗಾಣಿಲ್ಲಂತ. ಇಲ್ಲೇ ಇರ್ರಿ ; ಬರತೇನ.

[ಸಂಗೀತ]

ಋತುಮಾನದ ಹಕ್ಕಿ

[ಸೂಳೆ ಹೊಲೇರ ಶಾರಿಯು ಮನೆಯಂಗಳ ಗೌಡ್ತಿ ಸೀರೆಯ ಸೆರಗಿನಿಂದ ಅಂಗಳ ಗಡಿ ಸುತ್ತ ಬರುವಳು]

ಗೌಡ್ತಿ : ಅವ್ವಾ ಸೂಳೆವ್ವ
ತಾಯೀ ಸೂಳೆವ್ವ
ಅದಿಯೇನ ಮನಿಯಾಗ ॥

ಬಂಜಿ ಬಂದ ಕರಿಯುತೇನ
ಕರುಣಾ ಇಲ್ಲೇಳ ನಿನಗಾ ॥

ಉಟ್ಟ ಸೀರೀ ಸೆರಗಿನಿಂದ
ಗುಡಿಸೇನ ನಿನ್ನ ಅಂಗಳಾ ॥

ಹೊರಗ ಬಂದ ನೋಡವ್ವ ತಾಯಿ
ನಿಂತೇನ ಬರಿಯುಡಿಯೊಡ್ಡಿ ॥

ಶಾರಿ : ಅವಯ್ಯಾ ? ಸೂಳೀಮನಿ ಅಂಗಳ ಗುಡಿಸುವಂಥಾಕಿ
ಈಕಿ ಯಾರಿರಬೇಕ ?
ಯಾರವ್ವ ಎಲೆ ಗೆಳತಿ
ಯಾಕವ್ವ ಬಂದಿ
ಅಂಗಳ ಗುಡಿಸುತ್ತಿ ॥

ದೊಡ್ಡ ಮನೆತನದಾಕಿ
ಏ ಗುಣವಂತಿ
ಕಾಣತಿ ಮಹಾಗರತಿ ॥

ಕೀಳ ಸೂಳಿಯ ಮನಿಗಿ
ಯಾಕವ್ವ ಬಂದಿ
ಕಾಣತಿ ಮಹಾಗರತಿ ॥

ಅವ್ವಾ, ನೋಡೋದಕ್ಕ ಮಹಾಗರತಿ, ಲಕ್ಷಣದಾಕಿ, ನೀ ಯಾರು ? ಹೇಳುವಂಥವಳಾಗು.

ಗೌಡ್ತಿ : ತಾಯೀ—

ಶಾರಿ : ಕೀಳ ಸೂಳಿಗಿ ನಾಯ್ಕೀ ಅಂತ ಕರೆಯೋದ ಬಿಟ್ಟ ತಾಯೀ ಅಂತಿ. ಯಾರವ್ವಾ ನೀನು ?

ಗೌಡ್ತಿ : ನಾನೂ ನಿನ್ಹಾಂಗ ಒಂದ ಹೆಣ್ಣಂತ ತಿಳಿ, ಸಾಕು.

ಶಾರಿ : ಹಾಂಗ ಹತ್ತಬರೆ ತಿಳಿದೇನು. ಅಕ್ಕಾ ಅಂದೇನು, ತಂಗೀ ಅಂದೇನು, ಏನಂದರೇನು ? ನೋಡಿದರ ಪತಿವರತಿ ಕಾಣತಿ ಹೆಸರ ಹೇಳು.

ಗೌಡ್ತಿ : ಖುತುಮಾನದ ಹಕ್ಕಿ ಬಂದ ನಿನ್ನ ಮನ್ಯಾಗ ಕುಂತೈತಿ, ಅದನ್ನ ಕೊಟ್ಟರ ಹೆಸರ ಹೇಳೆನ್ನೋಡು.

ಶಾರಿ : ಯಾಕವ್ವ ಒಡಿಪಿನಾಗಾಡ್ತಿ ? ಹೆಸರ ಹೇಳದಽ ಎಷ್ಟೊಂದ ಓಡಾಡಸ್ತಿ ? ಖುತುಮಾನದ ಹಕ್ಕಿ ಯಾವುದು. ಎಲ್ಲೈತಿ ?

ಗೌಡ್ತಿ : ಮನ್ಯಾಗಿಟ್ಟಕೊಂಡ ಎಲ್ಲಂದರ ಏನ ಹೇಳ್ಲಿ ?

ಶಾರಿ : ಒಡಪ ಹೇಳಿ ಯಾಕ ಕೊಲ್ಲತಿ ? ನಿನ್ನಿಂದ ನನ್ನ ಮನಿ ಧನ್ಯಾಗೇತಿ. ಹೆಸರ್ಹೇಳು, ಬಂದ ಕಾರಣಾ ಹೇಳು.

ಗೌಡ್ತಿ : ಅಮ್ಮಾ ನಿನ್ನ ಮನ್ಯಾಗಿನ ಜೋಕುಮಾರ ಸ್ವಾಮೀನ್ನ ಕೊಟ್ಟರ ಹೆಸರ ಹೇಳೇನ್ನೋಡು.

ಶಾರಿ : ಯಾವ ಸವತೀನs ನೀನು ?
ಯಾವ ಜೋಗತೀನs ನೀನು ?

ನನಗ ಸಾಯುಂದೇನ ?
ಗೋರಿಗಿ ಹೋಗಂದೇನ ?
ಒಂದs ಒಂದ ಗಿರಾಕಿಲ್ದs ಕೂಳಿಲ್ದs ನೀರಿಲ್ದs
ಕೂತೇನು.
ಅಂಗಳಾ ಉಡಗೋ ನೆವ ಮಾಡಿ ಬಂದಿ.
ಯಾವ ಜೋಗತೀನs ನೀನು
ಯಾವ ಸವತೀನs ನೀನು ?

ಜೋಕುಮಾರಸ್ವಾಮೀ ಪಲ್ಲೆ ಮಾಡಿ
ಊರ ಗಂಡಸರಿಗೆಲ್ಲಾ ನೀಡಿ
ನನ್ನ ಸೆರಗಿನಾಗ ಹೆಡಮುರಿ ಕಟ್ಟಿ,
ನನ್ನ ಬಾಗಲಾಗ ಬಿದ್ದಿರೋ ಹಾಂಗ ಮಾಡೇನಂದರ
ಅಂಗಳಾ ಉಡಗೋ ನೆವ ಮಾಡಿ ಬಂದಿ
ಯಾವ ಸವತೀನs ನೀನು ?
ಯಾವ ಜೋಗತೀನs ನೀನು ?

ಸೂಳಿಯಾಗಿ ಇಪ್ಪತ್ತ ವರ್ಷಾತು
ಒಂದ ಗಳಿಸಲಿಲ್ಲಾ. ಒಂದ ಉಳಿಸಲಿಲ್ಲಾ.
ಜೋಕುಮಾರಸ್ವಾಮೀ ದಯದಿಂದ
ನೇಣ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಾಕ ಒಂದ ಹಗ್ಗಾನಾದರೂ
ಗಳಿಸಬೇಕಂದರ
ಅಂಗಳಾ ಉಡಗೋ ನೆವ ಮಾಡಿ ಬಂದಿ
ಯಾವ ಸವತೀನs ನೀನು ?
ಯಾವ ಜೋಗತೀನs ನೀನು ?

ಅಳೋವಕ್ಕ ಯಾರಿಗಿ ಬರಾಣಿಲ್ಲಾ ?
ತತಾ ನಾಲ್ಕ ಕೊಡ. ಹಾ ಅನ್ನೋದರಾಗ
ಕಣ್ಣೀರಿನಿಂದ ತುಂಬಿಸ್ತೇನ.

ಯಾ ಊರ ಸೂಳಿ ? ಯಾ ಓಣಿ ಸೂಳಿ ?
ಅಂಗಳಾ ಉಡಗೋ ನೆವ ಮಾಡಿ ಬಂದಿ
ಯಾವ ಸವತೀನsು ನೀನು ?
ಯಾವ ಜೋಗತೀನs ನೀನು ?

ಗೌಡ್ತಿ : ತಾಯೀ,

ಉಡಿಯೊಡ್ಡಿ ಬೇಡೇನ
ಹಿಡದೇನ ನಿನ್ನ ಚರಣ
ತೋರೀಸ ದಯ ಕರುಣಾ ॥

ಶಾರಿ : ಏನ ಹುಚ್ಚಿ ! ಕೈಗಿ ಸಿಕ್ಕ ಜೋಕುಮಾರ ಸಾಮೀನ್ನ ಯಾವ ಹೆಣ್ಣ ಬಿಟ್ಟಾಳು ? ನನಗೂ ವಯಸ್ಸಾಗೈತಿ. ಹೊಟ್ಟೀ ನೆತ್ತಿ ನೋಡಾಕ ನನಗ ನಿನ್ಹಾಂಗ ಯಾರೂ ಹೆಣ್ಣಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲ. ಮೊದಲs ನನ್ನ ಮೈ ಉಂಡದ್ದ, ಉಟ್ಟದ್ದ, ತಸಿ ಉಂಡ ತಿರಗಿದ್ದು. ನಾರೋ ಎಣ್ಣಿಲ್ದ ಮಗ್ಗಲ ಮಿಂಡಿಲ್ಲದs ಮಲ ಗಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಮಿಂಡರನೆಲ್ಲಾ ಎಳಕೊಂಬರೋ ಮಂತ್ರ ಸಿಕ್ಕೈತಿ, ಹೆಂಗ ಕೊಡ್ಲಿ ? ತಗಿ ತಗಿ ಕೊಡಾಣೆಲ್ಲ

ಗೌಡ್ತಿ : ಅನ್ನಬ್ಯಾಡ ಇಲ್ಲಂತ
ಉಡಿತುಂಬ ಮಗಳಂತ ॥

ಉಡಿಯೊಡ್ಡಿ ಬೇಡೇನ
ಹಿಡದೇನ ನಿನ್ನ ಚರಣ
ತೋರೀಸ ದಯ ಕರುಣಾ ॥

ಶಾರಿ : ಕರಗೋ ಕರಳ ಇದ್ದಿದ್ದರ ಸೂಳಿ ಆದೇನು ? ಕೈಗಿ ಬಂದ ಸೌಭಾಗ್ಯ ಹಾದೀಲೆ ಹೋಗವರಿಗೆ ಹೆಂಗ ಕೊಟ್ಟೇನು ?

ಗೌಡ್ತಿ : ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದ ಬಂಜಿ
ಬೇಡೇನ ಸೆರಗೊಡ್ಡಿ ॥
ಉಡಿಯೊಡ್ಡಿ ಬೇಡೇನ
ಹಿಡದೇನ ನಿನ್ನ ಚರಣ
ತೋರೀಸ ದಯ ಕರುಣಾ ॥

ಶಾರಿ : ಬಂಜಿ ಅಂದರ ನನಗೂ ಸಂಕಟ ಆಗತೈತಿ ಖರೆ. ಆದಕ್ಕ ನಾ ಏನ್ಮಾಡಲಿ ? ಅಂಗೈ ಐಶ್ವರ್ಯ ಹೇಗ ಬಿಟ್ಟೇನು? ಹುಚ್ಚಿ, ಸೂಳೀ ಮನೀಗಿ ಬಂದಮ್ಯಾಲಾದರೂ ಹುಚ್ಚತನ ಬಿಡ ಬೇಕಾಗಿತ್ತ ಹೋಗಲಿ, ಯಾರಂತ ಹೆಸರ್ಹೇಳಿ ಹೋಗು.

ಗೌಡ್ತಿ : ಊರ ಗೌಡನ ಹೇಂತಿ
ನಾ ಊರ ಗೌಡತಿ ॥

ಉಡಿಯೊಡ್ಡಿ ಬೇಡೇನ
ಹಿಡದೇನ ನಿನ್ನ ಚರಣ
ತೋರೀಸ ದಯ ಕರುಣಾ ॥

ಶಾರಿ : ಊರ ಗೌಡ್ತಿ ? ಏನ ಹುಚ್ಚಿ ಇದ್ದೀಯಂಽ ಎವ್ವ ? ಮಾನ ಮರ್ಯಾದಿ ಬಿಟ್ಟ ಸೂಳೀಮನೀಗಿ ಬಂಜೀ ಸೆರಗೊಡ್ಡಿ ಬಂದಿ. ಭಾಳದಿನಾ ಆಗಲಿಲ್ಲಾ ನಿನ್ನ ಮದಿವ್ಯಾಗಿ ?

ಗೌಡ್ತಿ : ಇಂದಿಗಿ ಹತ್ತ ವರ್ಷ ತುಂಬಿದುವು.

ಶಾರಿ : ಇನ್ನೂ ಗೌಡನ ಹೊಟ್ಯಾಗಿಂದ ತಿಳೀಲಿಲ್ಲ ಎವ್ವ ? ಜೋಕುಮಾರ ಸ್ವಾಮೀನ್ನ ಕೊಟ್ಟೇನು, ಆದರ ಗೌಡನಿಂದ ನಿನಗ ಮಕ್ಕಳಾದಾವೇನು ?

ಗೌಡ್ತಿ : ಯಾಕಾಗಾಣೆಲ್ಲ ? ಎಷ್ಟ ಮಂದಿಗಿ ಆಗ್ಯಾವ !

ಶಾರಿ : ಮಂದಿಗಿ ಆಗ್ಯಾವ ಖರೆ. ಗೌಡನ ಸ್ವಭಾವ ನಿನಗ ಇನ್ನೂ ಗೊತ್ತಽ ಆಗಿಲ್ಲ, ಲೋಕದಾಗಿದ್ದದ್ದೆಲ್ಲಾ ತಂದಽ ಆಗ ಬೇಕನ್ನೋದೊಂದ ಹಂಕಾರ ಬಿಟ್ಟರ ಆವನಲ್ಲಿ ಏನೈತಿ ? ನನ್ನಽ ನೋಡಲ್ಲಽ ಎವ್ವ. ಇಡೀ ಆಯುಷ್ಯೆಲ್ಲಾ ತೊಗಲ ಬಿಸಿಮಾಡಿಕೊಂಡ ಗಂಡಸರ ತೊಗಲಿಗಿತಿಕ್ಕ್ಯೋದರಾಗಽ ತೀರಿಹೋತ, ಅನುಭವದ ಮಾತ ಹೇಳಲ್ಯಾ ಎವ್ವ ? ಬಸಣ್ಣ್ಯಾನ ನೋಡು. ಅವ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ನೋಡತಾನ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ [illegible] ಮ್ಯೆ ಒದ್ದೀ

ಮಾಡತಾನ ! ಗೌಡನ್ನೋಡಿದರ ಹುಡಿಗೇರ ಬಾಯಿಗಿ ಸೆರಗ ಹಾಕ್ಕೊಂಡ ನಗತಾರು. ಅವನಿಂದ ನಿನಗ ಮಕ್ಕಳಾಗ ತಾವs ? ನಾ ಹೆಂಗಸಾದ ಮೊದಲನೇ ದಿನ ತಾನs ಮೀಸಲಾ ಮುರೀತೇನಂತ ಗೌಡ ಬಂದ. ಚೀಲ ಬತ್ತಾ ಕೊಟ್ಟಾ, ಇಳಕಲ್ಲ ಸೀರೀ ಕೊಟ್ಟಾ, ಕುಬಸಾ ಕೊಟ್ಟಾ. ಮಾದ ಐದ ರೂಪಾಯಿ ಕೊಟ್ಟ. ಪೈಲಾ ಗಿರಾಕಿ ಗೌಡ ಬಂದರ ಸೂಳೇರಿಗಿ ಹೆಂಗ ಆಗಬ್ಯಾಡ ? ಸೀರೀ ಗಂಟ ಸಡ್ಲ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಸಡಗರ ಮಾಡತಾ ದೇವರ ಕ್ವಾಣೆಗಿ ಹೋದರ,—ಗೌಡ ಕಂಬಳೀ ಹೊತ್ತಕೊಂಡ ಗೊರಕೀ ಹೊಡೀತಿದ್ದ ಕಾಲ ಒತ್ತಿಕೋತ ಕುಂತೆ. ಬೆಳಿಗ್ಗೆದ್ದ ಏನೂ ಆಗದವರ್ಹಾಂಗ ಹೋದ. ಅಂದಿಂದ ಹತ್ತ ಹದಿನೈದ ಮಂದಿ ಸೂಳೇರ ಮೀಸಲಾ ಮುರದ್ದಾನ. "ಹೆಂಗರೇ ?" ಅಂತ ಕೇಳಿದರ ಎಲ್ಲಾರೂ ನನ್ಹಾಂಗs ಹೇಳತಾರ ! ಹಿಂಗ ಯಾಕ ಮಾಡಿದಾ ಗೊತ್ತೈತಿ ಎವ್ವ ?

ಗೌಡ್ತಿ : ಸೂಳೇರ ಮನೀಗಿ ಬಂದದಕ್ಕ ಕೆಡಕನಿಸಿರಬೇಕು.

ಶಾರಿ : ದಿನಾ ಅವನ ಕಾಲ ತಿಕ್ಕತಿ, ಜಳಕಾ ಮಾಡೋವಾಗ ಬೆನ್ನ ತಿಕ್ಕತಿ. ಅವನ ಹಿಂದ ನೋಡೀದಿ, ಮುಂದ ನೋಡೀದಿ. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ನೋಡಿ ಮತ್ತs ಅವನ್ನ ಪ್ರೀತೀ ಮಾಡೇನಂತಿ,—ನೀನೂ ದೊಡ್ಡ ಗರತಿ ಬಿಡು. ಯಾಕ ಹಾಂಗ ಮಾಡಿದಂದರ—ಕೂಡಲಿ ಬಿಡಲಿ, ಆವ ಮೀಸಲಾ ಮುರದ ಸೂಳೇರ ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲಾ ಅವನ ಮಕ್ಕಳs ಆಗತಾರೇನವಾ ಹಾಂಗ ತಿಳಕೊಂಡs ಗೌಡ ಊರ ಮಂದಿಗೆಲ್ಲಾ 'ಏ ಮಗನs' ಅಂತ ಕರೀತಾನ. ಇಂಥಾ ಗೌಡನಿಂದ ನಿನಗ ಮಕ್ಕಳಾಗತಾವು ?

ಗೌಡ್ತಿ : ಜೋಕುಮಾರ ಸ್ವಾಮೀ ದಯದಿಂದ ಯಾಕ ಆಗಬಾರದು?

ಶಾರಿ : ಜೋಕುಮಾರಸ್ವಾಮೀನಂತೂ ಹಾಸೊಂಡ್ಹೋಗ್ಯಾ. ಆದರ

ಸೂಳೀ ಹೊಚ್ಚಲಾ ಮೆಟ್ಟೀದಿ ಅಂದವ್ನಾಲ ಇನ್ನಾದರೂ ಶಾಣ್ಯಾಳಾಗಿ ಬದುಕು.

ಗೌಡ್ತಿ : ತಾಯೀ, ನಿನ್ನ ಉಪಕಾರ ಹೆಂಗ ತೀರಿಸಲಿ ? ನಿನ್ನ ಬಾಯಿಂದ ಒಂದ ಸಲ ಹೇಳು,— ನನಗ ಮಕ್ಕಳಾಗ ತಾವಂತ.

ಶಾರಿ : ನಿನಗ ಮಕ್ಕಳಾಗತಾವ ಹೋಗು.

[ಗೌಡ್ತಿಯ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಜೋಕುಮಾರ ಸ್ವಾಮಿಯ ಬುಟ್ಟಿ ಹೊರಿಸುವಳು. ಗೌಡ್ತಿ ಹೊರಡುವಳು. ಸಂಗೀತ.]

ಡೊಳ್ಳ ಹೊಟ್ಟಿ ಉರುಳಿಬಿತ್ರೊ

[ರಸ್ತೆ. ಬಸಣ್ಣ ಗುರ್‍ಯಾ ಭೆಟ್ಟಿಯಾಗುವರು:]

ಬಸಣ್ಣ : ಮಿತ್ರ್ರ ಗುರಣ್ಣಾ, ರಾಮೇರಾಮಪಾ ರಾಮೇರಾಮ.

ಗುರ್‍ಯಾ : ಮಿತ್ರಾ ಬಸಣ್ಣಾ, ರಾಮೇರಾಮಪಾ, ರಾಮೇರಾಮ.

ಬಸಣ್ಣ : ಮಿತ್ರಾ ಗುರಣ್ಣಾ, ನಿನ್ನ ಮುಖಾ ಯಾಕ ಬಾಡೇತಿ? ಹೇಳ ಬೇಕಾದೀತ ನೋಡು,

ಗುರ್‍ಯಾ : ಮಿತ್ರಾ ಬಸಣ್ಣಾ, ಏನ್ಹೇಳಲಿ? ಬಡತನ ಶಾಪ ಹೌಂದೋ ಅಲ್ಲೊ, ವರಾ ಅಂತೂ ಅಲ್ಲಪಾ.

ಬಸಣ್ಣ : ಯಾಕೋ ಮಿತ್ರಾ, ಎಂದೂ ಇಷ್ಟ ನೊಂದ ಆಡಿದಾವಲ್ಲ ಇಂದ ಆಡತಿ ಅಂದವ್ಯಾಲ ಏನ ಕಾರಣ ಹೇಳು.

ಗುರ್‍ಯಾ : ಮಾರಾಯಾ, ಇಂದ ಗೌಡನ ಕೈಯಾಗ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದೆ! ನಾ ನಿನ್ನ ಹಂತ್ಯಾಕ ಬಂದದ್ದ ಆಧೆಂಗ ಗೊತ್ತಾಗೇತ್ಯೊ! ಒದ್ದ ಬೆನ್ನ ಹಣ್ಣ ಮಾಡಾಕ ಬಂದಿದ್ದ.

ಬಸಣ್ಣ : ಅಂಜಾಕ ನೀ ಇಷ್ಟ ತಯಾರಿದ್ದರ ಯಾರ ಒದ್ಯಾಣಲ್ಲ ಹೇಳು ? ಹಾಕ್ಯಾನಿಲ್ಲ ನಿನ್ನ ಹೊಲಕ್ಕ ಬಲಿ ?

ಗುರ್‍ಯಾ : ಹಾಕೋದೇನ ಬಂತು ? ಆ ಹೊಲ ಈಗ ಅವನ ಹೆಸರಿಗೇ ಆಗೇತಂತ. ಗೌಡಗೊಂದ ದೊಡ್ಡ ಹೊಟ್ಟಿ ಐತೇನಪಾ. ಯಾವತ್ತು ಆ ಹೊಟ್ಟ್ಯಾಗಿಂದ ಮಾತಾಡತಾನ ಆವ.

ನಾವ ಹೇಳಿದ್ದ ಅದಕ್ಕ ಕೇಳಿಸೋದs ಇಲ್ಲ. ಯಾಕಂದರ ಅದಕ್ಕ ಕಿವೀನs ಇಲ್ಲ.

ಬಸಣ್ಣ : ಏನ ಎಬಡೊ! ಕೈಯಾಗಿನ ಹೊಲಾ ಕಾಣಾ ಕಾಣಾ ಕಳ ಕೊಳ್ತಿಯಲ್ಲೊ? ಹೊಸ ಹೊಸ ಕಾಯ್ದೆ ಕಾನೂನ ಬಂದಾವಂತ ಹೇಳಬೇಕಿಲ್ಲ ?

ಗುರ‍್ಯಾ : ಸಾಲಗಾರರಿಗಿ ಬಾಯಿ ಬರಾಣಿಲ್ಲೋ ಎಪ್ಪಾ!

ಬಸಣ್ಣ : ಹೆದರಬ್ಯಾಡ ಅಧೆಂಗ ಹೊಲ ಕಸೀತಾನ ನಾ ನೋಡತೇನ.

ಗುರ‍್ಯಾ : ಇಂದೇನ ಮಜಾ ಆಯ್ತೋ ಬಸಣ್ಣಾ! ಗೌಡ ಗುರುಪಾದನ ಮಗಳು ನಿಂಗೀನ ನೋಡಿ ಬಾಯಿ ತಗದಿದ್ದಾ ತಗದಿದ್ದಾ ತಗದಿದ್ದಾ. ನಿಂಗಿ ಏನ ಮಾಡಿದಳಂದಿ ?

ಬಸಣ್ಣ : ಮೀತ್ರಾ ಏನ ಮಾಡಿದ್ಲು ?

ಗುರ‍್ಯಾ : ಥೂ ಥೂ ಥೂ ಅಂತ ಮೂರಬರೆ ಉಗಳಿ ಹೋದಳಲ್ಲೊ!

ಬಸಣ್ಣ : ಹಾಂಗಿರಬೇಕ ಇದ್ದರ.

ಗುರ‍್ಯಾ : ನಿಂಗಿ ಹಂತ್ಯಾಕಿದ್ದರ ಇಷ್ಟ ಧೈರ್ಯ ಬರತೈತೆ ಹುಡುಗಾ!

ಬಸಣ್ಣ : ಮದಿವ್ಯಾಗತಿಯೇನ ?

ಮೇಳ : ಸ್ವಾಮಿ ನಮ್ಮಯ್ ದೇವರೊ
ಘಂಘಂ ಇವರ ಹೆಸರೊ ॥

[ಗೌಡ ತನ್ನ ನಾಲ್ಕು ಜನರ ಪರಿವಾರದೊಂದಿಗೆ ಬರುವನು.]

ಗೌಡ : ಯಾಕೋ ಗುರ‍್ಯಾ, ಇನ್ನೂ ಇಲ್ಲೇ ನಿಂತೀದಿ ? ಅಂಥಾಂಗ ಇವ ಯಾರ, ಏನಿವನ ಹೆಸರ ? ಎಲ್ಯೊ ನೋಡಿಧಾಂಗಿತ್ತಲ್ಲೊ !

ಬಸಣ್ಣ : ನನ್ನ ಹೆಸರ ಬೇಕ ? ಒಡಪ ಹಾಕಿ ಹೇಳಲೊ ? ಹಾಂಗs ಹೇಳಲೊ ?

ಒಬ್ಬ : ಇವನs ಬಸಣ್ಣಾರೀ.

[ಗೌಡ ಅವನನ್ನು ಸುಮ್ಮನಿರಿಸಿ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತಿರಲು ನಾಲ್ವರಿಗೂ ಸೂಚಿಸುತ್ತಾನೆ]

ಗೌಡ : ಓಹೊ ಇವನs ಅಲ್ಲಾ ಬಸಣ್ಣಂದರ ? ಗುರ್ರ್ಯಾ. ನಾ ಹೇಳಿದ್ದ ಹೇಳಿದೆಯೋ ಇಲ್ಲೊ ?

ಗುರ್ರ್ಯಾ : ಹೇಳಿಲ್ಲರಿ, ಹೇಳತೇನ್ರಿ. ಬಸಣ್ಣಾ ನಿಮ್ಮಪ್ಪ ದೆವ್ವಿನ ಹೊಲದ ಕೋರ ಪಾಲ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲಂತ...

ಬಸಣ್ಣ : ಯಾವನ ಹೊಲಾ? ಏನ ಮಾತು? ಹುಸಾಹುಸಾ ಬೈಲಕಡೆ ಬರೋಬರಿ ಆಗಿಲ್ಲೇನ, ಬಾಯಿಗಿ ಬಂಧಾಂಗ ಆಡತಿ ? ಯಾವ ಉಳತಾನ ಅವನs ಭೂಮಿ ಮಾಲಕ ಅಂತ ಕಾಯ್ದೆ ಬಂದಾವ, ಹೇಳವಗ.

ಗೌಡ : ಎಲ ಎಲಾ? ಭಾರಿ ವಕೀಲಪಾ ! ಗುರ್ರ್ಯಾನ ವಕೀಲಕಿ ನೀನs ಹಿಡಿದ್ದೀಯಂತಲ್ಲ? ಕೇಸ ಗೆಲ್ಲಸಬೇಕಪಾ ಮತ್ತ.

ಬಸಣ್ಣ : ಅದನ್ನ ನೀ ಹೇಳಬೇಕs ನನಗ?

ಗೌಡ : ಒಂದ ಮಾತ ತಿಳಕೊ, ನಾ ಇದ್ದೀನಂತ ನೀವೆಲ್ಲ ಬದಕೀರಿ.

ನಾಲ್ವರೂ : ಹೌಂದ ಹೌಂದರಿ ಹೌಂದ ಹೌಂದರಿ.

ಬಸಣ್ಣ : ಹೌಂದ ಹೌಂದೋ ನನ್ನ ಪರಮೇಶ್ವರಾ, ನಾವು ಬದುಕಿದ್ದs ನಿನ್ನ ದಯದಿಂದ, ಅಲ್ಲ?

ಗೌಡ : ಯಾರ ದಯದಿಂದ ಬದಕೀರಿ ತೋರಸ್ಲಿ? ಗುರ್ರ್ಯಾ,

ಗುರ್ರ್ಯಾ : ಓ ಎಪ್ಪಾ

ಗೌಡ : ಸೊಲ್ಪ ಬಗ್ಗಿ ನಿಲ್ಲೊ.

[ಗುರ್ರ್ಯಾ ಬಗ್ಗುವನು. ಗೌಡ ಅವನ ಮೇಲೆ ಕೂಡ್ರುವನು.]

ನೀ ಯಾರ ದಯದಿಂದ ಬದಕೀಯೋ ಮಗನ?

ಗುರ್ರ್ಯಾ : ಎಪ್ಪಾ, ನಿಮ್ಮ ದಯದಿಂದರಿ.

ಗೌಡ : ಅದನ್ನವನಿಗೆ ಹೇಳು.

ಗುರ್‍ಯಾ : ಬಸಣ್ಣಾ, ನಾ ಗೌಡನ ದಯದಿಂದ ಬದಕೀನೋ.

ಬಸಣ್ಣ : ಹೊ ಹೊ ಹೊ ಹೊ! ಹೌಂದ ಹೌಂದೋ ಗೌಡಾ, ಮೊದ ಮೊದಲ ದೇವರೂ ಹಿಂಗs ಹೇಳತಿದ್ದಾ : ಮಕ್ಕಳ್ರಾ ನೀವೆಲ್ಲ ನನ್ನ ದಯದಿಂದ ಬದಕೀರಿ — ಅಂತ. ಆದರ ಮನ್ನಿ ದೇವಸ್ಥಾನದೊಳಗಿನ ದೇವರs ಕಳವಾಗ್ಯಾವ, ಗೊತ್ತಿಲ್ಲಾs?

ಗೌಡ : ಕದ್ದವರ ಮುಕಳಿ ಕಡೀತಾವ. ಏನ ಮಾಡ್ಯಾರ ಮಕ್ಕಳು ?

ಬಸಣ್ಣ : ಛೇ ಛೇ, ಹಂಗೇನಿರಾಕಿಲ್ಲ ತಗಿ.

ಗೌಡ : ಹೌಂದು ? ತಡಿ ನಿನಗೂ ಖಾತ್ರಿ ಮಾಡತೇನ. ಇಂದಿನಿಂದ ನೀ ಊಳೋ ಹೊಲ ನಂದು. ಇನ್ನ ಅಲ್ಲಿ ಕಾಲಿಟ್ಟರ ಆ ಕಾಲ ನಿನ್ನುವಲ್ಲಂತ ತಿಳಿ.

ಬಸಣ್ಣ : ಗೌಡಾ ಒಂದ ಮಾತ ಹೇಳಲಿ ?

ಗೌಡ : ಏನ ಹೇಳೋದೆಲ್ಲಾ ಈ ಬಂದೂಕಿಗಿ ಹೇಳಿಕೊ. ನಾ ಅದಕ್ಕೂ ಮಾತ ಕಲಿಸೇನಿ. ಬಂದೂಕ ಏನೇನ ಮಾತಾಡ ತೈತ್ರೊ ?

ನಾಲ್ವರೂ : ಢಂಢಂ ಅಂತೈತ್ರಿ.

ಬಸಣ್ಣ : ನನ್ನ ಹಂತ್ಯಾಕೊಂದ ಬಂದೂಕೈತಿ. ಆದರ ನಾ ಗುಂಡಂ ಹಾಕಿದವರೆಲ್ಲಾ ಸಾಯೋದರ ಬದಲ ಮರಿ ಹಾಕತಾರ ! ಹಹ್ಹಹ್ಹ–ನಿಂಗಿ ಹೇಳತಿದ್ಲು : ನಿನ್ನ ತಲ್ಯಾಗ ಬಿಳೀ ಕೂದಲ ಬಂದಾವಂತ : ಹೌಂದು ಗೌಡಾ ?

ಗೌಡ : ತೋರಸಲಿ? ತಾರೋ ಬಂದೂಕ.

[ಬಂದೂಕು ಇಸಿದುಕೊಳ್ಳುವನು. ಬಸಣ್ಣ ಬಂದೂಕಿನ ತುದಿಗೆ ಕಿವಿ ಹಚ್ಚಿ]

ಬಸಣ್ಣ : ನೋಡೋಣು, ಏನೇನ ಮಾತಾಡತೈತಿ ! ಏನೂ ಕೇಳಸs ವೊಲ್ದಲ್ಲ,

[ಬಂದೂಕು ಕಸಿದೆಸೆಯುವನು.]

ಹೋಗಲೇ ಬಡಿವಾರ ಬಸೆಟ್ಟಿ. ಹೊಲದಾಗ ಕಾಲಿಟ್ಟರ ಕಾಲ ಮುರೀತಾನಂತ. ನಿನ್ನ ಕಾಲೀಂದೇನ ಕಾಳಜೀನs ಇಲ್ಲೇನ ನಿನಗ? ರಟ್ಟೀ ಮುರದ, ಹೊಟ್ಟೀ ಕಟ್ಟಿ ನಮ್ಮಪ್ಪನು, ನಾನು ಕಾಡ ಕಡದ್ದೇವ. ಮಂದಿ ದೆವ್ವಿನ ಹೊಲಾ ಅಂತ ಹಗಲಿ ಆ ಕಡೆ ಹೋಗಾಕ ಹೆದರತಿದ್ದರು. ಹಗಲಿ ರಾತ್ರಿ ಅಲ್ಲೇ ಬಿದ್ದಿರತಿದ್ದ ನಮ್ಮಪ್ಪ. ಇಂದ ಬಂದಾನ ಹೊಲಾ ತಂದಂತ,

ಗೌಡ : ಅಜ್ಜಾ ಆರತೆಲಿ, ಮುತ್ತ್ಯಾ ಮೂರತೆಲಿ ಗೌಡಿಕಿ ನಮ್ಮದು. ನಿಮ್ಮಪ್ಪ ಬರದ ಬಟ್ಟ ಒತ್ತಿಕೊಟ್ಟಾನ, ಹೊಲಾ ನಮ್ಮದು. ಇಂದ ಬಂದೀ ಬದಲ ಮಾಡಾಕ. ಬೇಕಾದ್ದ ಕಾಯ್ದೆ ಬರಲಿ, ಕಾನೂನ ಬರಲಿ, ದುಡ್ಡಿದ್ದಾವ ಯಾವತ್ತೂ ದೊಡ್ಡಾವಂತ ತಿಳಕೊ. ಮೂರಲ್ಲ ಆರ ದುಡ್ಡ ಕೊಟ್ಟರ ನಿನ್ನ ಕಾಯ್ದೆ, ಕಾನೂನ ನನ್ನ ಕಿಸೇದಾಗ ಬಿದ್ದಾಡತಾವ. ನಾಕ ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡತೇನ ನನ್ನ ಬಂದೂಕ ಹೊರಾಕ ಬರತಿ?

ಬಸಣ್ಣ : ಥೇಟ ಗಂಡಸರ್ಹಾಂಗs ಮಾತಾಡ್ತಿಯಲ್ಲೊ ಗೌಡಾ. ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ರಾಜರs ಹಜಾಮರಾಗಿ ಮಂದೀನ ಬೋಳಸತಾರ; ನೀ ಇನ್ನs ನಿನ್ನ ಧಿಮಾಕ ಬಿಟ್ಟಿಲ್ಲಲ್ಲ. ತೋರಿಸಲೇನ ನನ್ನ ಕೈ?

[ಕೈಯೇರಿ ಗುರ್‍ರ್ಯಾನೆದುರು ಕುಳಿತು]

ಗುರ್‍ರ್ಯಾ, ಏಳಮಗನ ಕಿತ್ತುಕೊಂಡ. ಬೇಕಾದ್ದಾಗಲಿ ನಾ ನಿನ್ನ ಬೆನ್ನ ಮ್ಯಾಲಿರತೇನ, ಏಳೊ.

ಗೌಡ : ನಾಯಿಗಿ ತಾ ಯಾರ ಮನಿ ನಾಯಂತ ಗೊತ್ತಿರೋದಿಲ್ಲೇನೋ? ಹೌಂದಲ್ಲರ್ಯೊ?

ನಾಲ್ವರು : ಹೌಂದ ಹೌಂದರಿ.

ಒಬ್ಬ : ಒಂದಷ್ಟ ಒರಟ ಜಾತೀ ನಾಯಿಗಿ ಮನಿ ನೆನಪs ಇರಾ

ಣಿಲ್ಲರಿ. ಯಾರ ಕೊಳ ಹಾಕತಾರ ಅವರ ಮನ್ಯಾಗs ಬಿದ್ದಿರತಾವರಿ.

ಬಸಣ್ಣ : ನೊಡೋ, ಅವನ ಮನಿ ನಾಯಾಗಿ ಬೀಳತೀಯೋನೊ? ನಾ ಹುಲಿಯಂಥಾವ ಇದ್ದೇನೇಳೊ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಾಕ.

ಒಬ್ಬ : ನಮ್ಮ ಢಂಢಂ ದೇವರು ಇಲ್ಲೀತನಕ ಒಟ್ಟ ಎಷ್ಟ ಹುಲಿ ಕೊಂದಾರ ?

ಇನ್ನೊಬ್ಬ : ಹನ್ನೊಂದ.

ಮತ್ತೊಬ್ಬ : ಇನ್ನs ಒಂದ ಡಜನ್ ಪೂರಾ ಆಗಿಲ್ಲಲ್ಲೊ.

ಬಸಣ್ಣ : ಗುರ್ರ್ಯಾ, ಏಳೋ, ನಿಂಗಿಯಂಥಾ ನಿಂಗಿ ಹುಸಾ ಅಂದಳಂತಿ ಗೌಡಗ; ನೀ ಗಂಡಸಾಗಿ ಬಿದ್ದೀಯಲ್ಲೊ? ಏಳೊ.

[ಗುರ್ರ್ಯಾ ಕಿತ್ತುಕೊಂಡೇಳುವನು ಗೌಡ ಬೀಳುವನು. ನಾಲ್ವರೂ ಹೌಹಾರಿ ಹಾಡು ಮುಗಿಯುವತನಕ ಇದ್ದ ಭಂಗಿಯಲ್ಲೇ ನಿಶ್ಚಲರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಮೇಳ ಹಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಬರಬರುತ್ತ ಗುರ್ರ್ಯಾ ಕುಣಿಯತೊಡಗುವನು]

ಮೇಳ : ಡೊಳ್ಳ ಹೊಟ್ಟಿ ಉರುಳಿಬಿತ್ತೊ ಭೂಮಿಮ್ಯಾಗ
ತೇಲಗಣ್ಣ ಮೇಲಗಣ್ಣ
ಮೆತ್ತೀಕೊಂಡೀತಪ್ಪ ಮಣ್ಣ ಮೀಸೀ ಒಳಗ
ಸಲಿಗೀನಾಯಿ ಬೆನ್ನ ಏರಿ ಆಳೇನಂತಿತ್ತೊ,
ಭೂಮಿ ಸೀಮಿ ತಂದs ಅಂತಿತ್ತೊ
ಚಿತ್ತಪಟ್ಟ ಧಡಂಧುಡಿಕಿ ಅಂಗಾತ ಬಿತ್ತೊ ॥

[ಹಾಡು ಮುಗಿದೊಡನೆ ಆ ನಾಲ್ವರೂ ಬಂದು ಗೌಡನನ್ನ ಎತ್ತುತ್ತಾರೆ. ಒಬ್ಬ ತಾನೇ ಗುರ್ರ್ಯಾನಂತೆ ಬಗ್ಗುತ್ತಾನೆ. ಗೌಡ ಅವನ ಮೇಲೆ ಕೂತಾಗ ಉಳಿದವರು ಗೌಡನನ್ನು ಉಪಚರಿಸುತ್ತಾರೆ.]

ಗೌಡ : ಹಲಕಟ್ಟ ನಾಯಿಗೊಳ್ರಾ, ಬಡವರಂತ ಸಡಲ ಬಿಟ್ಟರ ತಲೀಗಿ ಏರಿಬಿಟ್ಟಿರಿ? ಗುರ್ರ್ಯಾ ; ಈ ಕಡೆ ಬರತೀನೊ?...

ಬಸಣ್ಣ : ಸುತ್ತಮುತ್ತ ನಾಯಿ ಇದ್ದರ ಗೌಡಗ ಎಷ್ಟು ಧೈರ್ಯ ಬರ ತೈತಿ ನೋಡೋ—

ಗೌಡ : ಇವನ್ಯಾವ, ನೊಣಾನೊ, ನೊರಜನೋ—ಇವನ್ನಷ್ಟ ಮಾತಾಡಸರ್‍ಯೊ.

ಒಬ್ಬ : ಯಾಕ ಬಸಣ್ಣಾ, ಇನ್ನೂ ನಿಮ್ಮಪ್ಪನ ಗೋರಿ ಆರಿಲ್ಲಾ, ಇಷ್ಟರಾಗ ಜೀವ ಬ್ಯಾಸರಾಯ್ತು?

ಬಸಣ್ಣ : ಹೂ ಹೂ, ಜೀವ ಬ್ಯಾಸರಾಗಿ ಯಾರಾದರೂ ನಿಮ್ಮಂಥಾ ಶೂರರು ಕೊಂದರ ಸಾಯಬೇಕಂತ ಕುಂತೇನ. ನಾ ಒಬ್ಬs ಏನ. ಊರಾಗಿನ ಬಡವರೆಲ್ಲಾ ಕುಂತಾರ.

ಗೌಡ : ಬಿಡಾಡಿ ನಾಯಿ ತಿರಕೊಂಡ ತಿನ್ನಲೀ ಅಂತ ಬಿಟ್ಟರ ಭಾಳಾಯ್ತುಪಾ ನಿನ್ನ ಅದ್ದೂರಿ.

ಬಸಣ್ಣ : ಗೌಡಾ, ಬಾಯಾಗಿನ ಹಲ್ಲ ಮೊದಲ ಎಣಿಸಿಕೊಂಡ ಮಾತಾಡ.

ಗೌಡ : ಇನ್ನs ಎಳಕಿದ್ದೀ, ತಿರಿಗ್ಯಾಡಿ ಸೊಕ್ಕಲೀ ಅಂತ ಕೈಕಾದರ ಭಾಳ ಮಾತಾಡ್ತಿಯಲ್ಲೋ, ಲಗಾಸರೋ ಮಗನ್ನ.

[ನಾಲ್ವರೂ ಬಸಣ್ಣನ ಮೇಲೆ ಏರಿ ಹೋಗು ವರು. ಗುರ್‍ಯಾ ಹೆದರಿ ಚೀರುತ್ತ ಓಡುವನು.]

ಗುರ್‍ಯಾ : ಅಯ್ಯೋ ಬರ್‍ಯೋ, ಗೌಡ ಬಸಣ್ಣನ ಕೊಲ್ಲತಾನ ಬರ್‍ಯೊ......

[ಹೋಗುವನು]

ಗೌಡ : ಏ ಏ ಮಕಳ್ರ್ಯಾ, ಗುರ್‍ಯಾ ಮಂದೀನ ಕರಕೊಂಡ ಬರತಾನ ಹಿಂದ ಬರ್‍ರಿ......

[ನಾಲ್ವರೂ ಹಿಂದೆ ಸರಿಯುತ್ತಾರೆ. ಬಸಣ್ಣ ಸೆಡ್ಡು ಹೊಡೆದು]

ಬಸಣ್ಣ : ಖರೇ ಗಂಡಸಿದ್ದರ ನಾಯೀನ ಕಳಸಬ್ಯಾಡ. ನೀ ಬಾ. ಕೈಗಿ ಕೈ ಹತ್ತಿ ಅವಾಗ್ಯಾಲ ನೋಡ ನನ್ನ ಕುವ್ವತ್ತು ಅದೆಲ್ಲಿ

ನಮ್ಮಪ್ಪನ ಕೊಂಧಾಂಗಂತ ತಿಳಿದೀಯೇನ?

ಗೌಡ : ಆದ್ಯಾಕೋ ಬರೀ ಗಂಡಸ್ತನದ ಮಾತs ಮಾತಾಡ್ತಿ; ಗಂಡಸರದೊಂದ ಶರ್ತ ಹೇಳಲೇನ?

ಬಸಣ್ಣ : ಹೇಳ.

ಗೌಡ : [ಜೇಬಿನಲ್ಲಿಯ ಎಲೆಯಡಿಕೆ ಕೊಡುತ್ತ]

ಹೊಲಾ ನಂದೋ ನಿಂದೋ ಅನ್ನೊಂದಿಂದ ಖಾತ್ರಿ ಆಗಿ ಹೋಗಲಿ. ನನಗೂ ತಿಳೀಲಿ, ನಿನಗೂ ತಿಳೀಲಿ, ನಾಕ ಮಂದಿಗೂ ತಿಳೀಲಿ. ಇಂದ ಜೋಕುಮಾರ ಹುಣ್ಣಿವಿ. ಆ ಹೊಲದಾಗ ಬೆಳತನಕ ಯಾರ ಮಲಗತಾರ—ಹೊಲ ಅವರದು. ತಯಾರಿದ್ದೀಯೇನ? ತಯಾರಿಸಿದ್ದರ ಹಿಡಿ ವೀಳ್ಯ.

ಒಬ್ಬ : ನೋಡಪಾ, ಮೊದಲs ಹುಣ್ಣಿವಿ ದೆವ್ವಾ ಭೂತಾ ಭಾಳ, ನಿಮ್ಮಪ್ಪ ಎಲ್ಲಿ ಸತ್ತಂತ ನೆನಪ ಮಾಡಿಕೊ, ಹಿಡಿ,

ಇನ್ನೊಬ್ಬ : ಆ ಯೋಳ ಮಕ್ಕಳ ತಾಯಿ ಕತಿ ಗೊತ್ತೈತಿಲ್ಲೊ ಮತ್ತ?

ಬಸಣ್ಣ : ತಾ ತಯಾರಿದ್ದೇನ.

[ವೀಳ್ಯ ತಕ್ಕೊಂಡು ಹೋಗುವನು. ಗೌಡ ಒಬ್ಬನನ್ನು ಕರೆದು ಹೇಳುವನು.]

ಗೌಡ : ನೀ ನಮ್ಮ ಮನಿಗಿ ಹೋಗು. ಊಟಾ ಕಂಬಳಿ ತಗೊಂಬಾ. ಕೇಳಿದರ ದೆವ್ವಿನ ಹೊಲಕ್ಕ ಮಲಗಾಕ ಹೋಗ್ಯಾರಂತ ಹೇಳು. ಎಲ್ಲಾರೂ ಕೂಡಿ ಹೊಲಕ್ಕ ಮಲಗಾಕ ಹೊಗ್ರಿ; ಕೆಲಸ ಮುಗಸ್ರಿ. ಆದs ಊಟಾ ನೀವು ಮಾಡ್ರಿ; ನಾ ಶಾರೀ ಮನ್ಯಾಗ ಇರತೇನು, ಬಂದ ಹೇಳ್ರಿ, ತಿಳಿತಿಲ್ಲ?

ಒಬ್ಬ : ಹೂನ್ರಿ.

[ಸಂಗೀತ]

ಜೋಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ

[ಗೌಡನ ಮನೆ. ಬಸ್ಸಿ, ಶಿವಿ, ನೀಲಿ ಗೌಡ್ತಿಗಾಗಿ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಗೌಡ್ತಿ ಜೋಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯ ಬುಟ್ಟಿಯೊಂದಿಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುವಳು.]

ಗೌಡ್ತಿ : ಬಸ್ಸಿ, ನೋಡ. ಎಷ್ಟ ಅಂಜಿಸಿದಿರಿ! ನಾ ಸೊಲ್ಪ ದೂರ ಹೋಗೋದಕ್ಕೂ ಹೊಲೇರ ಶಾರಿ ತಾನs ಜೋಕುಮಾರ ಸ್ವಾಮಿಯೊನ ತರೋದಕ್ಕೂ ಸಮ ಆಯ್ತು. ನನಗ ಬೇಕಂತ ಯಾರೋ ಹೇಳಿದ್ದರಂತೆ, ತಗೋ ಎವ್ವಾ ಅಂದ್ಲು. ಲಗು ಪೂಜಿ ಸುರು ಮಾಡ್ರಿ.

ಬಸ್ಸಿ : ಎಲ್ಲಾ ತಯಾರs ಐತಿ.

[ಬಸ್ಸಿ, ಶಿವಿ, ನೀಲಿ ಹಾಡತೊಡಗುವರು. ಆಗ ಜೋಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಗೆ, ಅಂದರೆ ಪಡುವಲ ಕಾಯಿಗೆ ಕಣ್ಣು, ಮೀಸೆ ಬರೆದು ರುಮಾಲು ಸುತ್ತುತ್ತಾರೆ. ಆಮೇಲೆ ಅದನ್ನು ತಗೊಂಡು ಗೌಡ್ತಿ ಹಾಡಿನ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಅಭಿನಯಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಆಗ ಅವಳೊಂದಿಗೆ ಉಳಿದವರೂ ನರ್ತಿಸುತ್ತಾರೆ.]

ಬಸ್ಸಿ
ಶಿವಿ } ಚಂದಾನ ಹಸರಂಗಿ ದೋತರ ಜರತಾರಿ
ನೀಲಿ ವಾರಿ ರುಂಬಾಲ ಚೆಲುವಾ

ಜೋಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿನ ನೋಡಿಕೊಂಡ ಗೆಳತೆವ್ವ
ಪೂಜಿ ಮಾಡೋಣು ನಡಿಯೇ॥

ಮೀಸ್ಯಾಗ ನಗಿಯೇನ, ಕಿನ್ನಿಯ ಹೊಳಪೇನ
ಹುಬ್ಬ ಕುಣಿಸುವ ತುಂಟಾ
ಬೀಕದ ಬಾಲೇರ ಟೊಂಕದಮ್ಯಾಲ ಕಣ್ಣ
ಇವ ಜೋಕುಮಾರ ಏನ॥

ಹವ್ವಲ್ಲೆ ಅಂದರ ಹೌಹಾರಿ ನಿಂತಾನ
ನಾವಲ್ಲೊ ಕರದವರಾ
ಬಂಜೇರ ನಿಂತಾರೊ ಹುಬ್ಬಿಗಿ ಕೈಹಚ್ಚಿ
ದಯಮಾಡೊ ಸ್ವಾಮೀ ನೀನಾ॥

ಎದಿಯಾಗ ಹುದುಂಗ್ಯಾರು ಹೂವಿನಾಗ ಮುಚ್ಯಾರು
ಫಲಕೊಡೊ ಮಾದೇವಾ
ಮೇಲಾದ ದೇವರು ಜೋಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯ
ಪೂಜಿ ಮಾಡೇವೊ ನಾವಾ॥

ಬಸ್ಸಿ : ಇನ್ನ ಲಗು ಸ್ವಾಮೀನ ಪಲ್ಲೆ ಮಾಡ ಎವ್ವಾ.

ಗೌಡ್ತಿ : ಇನ್ನೇನೂ ಮಾಡೋದ ಉಳಿದಿಲ್ಲ, ಹೌಂದಲ್ಲ?

ಬಸ್ಸಿ : ಇಲ್ಲರಿ.

ಗೌಡ್ತಿ : ತಾ ಹಂಗಾದರ.

[ಮತ್ತೆ ಮೂವರೂ ಹಾಡುವರು. ಗೌಡ್ತಿ ಹಾಡಿನಂತೆ ಅಭಿನಯಿಸುತ್ತ ಪಲ್ಲೆ ಮಾಡು ವಳು.]

ಬಸ್ಸಿ, ಶಿವಿ, ನೀಲಿ :
ರನ್ನದ ಮಣಿಮ್ಯಾಗ ಚಿನ್ನದ ಕುಡುಗೋಲ
ಹೆಂಗ ಹೆರಚಲೆ ಸ್ವಾಮಿ
ಅಡ್ಡಡ್ಡ ಹೆರಚಲೆ ಉದ್ದುದ್ದ ಹೆರಚಲೆ
[illegible] ಮಾಡೀನ ಸ್ವಾಮಿ॥

ರನ್ನದ ಒಲಿಮ್ಯಾಗ ಚಿನ್ನದ ಗಡಿಗ್ಯಾಗ
ಕುದಿಯಲಿಟ್ಟೇನ ಸ್ವಾಮಿ
ಕುದಿಸಿ ಬೋನವ ಮಾಡಿ ಅಟ್ಟ ಅಡಗಿಯ ಮಾಡಿ
ಪಲ್ಲೆ ಮಾಡೇನ ಸ್ವಾಮಿ॥

ಬಾ ಎನ್ನ ರುಚಿಗಾರ ಬಾ ಎನ್ನ ಸವಿಗಾರ
ಮಣಿ ಹಾಕಿ ಕಾದೇಸೊ
ಜೋಕುಮಾರ ಸ್ವಾಮಿನ ಮೇಲಾದ ದೇವರ
ಪೂಜಿ ಮಾಡೇವ ನಾವಾ॥

ಗೌಡ್ತಿ : ಬಸ್ಸೀ, ಗೌಡ ಬಂದ್ನೆನ್ನೋಡು.

ಬಸ್ಸಿ : [ನೋಡಿ ಬಂದು]

ಯಾರೋ ಇತ್ತs ಬರೋಹಾಂಗ ಕಾಣತೈತಿ. ಗೌಡನs ಏನೋ.

ಶಿವಿ : ನಾ ಇನ್ನ ಬರತೇನ್ರವ್ವಾ.

ನೀಲಿ : ನಾನೂ ಬರತೇನ್ರವ್ವಾ,

ಗೌಡ್ತಿ : ಇಲ್ಲೆ ಊಟಾ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಹೋಗೀರಂತ ಕೊಡ್ರೀ.

ಶಿವಿ : ಬ್ಯಾಡs ಎವ್ವಾ ಮಕ್ಕಳ ಹಸದಿರಬೇಕು.

[ಇಬ್ಬರೂ ಹೋಗುವರು. ಒಬ್ಬ ಪ್ರವೇಶಿಸವನು.]

ಒಬ್ಬ : ಅವಮ್ಮಾವ್ರs

ಗೌಡ್ತಿ : ಗೌಡ ಬರಲಿಲ್ಲೇನೋ?

ಒಬ್ಬ : ಇಲ್ಲರಿ

ಗೌಡ್ತಿ : ಎಲ್ಲಿ ಹೋದರು?

ಒಬ್ಬ : ಹೊಲಕ್ಕ ಮಲಗಾಕ ಹೋಗ್ಯಾರ್ರಿ.

ಗೌಡ್ತಿ : ಹೊಲಕ್ಕ?

ಒಬ್ಬ : ಆ ದೆವ್ವಿನ ಹೊಲಾ ಇಲ್ಲರಿ?

ಗೌಡ್ತಿ : ದಿನಾ ಬಿಟ್ಟ ಇಂದಃ ಯಾಕ ಹೋದ?

ಒಬ್ಬ : ಬಸವಣ್ಣನ ಜೋಡಿ ಜಗಳಾಡಿ, ಹೊಲಾ ನಂದಾ ನಾ ಮಲಗಾವಂತ ಹೋದರ್ರಿ. ಹೋಗಿ ಕಂಬಳಿ, ಊಟಾ ತಗೊಂಬಾ ಅಂದರು.

ಗೌಡ್ತಿ : ಹೂ ನನ್ನ ನಶೀಬ! ಕಂಬಳಿ ತಗೊಂಡ್ಹೋಗು.

ಒಬ್ಬ : ಊಟಾನೂ ಕೊಡಂದಾರ್ರಿ.

ಗೌಡ್ತಿ : ಕಂಬಳಿ ಒಯ್ಯು.

[ಕಂಬಳಿ ಕೊಡುವಳು. ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವನು.]

ಬಸ್ಸಿ : ಇನ್ನ ಮಲಗರಿ ಎವ್ವ; ಹರ‍್ಯಾಗಿಂದ ಮಾಡಿದ್ದೆಲ್ಲಾ ನೀರಾಗ ಹುಣಸೀ ಹಣ್ಣ ತೊಳಧಾಂಗಾಯ್ತು.

ಗೌಡ್ತಿ : ನೀ ಮಲಗ ನಡಿ. ನನ್ನ ದೈವ ನೀ ಯಾಕ ಅನುಭವಿಸ ಬೇಕು?

ಬಸ್ಸಿ : ಮತ್ತ ನೀ ಏನ್ಮಾಡ್ತಿ?

ಗೌಡ್ತಿ : ಇನ್ನೇನ ಮಾಡ್ಲಿ? ಎದೀಮ್ಯಾಲ ಕೈ ಇಟಗೊಂಡ ಮನೀ ಜಂತಿ ಎಣಿಸಿಕೋತ ಮಲಗತೇನ!

ಬಸ್ಸಿ : ಗೌಡಗ ತಿಳೀಬೇಕ್ರೆವಾ.

ಗೌಡ್ತಿ : [ಅಳುತ್ತ, ಹಗಲುಗನಸು ಕಾಣುತ್ತ]

ಗೌಡಗ ಇನ್ಹ್ಯಾಂಗ ಹೇಳಲಿ. ನಾ ಹೆಣ್ಣಂತ? ದೂರದ ಹಕ್ಕಿ ಹಾರಿ ಬರತೈತಿ! ಗೂಡಿನಾಗ ಕೂರತೈತಿ! ಆ ನಾಡಿನ ಹಾಡೆಲ್ಲಾ ಹಾಡತೈತಿ! ಹಾಡ ಕೇಳಿ ಮಣ್ಣಿಗಿ ಕಿವಿ ಮೂಡ

ತಾವು! ಕಿವಿಗುಂಟ ಮುಖ, ಕೈ ಕಾಲ ಮೂಡತಾವು! ಹಸರ ಒಡಮುರದ ಹಬ್ಬತೈತಿ!

[ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಟ್ಟು]

ಚಂದ್ರನ ಹಿಂದಿನ ರಾಕ್ಷಸ ಎಲ್ಲಿ ಬಿಡತಾನ! ಕಣ್ಣಗುರಿ ಹಿಡಿದ ಹಾಡೋ ಹಕ್ಕಿ ಹಿಡಕೊಂಡ! ಇದ್ದs ಈಗ ಮೂಡಿದ ಹಸರs, ಹೂವ ಚಿಗುರೆಲ್ಲಾ ಮಟಾಮಾಯಂ! ಅದs ಬೀಳನೆಲ! ಅದs ಎಲೆ ಉದುರಿಸಿಕೊಂಡ ಗಿಡ! ಗಿಡ ದಾಗ ಬರೀ ಗೂಡ ತೂಗ್ಯಾಡತಾವ! ಆ ಕಡೆ ಈ ಕಡೆ.......

[ಈ ಮಾತು ಹೇಳುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಬಸ್ಸಿ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟಿರುತ್ತಾಳೆ. ಗೌಡ್ತಿ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಹಾಡುತ್ತಾಳೆ.]

ದೂರ ನಾಡಿನ ಹಕ್ಕಿ ಹಾರಿ ಬಾ ಗೂಡಿಗೆ
ಗೂಡ ತೂಗ್ಯಾವ ಗಾಳಿಗೆ
ಸುವ್ವೀ ಸುವ್ವಾಲೀ ಸುವ್ವಿ॥

ಬೀಸುವ ಬಿರುಗಾಳಿ ಸುಳಿಯೊ ಸುಂಟರಗಾಳಿ
ನುಸುಳೀ ನೀ ಪಾರಿ ಬಾರಯ್ಯಾ
ಸುವ್ವೀ ಸುವ್ವಾಲಿ ಸುವ್ವಿ॥

ಕಾವಲ ಸೈತಾನ ಗುರಿಯಿಟ್ಟ ಮುದಿಗಣ್ಣ
ತಪ್ಪೀಸಿ ಹಾರಿ ಬಾರಯ್ಯಾ
ಸುವ್ವೀ ಸುವ್ವಾಲಿ ಸುವ್ವಿ॥

ಟೊಂಗಿ ಟೊಂಗಿಯ ಮ್ಯಾಲ ಕುಂತ ರೋಮಾಂಚನ
ಚಿಗುರು ಮೂಡಿಸ ಬಾರಯ್ಯಾ
ಸುವ್ವೀ ಸುವ್ವಾಲಿ ಸುವ್ವಿ॥

ಆ ನಾಡ ಹಾಡ ಹಾಡಿ ಮಣ್ಣೀಗಿ ಕಿವಿ ಮೂಡಿ
ಒಡಮುರಿದ ಹಸರ ಹಬ್ಬಾಲಿ
ಸುವ್ವೀ ಸುವ್ವಾಲಿ ಸುವ್ವಿ॥

[ಏನನ್ನೋ ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಂಡು ಥಟ್ಟನೇ ಎದ್ದು, ಮಾಡಿದ ಅಡಿಗೆಯನ್ನು ಗಂಟು ಕಟ್ಟಿ ಕೊಂಡು, ಒಂದು ನೀರಿನ ಚರಿಗೆ ತಗೊಂಡು, ಗಂಟು ತಲೆ ಮೇಲಿಟ್ಟು ಕೊಂಡು ಹೊರಡುವಳು. ಸಂಗೀತ.]

ಹಕ್ಕಿ ಸಿಕ್ಕಿತು

[ಗಿಡ, ಗುಡಿಸಲು, ನಾಲ್ವರೂ ಬಂದೂಕು ತಗೊಂಡು ಬರುತ್ತಾರೆ.]

ಒಬ್ಬ : ಕುರಿ ಬಂದಿಲ್ಲೇನ್ರೊ?

ಇನ್ನೊಬ್ಬ : ಅದೆಲ್ಲಿ ಬರತ್ತೈತಿ! ಕಾಣಾಕಾಣಾ ಸಾಯಾಕ ಯಾರ ಬರ ತಾರ ಹೇಳು ?

ಮತ್ತೊಬ್ಬ : ಹಸವಾಗೇತಿ ನೀ ಊಟಾ ಯಾಕೊ ತರಲಿಲ್ಲಾ ?

ಒಬ್ಬ : ಗೌಡ್ತಿ ಕೊಡೋದಿಲ್ಲಂದಳಪಾ. ಕಂಬಳಿ ಕೊಟ್ಟಳು, ತಗೊ ಬಂದೆ.

ಮುಗುಂದೊಬ್ಬ : ಇನ್ನೇನ ಬೆಳತನಕ ಹಸದ ಇಲ್ಲೇ ಕುಂತಿರೋದಾ?

ಒಬ್ಬ : ಬೆಳತನಕ ಯಾಕೋ ಬಸಣ್ಣಾ ಈಗ ಬರತಾನ ತಡಿ.

ಇನ್ನೊಬ್ಬ : ಬಂದಾನಂದಿ?

ಮತ್ತೊಬ್ಬ : ಇನ್ನೊಂದ ತಾಸೆರಡತಾಸ ನೋಡಿ ಹೋಗೋಣಂತ.

ಮುಗುಂದೊಬ್ಬ : ಆವ್ಯಾಲ ಬಂದರ?

ಒಬ್ಬ : ಅವ ಅಂಜಬುರುಕಲ್ಲ, ತಡೀರೋ ಬಂದs ಬರತಾನ.

ಇನ್ನೊಬ್ಬ : ಛೀ, ಛೀ, ಮುನ್ನಿ ಮುನ್ನಿ ಅವರಪ್ಪನ್ನ ಕೊಂದಿವಿ. ಇಂದ ಮತ್ತ ಮಗನ್ನ ಕೊಲ್ಲೋದಂದರ ಇದ ಭಾಳ ಪಾಪದ ಕೆಲಸಪಾ.

ಮತ್ತೊಬ್ಬ : ಪಾಪ ಪುಣ್ಯ ನಮಗ್ಯಾಕಪಾ? ನಾವಂದರ ಹೇಳಿ ಕೇಳಿ ಗೌಡರ ನಾಯಿಗೋಳೇನಪಾ! ಬೊಗಳಂದರ ಬೊಗಳಿದಾ, ಕಚ್ಚಂದರ ಕಚ್ಚಿದಾ.

ಇನ್ನೊಬ್ಬ : ಹಾಂಗ ನೋಡಿದರ ಬಸಣ್ಯಾಂದೇನ ತಪ್ಪೈತಿ?

ಮಗುದೊಬ್ಬ : ಸಾಲಾ ಇಸಕೊಂಡ ಹೊಲಾ ಬರಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ನನಗ ಗೊತ್ತs ಇಲ್ಲಂತಾನಲ್ಲೊ ?

ಇನ್ನೊಬ್ಬ : ಅಲ್ರೊ, ನೀವs ನೋಡೀರಿ, ನಮ್ಮ ಗೌಡ, ಎಷ್ಟೆಷ್ಟ ಮಂದೀ ಹೊಲಾ ಹೆಂಗೆಂಗ ಮುಣಗಿಸಿಕೊಂಡಾನಂತ. ಮತ್ತ ಬಸಣ್ಯಾಂದs ತಪ್ಪಂತೀರಿ.

ಒಬ್ಬ : ಅದೆಲ್ಲಾ ನಮಗ್ಯಾಕಪಾ? ಹೇಳಿದಷ್ಟ ಮಾಡಿದರಾಯ್ತು. ಗೌಡರ ಚಾಕರಿ ಹಿಡಿಯೋವಾಗ "ಗೌಡರs ನಿಮ್ಮ ಅನ್ನಕ್ಕ ನಾ ಎಂದೂ ಎರಡ ಬಗಿಯೊದಿಲ್ಲರಿ" ಅಂತ ಹನುಮಪ್ಪನ ಬೂದೀ ಮುಟ್ಟೀರಿ, ನೆನಪೈತಿಲ್ಲ ?

ಇನ್ನೊಬ್ಬ : ಆತ ಬಿಡ್ರುಪಾ

[ಒಮ್ಮೆಲೆ ಅವರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಸಣ್ಯಾ ಮೇಲಿನಿಂದ ಜಿಗಿಯುತ್ತಾನೆ. ಎಲ್ಲರೂ ಗಡಬಡಿಸಿ ಎದುರಿಸಬೇಕೆನ್ನುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಬಸಣ್ಯಾ ಬಂದೂಕು ಕಸಿದುಕೊಂಡಿರುತ್ತಾನೆ. ಎಲ್ಲರೂ ಹೆದರಿ ಚೆಲ್ಲಾಪಿಲ್ಲಿಯಾಗುತ್ತಾರೆ.]

ಬಸಣ್ಣ : [ಬಂದೂಕು ತೋರಿಸುತ್ತ]

ನಮ್ಮ ದೇವರ ಹೆಸರೇನ ಗೊತ್ತೈತಿ? ಢಂಢಂ ದೇವರು : ಇವಗ ಇಶ್ಲೊಂದು ಕುದರಿ ಐತಿ. ಅದರ ಹಿಂದೊಂದ ಬೋಲ್ಟ್ ಐತಿ. ಎದುರಿಗಿ ಯಾರಿದ್ದರೂ ಸ್ವಾಮಿ ಒಮ್ಮೆ ಢಂ ಅಂದರಾಯ್ತು, ಎದುರಿಗಿದ್ದವರು ಏನ ಮಾಡ್ತಾರ ಹೇಳ್ರಿ?...ಮರಿಹಾಕ್ತಾರ ಮರಿ. ಸೂಳೀ ಮಕ್ಕಳ್ರಾ, ಗೌಡ ಎಲ್ಲಿದ್ದಾನ ಹೇಳ್ರಿ ಇಲ್ಲ ?

ಒಬ್ಬ : [ಹೆದರುತ್ತ]

ಶಾರೀ ಮನ್ಯಾಗ

ಬಸಣ್ಣ : ನನ್ನ ಮುಗಸಬೇಕಂತ ಕಳಿಸಿದ್ದ ಹೌಂದಲ್ಲ ?

ಒಬ್ಬ : ಬಸಣ್ಣಾ...

ಬಸಣ್ಣ : ನಮ್ಮಪ್ಪನ್ನ ಇಲ್ಲಿ ದೆವ್ವ ಕೊಂದಿತ್ತಲ್ಲ ?

ಒಬ್ಬ : ಬಸಣ್ಣಾ ನಮ್ಮನ್ನ ಕೊಲ್ಲಬ್ಯಾಡೋ, ನಿನ್ನ ಕಾಲ ಬೀಳತೇವೋ !

ಇನ್ನೊಬ್ಬ : ಬಸಣ್ಣಾ, ತಪ್ಪಾಯ್ತೋ ಎಪ್ಪಾ. ನೀ ಹೇಳಿಧಾಂಗ ಕೇಳ್ತೀವೋ.

ಬಸಣ್ಣ : ಹೇಳಿಧಾಂಗ ಕೇಳ್ತೀರಿ ?

ಇನ್ನೊಬ್ಬ : ಹೂನs ಎಪ್ಪ.

ಬಸಣ್ಣ : ಹಾಂಗಾದರ ಕುಂಡೀ ಎಳಕೊಂಡ ಗೌಡಗ ಸುದ್ದೀ ಹೇಳಿ, ಅವನ ಚಾಕರಿ ಬಿಡತೀರಿ?

ಒಬ್ಬ : ಬಂದೂಕ ಕೊಡ್ತಿ ಹಂಗಾದರ?

ಬಸಣ್ಣ : ಬಂದೂಕ ಬೇಕ?

[ಗುರಿ ಹಿಡಿಯುವನು]

ಎಲ್ಲರೂ : ಬ್ಯಾಡೋ ಎಪ್ಪಾ, ಬ್ಯಾಡೋ.

ಬಸಣ್ಣ : ಹೂ ಎಳಕೊಂಡ ಹೋಗ್ರಿ ಮತ್ತ. ಇನ್ನೊಮ್ಮಿ ಈ ಕಡೆ ಕಾಲ ಹಾಕಿದರ ನಿಮ್ಮನ್ನ ಜೀವಸಹಿತ ಬಿಡಾಣಿಲ್ಲs........

[ಎಲ್ಲರೂ ಕುಂಡಿ ಎಳೆಯುತ್ತ ಹೋಗುವರು. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಅತ್ತಿತ್ತ ಅಡ್ಡಾಡಿ, ಅವರು ಬಿಟ್ಟುಹೋದ ಕಂಬಳಿ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಗುಡಿಸಲಲ್ಲಿ ಮಲಗುತ್ತಾನೆ. ತುಸು ಹೊತ್ತಾದ ಬಳಿಕ ಗೌಡ್ತಿ ಊಟ ತಗೊಂಡು ಬರುತ್ತಾಳೆ.]

ಗೌಡ್ತಿ : ಆಳಿಗಿ ಹೇಳಿಕಳಸದs ಒಂದ ಗಳಿಗಿ ನೀನs ಮನೀಗ ಬಂದಿದ್ದರ ಏನಾಗತ್ತಿತ್ತು. ಊಟ ಮಾಡಿ ಬರತಿರಲಿಲ್ಲಾ ? ಬಸಣ್ಣ್ಯಾನ ಜೋಡಿ ಜಗಳಾ ಮಾಡಿದೆಂತ, ಇಲ್ಲಿ ಬಂದೆಂತ. ಜಗಳಾ ನಾಳಿ ಮಾಡಿದ್ದರ ಆಗತಿರಲಿಲ್ಲಾ? ಎಷ್ಟ ಹೇಳೇನಿ ಇಂದ ಬರಾಕs ಬೇಕ ಊಟಕ್ಕಂತ. ಮುದ್ದಾಂ ತಪ್ಪಿಸಿಧಾಂಗ ಮಾಡತಿ, ಏಳ ಊಟ ಮಾಡೇಳ.

[ಗುಡಿಸಲ ಅಸ್ಪಷ್ಟ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲೇ ಊಟ ಬಡಿಸುವಳು. ಬಸಣ್ಣ ಸುಮ್ಮನೆ ಊಟಾ ಮಾಡುವನು]

ಹೊರಗ ಹೆಂತಾ ಚೆಂದ ಬೆಳದಿಂಗಳೈತಿ. ಹೊರಗ ಬಂದ ಉಣಬಾರದ? ಗೌಡಾ, ನನ್ನ ಖುಷಿ ಹೆಂಗ ಹೇಳಲಿ? ನಮ್ಮ ಚಂದ್ರನ್ನ ನೋಡೋ ಗೌಡಾ. ಹೆಂಗ ದೊಡ್ಡಾವಾಗಿ ಮೂಡ್ಯಾನ! ಏನೋ ಗಿಣಿ ಹಾಂಗ ಕೂಗತೈತಿ! ಅದ್ಯಾವ ಹಕ್ಕಿ ? ಯಾಕ ಮಾತಾಡವೊಲ್ಲಿ? ನಾ ಒಬ್ಬಾಕೀನs ಮನೀ ಬಿಟ್ಟ ಬಂದದ್ದಕ ಸಿಟ್ಟ ಮಾಡೀದೀ ಹೌಂದಲ್ಲ? ಗೌಡಾ, ನನ್ನ ಕರಳ ಬ್ಯಾನಿ ಹೆಂಗ ತಿಳಿಸಲಿ? ನೀ ಮೊದಲs ಗಂಡಸು: ಮಕ್ಕಳ ಬ್ಯಾಡ, ಮನೀ ಬ್ಯಾಡ. ಇದ್ದೇನಂತೀ ಒಂದs ಗೂಗೀ ಹಾಂಗ. ನಾ ಎಷ್ಟಂದರೂ ಹೆಂಗಸು. ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದ ಹೆಂಗಿದ್ದೇನು ? ಬಸಣ್ಣ್ಯಾನ ಹಂತ್ಯಾಕ ಒಂದ ಗಿಣಿ ಐತೆಂತ, ಬಸ್ಸಿ ಹೇಳತಿದ್ಲು. ಮಂದೀ ಗಿಣಿ ನಮ್ಮ ಗಿಣಿ ಹೆಂಗಾದೀತು? ನಮ್ಮ ಗಿಣೀ ನನಗೀಗ ಕಣ್ಣ ಮುಂದ ಕಾಣಾಕ ಹತ್ತೇತಿ ! ಇನ್ನs ಉಣ್ಣೋದ ಮುಗೀಲಿಲ್ಲೇನ ಅಂದರ ?

[ಬಸಣ್ಣ ಗೌಡ್ತಿಯ ಸೆರಗು ಹಿಡಿದೆಳೆಯುವನು. ಗೌಡ್ತಿ ಸಂಭ್ರಮಿಸುತ್ತ ಹೊರಗೋಡಿ ಬರುವಳು. ಹಾಡು ಸಾಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಬೆಚ್ಚಿ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲೆತ್ನಿಸುವಳು.]

ಬಸಣ್ಣ : ಏನ ಬಗಿ ಬಯಲಕ ಬಿದ್ದ ಭಾಳ ದಿನಕಾ
ಹುಣವೀ ಚಂದ್ರ ಮೂಡಿಧಾಂಗ ಮಂತೇಕಾ
ಕಣ್ಣ[illegible] ಹಚ್ಚಿದಾಂಗ ನಿನ್ನ ಬೆಳಕಾ !!

ತೋಳ ತೊಡಿ ನಿವಳ ಸುದ್ದಾ ಬಾಳಿದಿಂಡಾ
ಎದೀಮ್ಯಾಗ ನಿಂಬಿಹಣ್ಣಾ
ಬಂದsು ಸಿಕ್ಕ ಕೈಲಾಸ ಹರದ ಬಿದ್ದಾ್ಗ ॥

ಏನ ಹೆಣ್ಣ ಏನ ಬಣ್ಣ ನಡ ಸಣ್ಣಾ
ಮಾವಿನ ಹೋಳಿನಂಥಾ ಕಣ್ಣಾ
ಕೈಯ ಮ್ಯಾಲ ಕೈಯ ಹೊಡದ ಬಾರsು ಕೂಡೋಣ ॥

ಗೌಡ್ತಿ : ಯಾಕೋ ಚೆಲುವಾ? ಯಾರ ಮುಂದ ಮಾತಾಡ್ತಿ, ಗೊತ್ತೈತಿಲ್ಲ? ಗಂಡುಳ್ಳ ಗರತಿ, ಊರ ಗೌಡತೀನ ತರಿಬಿ ಕೇಳತಿ ; ಎಚ್ಚರಿದ್ದೀಯಿಲ್ಲೋ? ಗೌಡ ಎಲ್ಲಿದಾನ ಹೇಳತಿಯಲ್ಲ?

ಬಸಣ್ಣ : ಅಬಬಬ! ನಿನ್ನ ಸರದಾರ ಗೌಡ ಬೇಕಾಗಿದ್ದಾ? ಹೊಲೇರ ಶಾರೀ ಮನೀಗಿ ಹೋಗಬೇಕಿಲ್ಲ, ಅಲ್ಲೇ ಬಿದ್ದಾನಂತ !

ಗೌಡ್ತಿ : ಈ ಕಂಬಳಿ ಹೆಂಗ ಬಂತು ನಿನ್ನ ಹಂತ್ಯಾಕ ?

ಬಸಣ್ಣ : ನಮ್ಮಪ್ಪನ್ನ ಕೊಲ್ಲಿಸಿಧಾಂಗ ನನ್ನ ಕೊಲ್ಲಸಬೇಕಂತ ನಾಕ ಮಂದಿ ನಾಯಿಗಳನ್ನ ಕಳಿಸಿದ್ದಾ. ಅವರೆಲ್ಲಾ ಹೆದರಿಕೊಂಡ ಬಂದೂಕ ಕಂಬಳಿ ಬಿಟ್ಟ ಹೋದರು.

ಗೌಡ್ತಿ : ಇಂಥ ಪುಂಡ ನೀ ಯಾವನೊ ? ಹೆಸರೇನ ? ಕುಲ ಏನ ? ಗೋತ್ರ ಏನ ? ಹೇಳು.

ಬಸಣ್ಣ : [ನಗುತ್ತ]
ಮಾತಿನಾಗ ಹೇಳಲೊ ? ಹಾಡಿನಾಗ ಹೇಳಲೊ ?

ಗೌಡ್ತಿ : [ಹೆಜ್ಜೆ ಮುಂದಿಟ್ಟು]
ಹಲ್ಲ ಕಿಸೀಬ್ಯಾಡ. ಜೀವದ ಮ್ಯಾಲಿನ ಆಸೇ ಬಿಟ್ಟ ಹೇಳ ನನ್ನ ಕಾಲಿಗಿ.

ಬಸಣ್ಣ : ಕಾಲಗೆಜ್ಜಿ ರಝಣಾ ರಝಣಾ ಹೆಜ್ಜಿ ಎದಿಮ್ಯಾಗ ಚೆಲ್ಲಿ
ಕೇಳತಿ ನಮ್ಮ ಹೆಸರಾ

ನಮ್ಮ ಹೆಸರಾ
ನಮ್ಮ ಹೆಸರ ಬರಕೊಳ್ಳ ನಿನ್ನ ಎದಿಯೊಳಗ ॥

ಊರ ಬಾಲೇರ ಬಾಯಿತುಂಬ ನಮ್ಮ ಹೆಸರಾ
ಅವರು ಹೇಳತಾರ
ಬಾಲೇರ ಕರೀತಾರ
ಬಾ ಬಾರೊ ಬಸಣ್ಣಾ ಮಾವ ॥

ಊರ ಗರತೇರ ಬಾಯಿತುಂಬ ನಮ್ಮ ಹೆಸರಾ
ಕದ್ದ ಕರೀತಾರ
ಕದ್ದ ಹೇಳತಾರ
ಬಂದ ಹೋಗೋ ಬಸಣ್ಣಾ ದೊರಿ ॥

ಊರ ಮುದಿಕೇರ ಬಾಯಿತುಂಬ ನಮ್ಮ ಹೆಸರಾ
ಅವರು ಹೇಳತಾರ
ಅವರು ಕರೀತಾರ
ಬಂದ ಹೋಗೋ ಜೋಕುಮಾರ ॥

ಹುಡಿಗಿ ನಾ ಹೇಳಿದ್ದಾದರೂ ತಿಳದ ಬಂತೇನ ? ಊರ ಬಾಲೇರಿಗೆಲ್ಲಾ ನನ್ನ ಹೆಸರ ಬಸಣ್ಣಾ ಅಂತ ಗೊತ್ತು. ಗರತೇರಿಗಿ ಗೊತ್ತು, ಮಕ್ಕಾಲ ಮುದಿಕೇರಿಗಿ ಗೊತ್ತು. ಗೊತ್ತಿದ್ದೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದವರ್ಹ್ಾಂಗ ಹಗರಣಾ ಮಾಡಬ್ಯಾಡ. ಅಂತಃಕರಣದಿಂದ ಬಾಯಿ ತೆರೆದ ಕೇಳತೇನು. ಇಲ್ಲನ್ನಬ್ಯಾಡ, ಗುಡಸಲಕ ಬಂದ ನಾಕ ಮಾತ ಮಾತಾಡಿ, ಎಲೀ ಅಡಿಕಿ ತಿಂದ ಹೋಗಂತಿದ್ದೇನ್ನೋಡು.

ಗೌಡ್ತಿ : ಇದು ಯಾರದವ್ವ ಮಾನಗೇಡಿ ಹೂಳಾ
ಬಾಯಾಗ ಇಲ್ಲ ತಾಳಾ
ತಿನ್ನಾಕ ಇಲ್ಲ ಕೂಳಾ
ಮುಂದ ನಿಂತ ಜೊಲ್ಲ ಸುರಿಸಿ ನೆಕ್ಕೀತ ನನ್ನ ಕಾಲಾ ॥

ನಾ ಗಂಡುಳ್ಳ ಗರತಿ ಶೀಲವಂತಿ
ಮೈಮ್ಯಾಲ ಏರಿ ಬರತಿ
ತಿವದೇನೋ ಮೋತಿ ಮೋತಿ
ಬಾಯಿ ತೊಳದ ಮಾತನಾಡೋ ಕಿತ್ರೇನೋ ನಿನ್ನ ಮೀಸಿ ॥
ನಾವು ಊರ ಗೌಡರು ಸಾವ್ಕಾರ
ಗಂಡ ಸರದಾರ
ಕೇಳುವ್ಪದಲ್ಲೋ ತರಾ
ಕಡದಾನೊ ಹಾಡಾಹಗಲಿ ಮಾಡ್ಯಾನೊ ಚೂರ ಚೂರಾ ॥

ಬಸಣ್ಣ : ಓಹೊಹೊಹೊ! ನಿನ್ನ ಸರದಾರ ಗಂಡನ ಸುದ್ದೀ ಹೇಳಿದೀ? ನಿನ್ನ ಬಾದ್ದೂರ ಗಂಡನ ಸುದ್ದಿ ಹೇಳಿದೀ ? ಯಾವ ನಿನ್ನ ಗಂಡ ? ತಾನೂ ಗಂಡಸಂತ ತೋರಿಸೋಡಕ್ಕ ಊರ ಬಾಲೇರ್ನ ಎಳಎಳದ ಓಡಿಹೋಗ್ತಾನ, ಅವನs ಅಲ್ಲೇನ ನಿನ್ನ ಗಂಡ? ಸೂಳೇರ ವಿಷಾಸಲಾ ಮುರಿಯೋ ದಿನ ಕಂಬಳಿ ಹೊತ್ತ ಮಲಗತಾನ ಅವನs ಅಲ್ಲೇನ ನಿನ್ನ ಬಾದ್ದೂರ? ಹೇಂತಿ ಹತ್ತ ವರ್ಷ ಬಾಯಿ ತೆರೆದರೂ ಒಂದ ಮಾತಾಡೊ ಗಿಣಿ ತರಲಿಕ್ಕಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವನs ಅಲ್ಲೇನ ನಿನ್ನ ಗಂಡ ?

ಹುಡಿಗಿ ಬಾಯಿ ತೆರೆದ ಚಾಲಿವರದ
ಗಂಟ ಬಿದ್ದೇನ ನಾನಾ ।
ಪಂಟ ಹೇಳಬ್ಯಾಡ ನಗನಗತ
ತೋರಿಸ ದಯ ಕರುಣಾ ॥

ಈ ಜನಮದಾಗ ಏನೈತಿ
ಹತ್ತೇತಿ ನಿನ್ನ ಭ್ರಾಂತಿ
ಒಲ್ಲಿನೆನಬ್ಯಾಡ ನಗನಗತ
ನೀ ಯಾವ ದೊಡ್ಡ ಗರತಿ ॥

ನಿನ್ನ ಅಂಗೈಯಾಗ ಹಿಡಕೊಳ್ಳ
ಆಡಿಸ ನನ್ನ ಪ್ರಾಣಾ ।
ನೆವ ಹೇಳಬ್ಯಾಡ ಓಡಿ ಬಂದ
ಮಾಡಾಕ ಗೆಳೆತಾನಾ ॥

ಗೌಡ್ತಿ : ಬಸಣ್ಯಾ, ಕಾಣಾ ಕಾಣಾ ಇಂಥ ಪಾಪಕ್ಕ ಹೆಂಗ ಮನಸ ಮಾಡಿದಿ ? ಹೇಳ್ತೇನ ಕೇಳು.

ಬಸಣ್ಣ : ಹುಡಿಗೀ ಚಂದದಿಂದ ಹೇಳುವಂಥವಳಾಗು.

ಗೌಡ್ತಿ : ಅಸ್ಕರ ಪೆಣ್ಣೊ ನಾನಾ
ಕರೀಬ್ಯಾಡೊ ಬಸಣ್ಣಾ ನನ್ನ
ಏನಾದ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲೇನೋ ರಾವಣ ॥

ನಗಿ ಮಾಡಿ ಓಡಿ ಬಂದಿ
ಕೈಯೊಡ್ಡಿ ಬಾಯಿ ತೆರದಿ
ತಿಳಕೊಳ್ಳ್ಯಾ ಬುದ್ಧಿಗೇಡಿ ರೀತಿ ನಡತಿ ॥

ಗಂಡುಳ್ಳ ಗರತಿ ನಾನಾ
ಹರಸೀಯೋ ಒಗತಾನಾ
ಪುಣ್ಯ ಪಾಪ ತಿಳಕೊಳ್ಳೊ ಹೈವಾನಾ ॥

ಬಸಣ್ಣ : ಜೋಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯ ಪಲ್ಲೇವ
ಉಂಡಮ್ಯಾಗೆಲ್ಲಿ ಪುಣ್ಯೇವ ಪಾಪ
ನಮಗ ಹೇಳಬ್ಯಾಡ
ನಮಗ ತೋರಬ್ಯಾಡ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಹಳಿಗಂಟ ॥

ನಾನು ಓದೇನ ಪುಸ್ತೇಕ ನೂರಾರಾ
ಎಲ್ಲಾ ಹೇಳತಾವ
ಎಲ್ಲಾ ಹೇಳತಾವ ಕೂಡಬೇಕ ಗಂಡಾಹೆಣ್ಣಾ ॥

ತಗೊ ಕೊಡತೇನ ನನ್ನ ಹಳಿ ರುಂಬಾಲಾ
ಗಂಟ ಕಟ್ಟಿ ಇಡ
ಗಂಟ ಕಟ್ಟಿ ಇಡ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಪುಸ್ತೇಕ ॥

ಹುಡಿಗೀ ನಾ ಹೇಳಿದ್ದಾದರೂ ತಿಳದ ಬಂತೇನ ? ಜೋಕು ಮಾರಸ್ವಾಮೀ ಪಲ್ಲೆ ಉಂಡಮ್ಯಾಲ ಪುಣ್ಯ ಎಲ್ಲಿ ? ಪಾಪ ಎಲ್ಲಿ ? ಬಂಧ ಜೋಕುಮಾರ ಸ್ವಾಮೀ ಪಲ್ಲೆ ಉಣಸಿದಿ ;

ಬಿಟ್ಟೇನು ? ನೀ ನೀಡಿದ್ದ ಉಂಡಮ್ಯಾಲs ಅಲ್ಲೇನ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಗರ್ದಿಗಮ್ಮತ್ ಆದದ್ದ ? ಮಾತಾಡೋ ಗಿಣಿ ಇದ್ದವರನ್ನ ಬಿಡತಿ, ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೋ ಹುಡಕತಿ, ಹೆಂಗ ಸಿಕ್ಕೀತು? ಬಾ, ಗೆಣತಾನ ಮಾಡ, ಬೇಡು ಎಂಥಾವ ಬೇಕ ಅಂಥಾ ಹಕ್ಕಿ—

ಕಾದ ಮೇದ ಹೆಣ್ಣ ನೀನಾ ನೋಡವಲ್ಲಿ
ಕರಿತೇನ ಕಾಲಬಿದ್ದಾ ಬಾ ಬಾರs ಪೋರಿ ॥

ಹಾರ್ಯಾಡು ಹಕ್ಕಿಯ ಹಿಡದ ಕೊಟ್ಟೇನ ನಿನಗಾ
ಮಾತಾಡೊ ಅರಗಿಣಿಯ ತಂದ ಕೊಟ್ಟೇನ ನಿನಗಾ
ಮುಡಿಸೇನ ಹೂವಾ ಚಿಗುರಾ । ಎಲೆ ಹುಡಿಗಿ
ಕರೀತೇನ ಕಾಲಬಿದ್ದಾ ಬಾ ಬಾರs ಪೋರಿ ॥

ಹೌದಂಬೊ ಹಂಗಾಮ ಹುಣ್ಣಿಮಿ ಚಂದ್ರಾಮ
ಬಿಡ ಬಿಡ ಒಡಿವಾರ ಕೇಳ ಹಕ್ಕಿಯ ಹಾಡ
ಬೀಸ್ಯಾವ ಮೂಡಗಾಳಿ ॥ ಎಲೆ ಹುಡುಗಿ
ಕರೀತೇನ ಕಾಲ ಬಿದ್ದಾ ಬಾ ಬಾರs ಪೋರಿ ॥

ಹುಡಿಗೀ ತಿಳಿತೇನ ? ಹತ್ತ ವರ್ಷ ಹಕ್ಕಿಬೇಕಂತ ಹಂಬಲಿಸಿದಿ. ಹಕ್ಕಿ ಹಾರಿ ಬಂದ ತೊಡೀ ಮ್ಯಾಲ ಕುಂತೇನನ್ನೋ ಕಾಲಕ್ಕ ಬ್ಯಾಡಂತಿ! ಏನ ಕರಳ ನಿಂದಾ ?

ಗೌಡ್ತಿ : ಏನ ಮಾಡ್ಲಿ ? ಒಂದ ಕಡೆ ಹಾಡೋ ಹಕ್ಕಿ, ಇನ್ನೊಂದ ಕಡೆ ಕಣ್ಣಾಗ ಚೂರಿ ಇಟ್ಕೊಕೊಂಡ ಗಂಡ! ಬಸಣ್ಣಾ, ನಡುವ ನೀ ಬಂದ ಯಾಕ ಜೀವಾ ಕೊಡತಿ? ನನ್ನ ಎಡ್ಯಾಗ ಇದ್ದದ್ದ ಉಣ್ಣತೇನು ? ಸುಮ್ಮನ ದಾರಿ ಬಿಡ.

ಬಸಣ್ಣ : ನನ್ನ ಎಡ್ಯಾಗಿದ್ದದ್ದ ಉಂಡಮ್ಯಾಲs ಅಲ್ಲೇನ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಆಡದ್ದು ? ಹೋಗತಿದ್ದರ ಹೋಗು ಬ್ಯಾಡನ್ನಾಣಿಲ್ಲ. ನಾನೂ ಒಲ್ಲೆನ್ನೋ ಹೆಣ್ಣ ಎಳದಾವಲ್ಲ. ಹಾಂಗs ಹೋಗೋ

ಹಾಗ ಹೊಲೇರ ಶಾರೀ ಮುಗೀಗಪ್ಟ ಹೋಗು ; ಗೌಡ ಬಿದ್ದಾನ ಎಬ್ಬಿಸಿಕೊಂಡ ಹೋದೀಯಂತ.

ಗೌಡ್ತಿ : ಹೊಲಕ್ಕ ಮಲಗಾಕ ಹೋಗತೇನಂದ ಅಲ್ಲಿ ಹೆಂಗ ಹೋಗ ಬಿದ್ದಿದ್ದಾನೊ !

ಬಸಣ್ಣ : ನಿನಗ ಇನ್ನೊಂದ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿದಿಲ್ಲ ; ಗೌಡಗ ಈಗ ಗುರಂಪಾದನ ಮಗಳು ನಿಂಗಿ ಬೇಕಾಗ್ಯಾಳಂತ !

ಗೌಡ್ತಿ : ಏನಂದಿ ?

ಬಸಣ್ಣ : ಅಲ್ಲೇ ಶಾರೀನ ಕೇಳ್ಹೋಗು.

[ಗಿಣಿ ಚೀರಿದ ಸದ್ದು]

ಗೌಡ್ತಿ : ಗುಡಸಲದೊಳಗ ಯಾವ್ದೋ ಹಕ್ಕಿ ಚೀರಿಧಾಂಗಾಯ್ತಲ್ಲಾ?

ಬಸಣ್ಣ : ಅದs ? ನನ್ನ ಮಾತಾಡೋ ಗಿಣಿ. ರಾತ್ರಿ ಇಲ್ಲೇ ತಂದಿಟ್ಟಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ಪಂಜರ ಉರುಳಿಬಿತ್ತೊ, ಹಾವ ಕಂಡಿತೊ!

ಗೌಡ್ತಿ : ಲಗು ಹೋಗಿ ಏನಾಗೇತಿ ನೋಡಿ ಬಾ.

ಬಸಣ್ಣ : ನಿನಗ್ಯs ಬ್ಯಾಡಾವ ಮ್ಯಾಲ ಗಿಣಿ ಇದ್ದರೆಷ್ಟು ಬಿಟ್ಟರೆಷ್ಟು ?

ಗೌಡ್ತಿ : ಬ್ಯಾಡಂತ ನಾ ಎಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ ?

ಬಸಣ್ಣ : ಬಾ ಹಂಗಾದರ.

[ಗುಡಿಸಿಲಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಗಿಣಿಯುಳ್ಳ ಪಂಜರ ತರುತ್ತಾನೆ. ಗೌಡ್ತಿ ನೋಡಿ ಸಂಭ್ರಮಿಸುತ್ತಾಳೆ.]

ಗೌಡ್ತಿ : ಏನಾಗಿಲ್ಲ ಹೌಂದಲ್ಲ ?

ಬಸಣ್ಣ : ಏನಿಲ್ಲ.

ಗೌಡ್ತಿ : ಇದ ಮಾತಾಡತೈತಿ ?

ಬಸಣ್ಣ : ನೀ ಇನ್ನೂ ಇದರ ಮಾತ ಕೇಳಿಲ್ಲ. ಇದರ ಮಾತ ಕೇಳಿ ಬೆರಗಾಗಿ ಊರ ಹುಡುಗೇರ ಹಾಂಗs ಬಾಯ್ತುಗೀತಾರ ! ಎಂತೆಂಥಾ ಕತೀ ಹೇಳತೈತಿ !

ಗೌಡ್ತಿ : ಇನ್ನ ನನಗ ಮಾತ್ರ ಈ ಗಿಣೀ ಮಾತ, ಕತೀ ಕೇಳಿಸಬೇಕು– ಬಸಣ್ಣಾ, ಬಸಣ್ಣಾ—

ಗುಡಿಸಲದೊಳೀಕ
ಪ್ರಿಯಾ ಒಳೀಕ
ಹೋಗೋಣು ನಡಿ
ಮಾತನಾಡೋಣ ಹಕ್ಕಿಯ ಜೋಡಿ ॥

ಮುಂಡಗಾಳಿ ಬೀಸ್ಯಾವೊ
ಹೂವ ಹಸರ ಚಿಗುರ್ಯಾವೊ
ಕೇಳಿ ಬಂದಾವೊ ಹಕ್ಕಿಯ ಹಾಡಾ
ಮಾತನಾಡೋಣ ಹಕ್ಕಿಯ ಕೂಡಾ ॥

[ಸಂಗೀತ]

ಢಂಢಂ ದೇವರ ಸೋಲು

ಮೇಳ : ತಿರಗತಾನ ಗೌಡ ಹಗಲಿ ರಾತ್ರಿ
ಅಂದಾನ ಆದಕ ಪಿರತಿ
ಕೋಳೀಯ ಬೆನ್ನ ಹತ್ತಿ
ನಿಂಗೀಯ ಬೆನ್ನ ಹತ್ತಿ
ಹಾಕತಾನ ಹತ್ತೆಂಟ ಬಲಿ ಹರದಾವ ಮೂಲಿ ಮೂಲಿ॥

ಆರ ತಿಂಗಳ ತಿರಿಗ್ಯಾನ ಹುಂಜ ಆಗಿ
ದಿನಾ ಬೆಳಗ ಕೂಗಿ
ಬಿಟ್ಟಾನ ಹೊಲ ಮನಿ
ಮರತಾನ ನಾಚೀಕಿ
ಕೋಳಿ ಗುರಿವ್ಯಾನ ಬುಟ್ಟಿಯೊಳಗ ಹಾರಿ ಕುಂತಿತ್ತ ಬೆರಿಕಿ॥

[ಈ ಹಾಡು ಹೇಳುತ್ತಿರುವಂತೆ ಗೌಡ ನಿಂಗಿಯ ಬೆನ್ನು ಹತ್ತಿ ಓಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುವುದು, ಅವಳು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ರಂಗದ ಸುತ್ತ ಓಡಾಡುವುದು ನಡೆದಿರುತ್ತದೆ.]

ಗೌಡ : ಆರ ತಿಂಗಳಾಯ್ತು. ತಪ್ಪಿಸ್ಯಾಡಿ ತಿರಿಗಿದಿ ನಿನ್ನ ನೋಡಿದ ದಿನಾನs ಮಸಾಲಿ ಕೊಂಡ ಇಟ್ಟೇದೇನು. ಇಂದ ಸಿಗಬಿದ್ದ ನನ್ನ ಕೋಳೀ ! ಇನ್ನ ಹಟ ಹಿಡೀಬ್ಯಾಡ, ನಡ ಹೋಗೋಣು.

ನಿಂಗಿ : ಮಾನಗೇಡಿ, ಮಸಾಲಿ ಒಯ್ದು ನಿನ್ನ ಹೇಂತಿ ಮ್ಯಾಲ

ಹಾಕಿ ನೆಕ್ಕೋ ಹೋಗ. ಇದs ಅನ್ನಾಣ ಅಂದಿ; ಇನ್ನೊಮ್ಮಿ ಅಂದರ ಅದs ಮಸಾಲಿ ನಿನಗ ಹಾಕೇನ.

ಗೌಡ : ನಾ ಹೇಳೋದೂ ಅದs ಮತ್ತ. ನನಗ ನೀ ಹಾಕು, ನಿನಗ ನಾ ಹಾಕತೇನು. ಇಂದ ಇಲ್ಲಾ ಜೀವಂತ ನನ್ನ ಅಂಗೈಯಾಗಿರತಿ, ಇಲ್ಲಾ ಸತ್ತ ಗೋರೀಗಿ ಹೋಗಿರತಿ.

ನಿಂಗಿ : ಹೌಂದು? ಅವಯ್ಯಾ! ಇವ ಎಂಥ ಶೂರ ಇದ್ದಿದ್ದಾನ? ಶೂರಾ ಮೀಸೀ ತೀಡಿಕೊಳ್ಳಾ, ಮುಂಡಾಗ್ಯವ?

ಗೌಡ : ನೀ ನನ್ನ ಅಂಗೈಯಾಗ ಬಂದವ್ಯಾಲ ನಿನಗ ಆಡಾಕ ಇರ ಲೆಂತ ಹಾಂಗs ಬಿಟ್ಟೇನ, ಬಾ.

ನಿಂಗಿ : ಅವಯ್ಯಾ! ಇವ ಎಂಥಾ ಧೀರ ಇದ್ದಿದ್ದಾನ! ಧೀರಾ, ಬಸಣ್ಣ್ಯಾ ಬಸಣ್ಣ್ಯಾ ಬಂದಾನ ದೂರ ಸರಿ.

ಗೌಡ : ಹುಚ್ಚಿ, ಎಷ್ಟಂತ ಚಾಷ್ಟಿ ಮಾಡತಿ? ನಿನಗ ಮೊದಲs ಗೊತ್ತೈತಿ. ನಾ ಮನಸ್ಸ ಇಟ್ಟದ್ದ ಯಾವುದೂ ಬಿಟ್ಟಿಲ್ಲಂತ. ಮತ್ತ ಓಡ್ಯಾಡಸ್ತಿ. ಕಾಣಬಾರದ? ನಿನ್ನ ಸಲು ವಾಗಿ ಮನಿಮಾರ ಬಿಟ್ಟ, ಹೊಲಾ ಬಿಟ್ಟ, ನೆಲಾ ಬಿಟ್ಟ, ಲಜ್ಜಿಗೇಡ್ಯಾಗಿ ತಿರಗತೇನು. ಊರ ಹುಡಿಗೇರಿಗೆಲ್ಲಾ ಅಂದೋದು ಬಸಣ್ಣ್ಯಾನ ಹುಚ್ಚ. ಅವನ ಬೆನ್ನ ಹತ್ತಿ ಏನ ಸುಖ ಸುರಕೊಳ್ತಿ? ತಿನ್ನಾಕ ಕೂಳಿಲ್ಲಾ, ನನ್ನ ಹೊಲಾ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಬಿದ್ದಾನ. ಆವ ಏನ ಕೊಟ್ಟಾನು? ನನ್ನ ಬೆನ್ನ ಹತ್ತಿ ಬಾ. ಏನ ಬೇಕ ಅದನ್ನ ಬೇಡು, ಬೇಕಾದ್ದ ಬ್ಯಾಡಾದ್ದ ಉಡ, ಉಣ್ಣು, ತೊಡ ಬೇಕೆಂದರ ತಗೊ ಹಜಾರ ರೂಪಾಯಿ ಸಂಚಕಾರ! — ಕಿಣ್ ಕಿಣ್ ಕಿಣ್ ಕೇಳಿಸ್ತ?

ನಿಂಗಿ : ಕೇಳಿಸ್ತು.

ಗೌಡ : ಬಾ ಹಂಗಾರ ಬೆನ್ನ ಹತ್ತಿ.

ನಿಂಗಿ : ನಿನ್ನ ಬೆನ್ನ ಹತ್ತಿ ಬಂದರ ನಮ್ಮವ್ವಾ ನಮ್ಮಪ್ಪಾ ಏನಂದಾರು?

ಗೌಡ : ಹೇಳಿ ಕೇಳಿ ಬಡವರು, ಗೌಡನ ಮುಂವ ನನ್ನ ಏನಂದಾರು? ಬೆನ್ನ ಹತ್ತಿ ಬಾ. ದೋ ಮಜಲ ಮನಿ ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಡತೇನ. ತೂಗ ಮಂಚ ಮಾಡಿಸಿ ತೂಗಾಕೊಂದ ತೊತ್ತಾದರೂ ಇಡತೇನ. ಆದೂ ಬ್ಯಾಡಂದರ ಕಾಜಿನ ಕಪಾಟ ಮಾಡಿಸಿ ಅದರಾಗ ಇಡತೇನ. ಬೇಕಂದರ ಒಬ್ಬ ಗಂಡನ್ನ ಮಾಡತೇನ.

ನಿಂಗಿ : ಗಂಡನ್ನ ಮಾಡತಿ? ನಿನ್ನ ಜೋಡಿ ಇದ್ದಮ್ಯಾಲ ನನ್ನ ಯಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡಾರು?

ಗೌಡ : ಯಾಕ ಚಿಂತೀ ಮಾಡತಿ? ನಮ್ಮ ಗುರ್ರ್ಯಾ ಇದ್ದಾನ್ನೋಡು, ಆವಗ ನಿನ್ನ ಮದಿವೀ ಮಾಡತೇನ. ಹೆಸರ ಗಂಡಂದಾ, ಮುಸರ ನಂದಾ, ಏನಂತಿ?

ನಿಂಗಿ : ಹಂಗಾದರ ಗುರ್ರ್ಯಾ ಇಲ್ಲೇ ಇದ್ದಾನ ಕರೀಲಿ? ಗುರ್ರ್ಯಾ...

[ಗುರ್ರ್ಯಾ ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು. ಗೌಡ ಅವನನ್ನು ನೋಡಿ ಹೆದರುವನು.]

ಗುರ್ರ್ಯಾ : ಸರಣ್ರೀ ಗೌಡಪ್ಪಾ..ನೀವು ಹೀಂಗ ಹೇಳ್ತೀರಂತ ತಿಳಕೊಂಡs ನಾ ಈಕೀನ ಮದೀವ್ಯಾಗಾವಿದ್ದೇನ್ರಿ.

ಗೌಡ : ಏ ಸೂಳೀಮಗನ ಬಾರೋ ಇಲ್ಲಿ.

ಗುರ್ರ್ಯಾ : ಹೌಂದರಿ? ನಾ ನಮ್ಮಪ್ಪಗ ಹುಟ್ಟಿದಾವಂತ ತಿಳಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ನಮ್ಮಪ್ಪ ನಿವs ಏನ್ರಿ ಹಾಂಗಾದ್ರ!

ಗೌಡ : ಯಾಕೋ ಮಗನ?

ಗುರ್ರ್ಯಾ : ಹಾ! ನಾ ಹೇಳಿದ್ದಿಲ್ರೆ, ನೀವು ನಮ್ಮಪ್ಪಂತ? ಯಾಕ್ಕರದಿ ಎಪ್ಪಾ?

ಗೌಡ : ಯಾಕೋ, ನಾಲಿಗಿ ಛಾಳ ಉದ್ದ ಬಿಡತಿ, ಈ ರಂಡಿ

ಮುಂದ?

ಗುರ್ಯಾ : ಈಕಿ ರಂಡಿ ಅಲ್ಲರಿ. ನಾನs ಈಕಿ ಗಂಡ. ಇನ್ನs ಮದಿ ವ್ಯಾಗಿಲ್ಲರಿ. ನಿಶ್ಚಯ ಕಾರ್ಯ ಎಲ್ಲಾ ಮುಗದೈತ್ರಿ.

ಗೌಡ : ನಿನಗs ಈ ನಿಂಗಿಗೇ ಮದಿವಿ? ಯಾಕೋ, ಊರಾಗಿನ ಗಂಡಸರು ನಾವೆಲ್ಲಾ ಸತ್ತಿವೇನೋ?

[ನಿಂಗಿ ನಗುವಳು]

ಗುರ್ಯಾ : ಯಾಕ ನಾ ಗಂಡಸಲ್ಲರಿ?

ಗೌಡ : ಏ ಲಫಂಗಾ, ಬಾಯ್ಮುಚ್ಚಲೇನೊ?....

ಗುರ್ಯಾ : ಎಲೀ ಇವರ! ಸುಳ್ಳಲ್ಲರೀ, ಶಡೀರಿ, ಏ ಹೇಂತೇ ಇಲ್ಲಿ ಬಾರs. ಗೌಡರಿಗಿ ನಮ್ಮ ಮದಿವ್ಯಾಗಿನ್ನೂ ವಿಶ್ವಾಸಾ ಗಿಲ್ಲಂತ: ನನ್ನ ಕಾಲ ಬೀಳು.

[ನಿಂಗಿ ಗುರ್ಯಾನ ಕಾಲಿಗೆ ಬೀಳುವಳು.]

ಮನೀತುಂಬ ಮಕ್ಕಳಾ ಹಡದು ನಕ್ಕೋತ ಸಾಯುವಂಥಾ ವಳಾಗು—

ಗೌಡ : ನನ್ನ ಅನ್ನಾ ಉಂಡ ನನಗs ಎದರ ಮಾತಾಡೋವಷ್ಟ ಧೈರ್ಯ ಬಂತೇನೋ ನಿನಗ?

ಗುರ್ಯಾ : ಈ ಹೆಣ್ಣ ಭಾಳ ಕಿಟ್ಟರಿ. ಇದರ ಹಂತ್ಯಾಕಿದ್ದರ ಭಲೆ ಕಿಟ್ಟ ಧೈರ್ಯ ಬರತೈತಿ. ಅದಕ್ಕs ಮದಿವ್ಯಾಗತೇನ್ರಿ, ಅಲ್ಲೇನs?

[ಇಬ್ಬರೂ ನಗುವರು]

ಗೌಡ : ನಗಬ್ಯಾಡ, ನಿನ್ನ ಸಿಗದ ಹಾಕತೇನೀಗ.

ಗುರ್ಯಾ : ಏನರೆ ಹೇಳಬೇಕಾದರ ನಾವು ಮಾತಾಡೋದೇs ಇಲ್ಲರಿ. ಬರೀ ನಗತೇವ.
ನಗ್ಯಾಗ ಏನ ಬೇಕಾದ್ದ ತಿಳಸ್ತೇವ. ಈಗ ತೋರಸಲ್ರಿ?

[ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ನಗುವನು.]

ಹೌಂದರಿ? ನಾ ಈಗ ಏನ ಕೇಳಿದೆ ಅಂದರ: ಹೇಂತೇ ಗೌಡರ ಬಂದೂಕು ಹೆಂಗ ಮಾತಾಡತೈತಿ?

[ನಿಂಗಿ ಕುಲುಕುಲು ನಗುವಳು.]

ನಿಂಗಿ ಏನಂದಳಂದರ; ಪುಸ್‌ಪುಸ್ ಮಾಡತೈತಂತ!

ಗೌಡ : ಮಗನs ನಿಂಗ ಜೀವ ಬ್ಯಾಸರಾಗೇತೇನೊ ?

ಗುರ್ರ್ಯಾ : ಆಗಿತ್ತರಿ. ನಿಂಗೀನ ಮದಿವ್ಯಾದರ ಬ್ಯಾಸರ ಹೋಗತೈತೇ ನಂತ ಹೊಲಕ್ಕ ಹೋದೆ. ಹೊಲಕ್ಕ ಅವಳೂ ಬಂದಿದ್ದಳು. ನಂದೂ ನಶೀಬ ನೋಡ್ರಿ ನೀವು ಆರ ತಿಂಗಳಿಂದ ಬಂದೂಕ ಹಿಡಕೊಂಡ, ಚಿನ್ನ ಬೆಳ್ಳಿ ಹಿಡಕೊಂಡ ಹುಂಜಧಾಂಗ ಕೂಗೇ ಕೂಗಿದಿರಿ. ಆಕೇನೂ ತಿರಿಗಿ ನೋಡಲಿಲ್ಲ. ನೋಡೋಣಂತ ನಾನೂ ಹುಂಜಧಾಂಗ ಕೂಗಿದೆ. ಕೋಳಿ ಸನೇಕ ಬಂತು. ಗಪ್ಪನ ಹಿಡಕೊಂಡ ಮೈಮ್ಯಾಲ ಕೈಯಾಡಿಸಿದರ ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟಿತಲ್ಲ : ಮಾವಾ - ಅಂತ. ಆದಕ್ಕs ಮದಿವ್ಯಾಗತೇನ್ರಿ. ನಕ್ಕೋತ ಹೇಳ್ತೀನಂತ ಸುಳ್ಳಂದೀರಿ ಮತ್ತ. ಖರೇನ ನಿಶ್ಚಯ ಆಗೇತ್ರಿ ಕೇಳ್ರಿ ಬಸಣ್ಣ್ಯಾನ ಬೇಕಂದರ ಅವನs ಹಿರಿಯಾ ಆಗಿದ್ದ.

ಗೌಡ : ನನಗ ಬಸಣ್ಣ್ಯಾಂದೂ ಈ ರಂಡೀದೂ ಗೊತ್ತೈತೊ.

ಗುರ್ರ್ಯಾ : ಹೌಂದರಿ ಬಸಣ್ಣ್ಯಾ ಈಗ ಆರ ತಿಂಗಳಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಹೊಲ ದಾಗs ಮಲಗತಾನ ಗೊತ್ತೈತ್ರಿ?

ಗೌಡ : ನಾಯಿ ಮಗನ;

[ಒದೆಯ ಹೋಗುವನು ಗುರ್ರ್ಯಾ ಅದೇ ಕಾಲು ಹಿಡಿದೆಳೆದಾಗ ಗೌಡ ಬೀಳುವನು.]

ಗುರ್ರ್ಯಾ : ನಾಯೀ ಮಗಾ ನಾನೋ ನೀನೋ ಲುಚ್ಚಾ?

ನಿಂಗಿ : ಸುಮ್ಮಾ, ಗೌಡರಿಗಿ ಹಿಂಗೆಲ್ಲಾ ಮಾತಾಡಬಾರದು.

ಗುರ್‍ಯಾ : ಹೌಂದಲ್ಲ! ಗೌಡರ ಬಸಣ್ಯಾನ ಹಂತ್ಯಾಕೊಂದು ಗಿಣಿ ಇತ್ತ ನೋಡ್ರಿ; ಆದನ್ನ ಗೌಡ್ತಿಗಿ ಕೊಟ್ಟಾನ್ರಿ. ಗೌಡ್ತಿ ಆದ ನ್ನೇನ್ನೋ ನುಂಗಿದಳಂತ. ಈಗ ಮೂರ ತಿಂಗಳಿಂದ ಗೌಡ್ತಿ ಹೊಟ್ಟಿ ಹಿಂಗಾಗೇತೆಂತ! ಅಲ್ಲೇನ ಹೇಂತೆ?

ನಿಂಗಿ : ನೋಡಿದರ ತಿಳೀತೈತಲ್ಲ,

ಗೌಡ : ಮಾಡಸ ನನ ಮಗನs. ಈ ಸುದ್ದಿ ಖರೇ ಇದ್ದರs ಬರೋಬರಿ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರ ಕಣ್ಣೀರ ಸುರಿಸೇನಂದರೂ ಒಂದ ಕಣ್ಣಡಾಣೆಲ್ಲ ನಿನ್ನ ಮುಖದಾಗ! ಮರಿಬ್ಯಾಡ.

[ಹೋಗುವನು.]

ಗುರ್‍ಯಾ : ಏ ಇನ್ನs ಚಪ್ಪಾಳಿ ಹೊಡದ ನಗತೇವು; ತಡೀರಿ.

[ಇಬ್ಬರೂ ಚಪ್ಪಾಳೆ ತಟ್ಟಿ ಕುಣಿಯುವರು.]

[ಸಂಗೀತ]

ಕಡದಾರೊ ಸ್ವಾಮೀನ

[ಪೊಲ, ಗುಡಿಸಲು, ಬಸಣ್ಯಾ ಕೂತಿದ್ದಾನೆ. ಗೌಡ್ತಿ ಓಡುತ್ತ ಬರುತ್ತಾಳೆ.]

ಬಸಣ್ಣ : ಬಾ ಬಾರs ನೆನ ಗೆಣತಿ. ಎಷ್ಟ ಹೊತ್ತ ಹಾದಿ ನೋಡಿದೆ....

ಗೌಡ್ತಿ : ಬಸಣ್ಯಾ--

ಬಸಣ್ಣ : ಯಾಕ ?

ಗೌಡ್ತಿ : ಗೌಡಗ ನಮ್ಮ ಸುದ್ಧಿ ಎಲ್ಲಾ ಗೊತ್ತಾಗೇತಿ.

ಬಸಣ್ಣ : ಆದರ ಆಗಲೇಳು. ಅದಕ್ಯಾಕ ಚಿಂತೀ ಮಾಡತಿ ? ಒಂದ ನನ್ನ ಮನ್ಯಾಗಿದ್ದೀಯಂತ.

ಗೌಡ್ತಿ : ಗೌಡ ನಿನ್ನ ಬಿಟ್ಟ್ಯಾನು ?

ಬಸಣ್ಣ : ಹುಚ್ಚೀ, ಹಾದ್ಯಾನ ನಾಯಿ ಬೊಗಳಿದರ, ಹಾರ‍್ಯಾಡೋ ಸೊಣದ ರೆಕ್ಕಿ ಬಡದರ, ಸಾಯುತೇನಂತ ತಿಳದ್ದೀಯೇನ ? ಗೊತ್ತಾದರ ಆಗಲಿ, ನಿನ್ನ ಗಂಡನ ಪುಂಡತನ ನನಗ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲಾ? ಒಂದs ಗುಟರ್ ಹಾಕಿದರ ಬಂದೂಕ ಚೆಲ್ಲಿ ಓಡಿಹೋಗತಾನ.

ಗೌಡ್ತಿ : ನಿನ್ನಿ ನನಗ ಕನಸೇನ ಬಿದ್ದಿತ್ತ ಗೊತ್ತೈತಿ ?

ಬಸಣ್ಣ : ಏನ ಬಿದ್ದಿತ್ತು ?

ಗೌಡ್ತಿ : ಕನಸಿನಾಗೊಂದ ಅಡಿವ್ಯಾಗಿತ್ತು. ಅಡಿವ್ಯಾಗೊಂದ ಗವೀ ಇತ್ತು. ನಿನ್ನ ಬಿರಸ ಎದಿ ನನ್ನ ಮೆತ್ತಾನ ಎದ್ಯಾಗ ಮೂಡಿ ಧಾಂಗ, ಮಿರಗ ಮೋಡದೊಳಗ ಮಿಂಚ ಹರದಾಡಿಧಾಂಗ, ಬಿದರಿನೊಳಗ ಬಿರಗಾಳಿ ತುಂಬಿಧಾಂಗ ಅನ್ನಿಸಿ, ಗವ್ಯಾ ಗಿಂದ ನೀ 'ಏ ಹುಡಿಗಿ' ಅಂತ ಕರಧಾಂಗಾಯ್ತು. ಅಷ್ಟ ರಾಗ ಒಂದ ಒಣ ಒಡಕ ಬಿದರ ಗೂಗೀ ಹಾಂಗ ಸಿಳ್ಳ ಹಾಕಿದ್ದ ಕೇಳಿಸ್ತು. ಎಚ್ಚರಾದಾಗ ಗೌಡ ಸಿಳ್ಳ ಹಾಕ್ಕೊಂಡ ಹೊರಗ ಅಡ್ಡಾಡತಿ ದ್ದಾ. ಬಸಣ್ಣಾ, ಇದs ನಮ್ಮ ಕಡೀ ಭೇಟಿ ಅಯ್ತಲ್ಲೊ !

ಬಸಣ್ಣ : ಛೀಛೀ, ನೀ ಭಾರಿ ಹೆದರವಾಕಿ ಬಿಡ.

ಗೌಡ್ತಿ : ದಿನಾ ನಾ ಹೇಳಿದ್ದ ಎಷ್ಟ ಚಂದ ಕೇಳತಿದ್ದಿ. ಇಂದ್ಯಾಕ ನನ್ನ ನಂಬವೊಲ್ಲಿ ? ದಿನಾ ರಾತ್ರಿ ಬೆಳಗಿ ಬೆಳಗಿ ಈ ಮಣ್ಣ ಸೇರಿ ಬೆಳಗಿದಿ. ಕಾಣಾ ಕಾಣಾ ಇಂದ ನನ್ನ ಕಣ್ಣದಿರಿಗೇ ನೀ ಮುಣಗೋದನ್ನ ಹೆಂಗ ನೋಡಲಿ ? ಅವರೆಲ್ಲಾ ಇಂದ ನಿನ್ನ ಕೊಲ್ಲಬೇಕಂತ ಮಸಲತ್ತ ಮಾಡ್ಯಾರ. ಐನೂರ ಮುಂದಿ ಚಂಡಾಲರನ್ನ ಕೂಡಿಕೊಂಡ ಗೌಡ ಇಂದ ಕಡ್ಯಾಕ ಬರತಾನು, ಲಗು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡ ಓಡೇಳು.

ಬಸಣ್ಣ : ಅಯ್ಯಯ್ಯಯ್ಯ ! ಐನೂರ ಮುಂದಿ ಚಂಡಾಲರ ? ಬರಲಿ ಬಿಡ. ಅವರಷ್ಟs ಏನೂ ತಾಯೀ ಹಾಲ ಕುಡದವರಲ್ಲಾ, ನಾ ಏನೂ ನಾಯೀ ಹಾಲ ಕುಡದ ಬೆಳದಿಲ್ಲಾ. ನೀ ಹಾ ಅನ್ನೋದರಾಗ ಅವರ ಮೀಸಿಗೆಲ್ಲಾ ಮಣ್ಣ ಹಚ್ಚಿ ಕಳ ಸ್ತೇನ.

ಗೌಡ್ತಿ : ಅಯ್ಯೋ ! ನೀ ಕೆಡಿಸಿದ ಗರತೇರ ಗಂಡರೆಲ್ಲಾ ಕೂಡಿ, ರಂಡೇರ ಮಿಂಡರೆಲ್ಲಾ ಕೂಡಿ ಬರತಾರಂತ ಏಳೊ, ನನ್ನ ಮಾತ ಕೇಳೊ.

ಬಸಣ್ಣ : ಬರಲಿ, ಬರಲಿ, ಅವರ ಹೆಂಡರೆಲ್ಲಾ ನನ್ನ ಮೈ ರುಚಿ ನೋಡ್ಯಾರ. ಇವರು ನನ್ನ ಕೈ ರುಚೀನಾದರೂ ನೋಡಲಿ.

ಗೌಡ್ತಿ : ಬಸಣ್ಯಾ, ದೂರ ಕೊಳ್ಳೀ ಬೆಳಕ ಕಂಡ್ಹಾಂಗಾತು ಲಗು ಏಳು.

ಬಸಣ್ಣ : ಅದs ? ಕೊಳ್ಳೀದೆವ್ವ ಬಿಡ. ದಿನಾ ಈ ಹುಣಸೀ ಮರಕ್ಕ ಆರತೀ ಬೆಳಗಾಕ ಬರತಾವ.

ಗೌಡ್ತಿ : ಅಯ್ಯೋ, ನಾ ಹೆಂಗ ಹೇಳಿದರ ನನ್ನ ಮಾತ ನಂಬೀಯೋ? ಬಸಣ್ಯಾ ಇದು ವಾದ ಮಾಡೋ ಯಾಳೀ ಅಲ್ಲ.

ಬಸಣ್ಣ : ಅವರಿಲ್ಲಿ ಬಂದರೂ ನಾ ಇಲ್ಲೇ ಇರಾವ, ಧೈರ್ಯ ಆಗ ದಿದ್ದರ ನೀ ನಡಿ.

ಗೌಡ್ತಿ : ಅಯ್ಯೋ ಬಸಣ್ಯಾ ! ಮಾಡಲ್ಹ್ಯಾಂಗಾ
ಮಾಡಲ್ಹ್ಯಾಂಗಾ ಗೌಡಾ ಕಡಿಯ ಬಂದಾ ॥

ಪುಂಡ ಚೆಂಡಾಲರ ಕೈಯಾಗ ಕುಡಗೋಲ
ಕಡೆದ ಬಿಡತೇವಂತ ಮಾಡ್ಯಾರ ಹುಯ್ಯಾಲಾ
ಮಾಡಲ್ಹ್ಯಾಂಗಾ । ಗೌಡಾ ಕಡಿಯ ಬಂದಾ ॥

ಅಡವಿ ಅರ್ಣ್ಯಾಣದಾಗ ಅತ್ತ ಕರಿಯವರಿಲ್ಲಾ
ಬಾಳsಗೂಡಸದ ಮಂದಿ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳವರಿಲ್ಲಾ
ಮಾಡಲ್ಹ್ಯಾಂಗಾ । ಗೌಡಾ ಕಡಿಯ ಬಂದಾ ॥

[ದೂರದಿಂದ ಕಿರುಚುವಿಕೆ ಕೇಳಿಸುತ್ತದೆ]

ಬಸಣ್ಯಾ, ಕಣ್ಣ ತೆರದ ನೋಡೋ, ಕೊಳ್ಳಿದೆವ್ವಲ್ಲ, ಕೊಲೆ ಗಡುಕರೋ ಅವರು ! ಹೆಂಗ ಬೋರ್ಯಾಡತಾರ ನೋಡೊ! ಅವರು ಐನೂರ ಮಂದಿ, ನೀ ಒಬ್ಬ ಎದಕ್ಕ ಈಡಾದಿ ?

ಬಸಣ್ಣ : ಹೌಂದಲ್ಲ. ನೋಡು, ಈ ಕಡೆ ಕೊಳ್ಳಿ ಕಾಣಸೋದಿಲ್ಲ. ಓಡು—

ಗೌಡ್ತಿ : ನಿನ್ನ ಬಿಟ್ಟ ಹೆಂಗ ಹೋಗಲಿ ?

ಬಸಣ್ಣ : ಮಾತಾಡೋ ಗಿಣಿ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ನಾ ಮತ್ತ ಬಂದಽ ಬರತೇನ ಓಡಿಹೋಗಃ,

ಗೌಡಿ : ಓಡಿದರ ಇಬ್ಬರೂ ಕೂಡಿ ಓಡೋಣು, ಹೋದರ ನನ್ನ ಜೀವಾನೂ ನಿನ್ನ ಜೋಡಿ ಹೋಗಲಿ.

ಬಸಣ್ಣ : ನಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಜೀವಕ್ಕಿಂತ ಗಿಣೀ ಜೀವ ದೊಡ್ಡದಲ್ಲೇನ ? 'ಓಡಿ ಗಿಣೀ ಜೀವಾ ಉಳಿಸೋದ ಬಿಟ್ಟೇದಿ. ಏನೇನೋ ವಾದ ಮಾಡ್ತಿ. ಗಿಣಿ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ನಾ ಇದ್ದಽ ಇಂತೇನ.

ಗೌಡ್ತಿ : ಓಡಂದಿ ?

ಬಸಣ್ಣ : ಲಗು.

ಗೌಡ್ತಿ : ನೀ ?

ಬಸಣ್ಣ : ಮತ್ತದಽ ಹಾಡ್ತಿ.

ಗೌಡ್ತಿ : ಓಡಲಿ ?

ಬಸಣ್ಣ : ಲಗು ಓಡು.

[ಗೌಡ್ತಿ ಓಡುವಳು. ಅವಳು ಹೋದ ದಿಕ್ಕನ್ನೇ ತುಸು ಹೊತ್ತು ನೋಡಿ]

ಹುಚ್ಚ ಹುಡುಗಿ ತನ್ನ ಹೊಟ್ಯಾಗಿನ ನನ್ನ ಮರತಾಳ !

[ಸುತ್ತ ನೋಡಿ ಗಿಡಕ್ಕೆ ತೂಗು ಹಾಕಿದ್ದ ಕುಡಗೋಲು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವನು. ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಮುನ್ನುಗ್ಗುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವನು ನುಗ್ಗಿದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಕೊಳ್ಳಿ, ಕುಡಗೋಲು ಹಿಡಿದವರು ಕಾಣಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಬಂದೂಕು ಹಿಡಿದ ಗೌಡ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಬಸಣ್ಣ ಗಾಬರಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ಧೈರ್ಯ ತಂದುಕೊಂಡು ಮಾತನಾಡುತ್ತಾನೆ,]

ಏನ ಗೌಡರು, ಹೊಲದ ಕಡೆ ಬಂದಿರಿ ?

[ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ಒಬ್ಬ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಬಂದು ಗೌಡನ ಸೂಚನೆಯಂತೆ ಏಟು ಹಾಕುತ್ತಾನೆ. ಬಸಣ್ಣಾ ಮೂರ್ಛೆ ಬೀಳುತ್ತಾನೆ. ಎಲ್ಲರೂ ಕಿರುಚುತ್ತ ಕೊರಡಿನಂತೆ ಅವನನ್ನು ಹೊತ್ತು ಹಾಡುತ್ತ ನರ್ತಿಸುತ್ತಾರೆ.]

ಎಲ್ಲರೂ : ಊರ ಪುಂಡ ಮಿಂಡನ ಮಗನ ಕಡಿ ಕಡಿ
ಹಿಂಗ ಗೌಡ್ತಿ ಕರದಾಳೊ ಬಸಣ್ಣಾ ನಡಿ ನಡಿ ॥

ಮಾತಾಡೋ ಗಿಣಿ ತೋರಿ
ಹುಡಿಗೇರನೆಳದವನ ॥
ಮಲಗಿದ್ದ ಹೊಲ ಎಲ್ಲ
ತಂದಂತ ಅಂದವನ ॥

ಒಂದ್ಯ ಏಟಿಗೆ ಇವನ
ನಾಕೆಂಟ ಮಾಡೋಣ ॥
ಹದ್ದೀಗಿ ಹಾಕೋಣ
ಕೆಸರ ಮಣ್ಣ ಮಾಡೋಣ ॥

[ಹಾಡು ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಹಾಗೇ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಚೆಲ್ಲಿ, ಬಂದೂಕಿನಿಂದ ಗೌಡ ಬಸಣ್ಣಾನನ್ನು ಇರಿಯುತ್ತಾನೆ. ಬಸಣ್ಣಾ 'ಅಕ್ಕ' ಎಂದು ಕಿರುಚಿದಾಗ ರಂಗವೆಲ್ಲ ಸ್ತಬ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಾದ ಮೇಲೆ ಸ್ತಬ್ಧತೆಯೊಳಗಿಂದ ಸೂತ್ರಧಾರನ ಧ್ವನಿ ಕೇಳಿಬರುತ್ತದೆ]

ಮೇಳ : ಎಣಿಸಿ ಐನೂರ್ಮಂದಿ ಅವರಿಗಿ ಸಾವಿರ ಕೈಗಳು
ಹಿಡದ ಕಡದಾರೂ ಎಳೀದೇವರನ್ನಾ ॥
ಸಾವಿರ ಕೈಗಳು ಕೈಗೊಂದ ಕೊಡಲಿ ಕುಡುಗೋಲು
ಹೊಡದ ಕೊಂದಾರೊ ಎಳೀದೇವರನ್ನಾ ॥

ಕೋಂದಾರೆ ಒಗೆದಾರೊ ಸ್ವಾಮಿನ ಕಡದಾರೆ ಒಗೆದಾರೊ
ನೆತ್ತರ ಹರದಾವೊ ಹೊಳಿ ಹಳ್ಳ ತುಂಬಿ ॥
ನೆತ್ತರ ಬಿದ್ದಲ್ಲಿ ಆಹಾ ಬೆಳಿಗಳು ಎದ್ದಾವೊ
ಮಣ್ಣು ಮಣ್ಣೆಲ್ಲಾ ಹಸಿಹಸರ ತುಂಬಿ ॥

ಒಳ್ಳೆಯ ಸರಕಾರ ನಮ್ಮ ದೇಶಾವನಾಳಲಿ
ಮನಿ ಮನಿ ತುಂಬಲಿ ಆಡೋ ಮಕ್ಕಳಿಂದ ॥
ಹೊಲ ಊಳೋ ರೈತ ಅವನೆ ಹೊಲದೊಡೆಯನಾಗಲಿ
ದೇಶ ತುಂಬಲಿ ಧನಧಾನ್ಯದಿಂದ ॥

ಸುವ್ವೀ ಬಾ ಸುಂದರಾ ಸ್ವಾಮೀ
ಸುವ್ವೀ ಬಾ ಚಂದಿರಾ
ಸುವ್ವೀ ಬಾರಯ್ಯಾ ಜೋಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ ॥

— ಮಂಗಲಂ —

